

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om mätning av virke

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om mätning av virke. Lagstiftningen om mätning av virke omarbetas och uppdateras så att den stämmer överens med bl.a. lagen om mätinstrument. Mätning av energived tas in i lagstiftningen som en ny verksamhetsform. Genom propositionen tryggas den svagare partens ställning vid mätning av virke också i fortsättningen.

Enligt förslaget indelas de metoder som används vid mätning av virke i kategorier av mätmetoder som kan regleras på ett samordnat sätt. De instrumentspecifika bestämmelserna slopas. Den nuvarande myndighetsövervakningen som sköts av de officiella mä-

tarna kvarstår i huvudsak som i dag, men bestämmelserna om avgörande av menings-skiljaktigheter och rättsskydd förtydligas. Dessutom ges företag och utövare av storskalig entreprenadverksamhet möjlighet att på ett sätt som en rationell verksamhet förutsätter komma överens om vissa frågor som gäller mätningen om mätningens tillförlitlighet annars kan säkerställas. Avvikande från tidigare beviljas de officiella mätarna och mätningnämnden möjlighet att använda administrativa tvångsmedel.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juli 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Virkesmätningsslagen och virkesmättningsförordningen	4
Förhållande till övrig lagstiftning och avtal	6
2.2 Förändringar i verksamhetsmiljön	7
2.3 Internationell utveckling och EU:s lagstiftning	7
2.4 Lagstiftning och praxis i olika länder	8
Norge	8
Sverige	9
Tyskland	9
Österrike	10
Estland	10
2.5 Bedömning av nuläget	11
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	12
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	13
4.1 Ekonomiska och samhällsliga konsekvenser	13
4.2 Konsekvenser för parterna i mätningen	14
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	15
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	16
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	16
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	17
DETALJMOTIVERING	19
1 LAGFÖRSLAG	19
1 kap. Allmänna bestämmelser	19
2 kap. Organisationer och myndigheter inom virkesmätningen	21
3 kap. Kategorier av mätmetoder samt mätmetoder och mätinstrument	23
4 kap. Mätning av virke	26
5 kap. Officiell mätning	28
6 kap. Inspektionsmätning av en fabriksmätning	31
7 kap. Administrativa tvångsmedel, förbud och påföljder	33
8 kap. Ändringssökande och vissa förfaranden	35
9 kap. Avgifter	38
10 kap. Särskilda bestämmelser	40
11 kap. Ikraftträdande	41
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	42
3 IKRAFTTRÄDANDE	44
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	44
4.1 Näringsfrihet	44
4.2 Överklagande	44
4.3 Avgifter	44
4.4 Mättningsnämnden	45
4.5 Bemyndiganden att utfärda förordning	45
4.6 Behörighet att utfärda föreskrifter	48

4.7	Finskt medborgarskap som behörighetsvillkor för officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden	49
LAGFÖRSLAG		50
	Lag om mätning av virke.....	50

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Med mätning av virke avses mätning av volym, sortimentsuppdelning och kvalitet för oförädlat virke. Mätningen av virket är en väsentlig del av virkesanskaffningen. Mätningen sker för bestämningen av försäljningspris, arbetslön och entreprenadavgifter som betalas enligt virkesvolymen. Mätning behövs dessutom för olika styrnings- och övervakningsuppgifter som gäller virkesanskaffning, och numera allt oftare även vid styrningen av råvaruproduktionen. Mätning av virke innefattar förutom mätning av rundvirke även mätning av andra virkesslag, såsom flis och grenar. Numera har även de virkesslag som används vid energiproduktion inkluderats att omfattas av mätverksamheten.

Mätningen av virke har styrts genom lagstiftning i Finland sedan år 1939 (lag 337/1938). År 1945 utvidgades lagstiftningen med lagen om virkesarbetsmätning (1166/1945) och förordningar. År 1969 utfärdades en ny lag om virkesmätning (161/1969) som innehöll de nya bestämmelser om överlåtelse- och arbetsmätning och kvalitetsbestämning av virket som motsvarade dåvarande mätningsspraxis. I enlighet med lagen var det också möjligt att tillämpa överenskommelsebaserade mätmetoder. Förordningen om virkesmätning (162/1969) och virkesmätningssstadgan (163/1969) reglerade mätningen av virke i enlighet med lagen samt avgörandet av meningsskiljaktigheter som uppstod vid mätningen. Virkesmätningssstadgan fastställde de mätmetoder som skulle iakttas vid mätningen enligt lagen, och den officiella mätaren och mätningssnämnden avgjorde bindande det aktuella virkespartiets volym och kvalitet.

För utvecklingen och tillämpningen av de överenskommelsebaserade mätmetoderna inrättade mätningssparterna år 1971 ett virkesmätningssråd som gav rekommendationer för den överenskommelsebaserade mätningen av virke. I enlighet med virkesmätningssrådets rekommendationer inrättades i skogsnämndernas verksamhetsdistrikt mätningsskommisioner, som representerade parterna i mät-

ningen. Mätningsskommisionerna valde förtroendemätare, som övervakade den överenskommelsebaserade mätverksamheten och i händelse av tvistemål gav parterna förslag till lösning av tvisten. Lösningssförslagen var inte juridiskt bindande för parterna. Den mest anmärkningsvärda nya överenskommelsebaserade mätmetoden var rotmätning, som baserade sig på mätning av stående träd innan de fälldes. För rotmätningen utvecklade virkesmätningssrådet ett särskilt övervakningssystem, där de av mätningssnämnderna anställda kontrollörerna med hjälp av stickprov övervakade omsorgsfullheten och noggrannheten vid rotmätningen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Virkesmätningsslagen och virkesmätningssförordningen

En omfattande uppdatering av bestämmelserna om mätning av virke gjordes år 1991 i samband med att den gällande virkesmätningsslagen (364/1991) och virkesmätningssförordningen (365/1991) stiftades. Den överenskommelsebaserade mätverksamheten och strukturerna för övervakningen av denna samt de nya metoder som hade utvecklats för mätning av virke, såsom rotmätning, infördes i lagen. De officiella mätarna, som tidigare utförde uppgiften som bisyssla, blev fast anställda tjänstemän och det överenskommelsebaserade mätningssrådet ersattes med en virkesmätningssdelegation med representanter för de olika aktörerna. Virkesmätningssdelegationen gjordes till en betydande aktör, vars uppgift var att förse bl.a. ministeriet med förslag till nya med lagen förenliga mätmetoder och anvisningar. För att flexibelt kunna ta i bruk nya mätmetoder intogs i den gällande lagen möjligheten att för viss tid på prov ta i bruk nya mätmetoder.

Vid lagändringen år 1997 (159/1997) intogs bestämmelser om fabriksmätning och övervakning av denna i lagen. Fabriksmätning hade blivit en nödvändig form av mät-

metod eftersom man i ökad utsträckning strävade efter att få virket så färskt som möjligt till användningsplatsen. Det är då mest ändamålsenligt att mäta virket vid särskilda mätstationer eller på förädlingsplatsen efter fjärrtransporten av virket. Eftersom mätpartiet mycket sällan kan identifieras efter fabriksmätningen, utvecklade man för övervakningen av fabriksmätningen och för att förebygga eventuella missförhållanden samt för att stärka den svagare partens rättsskydd ett särskilt inspektionsmättningsförfarande, genom vilket noggrannheten och lagenligheten vid fabriksmätning övervakades. Utan att meddela på förhand kunde övervakningsmyndigheten granska de instrument, program och förfaranden som användes vid fabriksmätningen och mättningsnämnden gavs befogenhet att vid behov avbryta en felaktig fabriksmätning. Bestämmelserna om officiell mätning ändrades så att de kunde tillämpas även vid förhållandena för fabriksmätning.

Vid ändringen år 2002 av virkesmättningslagen (582/2002) överfördes de operativa uppgifter som gäller genomförandet av lagen från jord- och skogsbruksministeriet till Skogsforskningsinstitutet, varmed även jord- och skogsbruksministeriets tre officiella mätare överfördes som tjänstemän till Skogsforskningsinstitutet. Efter lagändringen ansvarade Skogsforskningsinstitutet för övervakningen av fabriksmätningen av virke samt för de praktiska arrangemangen av verksamheten för de officiella mätarna och mättningsnämnderna. Som jord- och skogsbruksministeriets uppgift kvarstod fortsättningsvis den högsta ledningen och övervakningen av verkställandet av virkesmättningslagen, fastställandet av de mätmetoder som används vid mätning av virke och de anvisningar som gäller dessa samt tillsättandet av virkesmättningsdelegationen och virkesmättningsnämnden.

Före år 2006 styrdes mätningen av virke genom beslut, föreskrifter och anvisningar som jord- och skogsbruksministeriet utfärdade med stöd av lagen. Efter år 2006 har styrningen skett genom jord- och skogsbruksministeriets förordningar. Genom åren har strukturen för lagen och förordningarna kommit att bli mätmetodspecifik och delvis till och med beroende av instrument, vilket

har konstaterats fördröja ibruktagandet av nya mätmetoder och instrument. Jord- och skogsbruksministeriet har utfärdat följande förordningar, föreskrifter och anvisningar om virkesmätning:

- Förordning om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland (1152/1991)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om de officiella mätarnas verksamhetsdistrikt (627/2002)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förrättningsgrundavgifter för officiell virkesmätning och avgift som tas ut för inspektionsmätning (589/2001)
- Jord- och skogsbruksministeriets beslut om innehållet i fabriksmätningshandlingar som upprättas av en officiell mätare (537/1997)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om användning av kranvåg vid mätning av virke och åtskiljning av partier (nr 18/08, ändr. nr 8/10)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om mätning av volymen hos virke som upparbetas med avverkningsmaskin med hjälp av maskinens mätton (nr 15/06, ändr. nr 12/11)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om rambildsmätning av virke med laserskanning (nr 66/06)
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om fastställande av metoder för styckvis mätning av virke (mätning av timmerbitar) (nr 74/02, ändr. nr 56/07)
- JSM:s föreskrift (nr 47/99): Mätning med kranvåg
- JSM:s föreskrift (nr 100/99): Virkesmätning med avverkningsmaskin
- JSM:s föreskrift (nr 137/99): Mätning av virkesklass utgående från travbildsmetoden och täthetsbestämning
- JSM:s föreskrift (nr 159/99): Mätning av virkeskvaliteten genom kvalitetskollektivmetoden
- JSM:s föreskrift (dnr 2086/66/92): Omkrets-mätning
- JSM:s anvisningar (nr 47/01) för kontroll av fabriksmättningsanläggningar vilka mäter virke styckvis
- JSM:s cirkulär (dnr 918/66/97): Arbets- och överlåtelse-mätning av virke vid fabrik (Direktiv om olika mätmetoder)

- JSM:s anvisning (dnr 2409/66/97): Travbildsmätning, Travmätning
- JSM:s mätdirektiv (dnr 3508/66/97): Rotmätning I
- JSM:s mätdirektiv (dnr 1481/66/95): Rotmätning 2

Den nuvarande lagstiftningen om mätning av virke är en av de äldsta av skogsbranschens bestämmelser som ännu är i kraft. I och med utvecklingen av mätmetoderna har det efter år 1991 gjorts många ändringar i lagstiftningen. Lagens struktur har inte ändrats under åren och en del av mätmetoderna har man i praktiken redan upphört att använda. På grund av detta är virkesmätningsslagen redan till många delar föråldrad. Behovet av en totalreform av lagen har ökat på grund av ökningen av användningen av energived de senaste åren och behovet av att införa även de virkesslag som används vid energiproduktion att omfattas av tillämpningsområdet för virkesmätningsslagen.

I nuvarande lag ingår vissa tvetydiga punkter, och tillämpningen av lagen då det gäller t.ex. intern virkeshandel i företag eller koncerner är inte entydig. I praktiken har man iakttagit en tolkning där företagen efter den inledande mätningen sinsemellan har kunnat komma överens om ett ändamålsenligt och rationellt mätsätt. På grund av begränsningen av tillämpningsområdet i den nuvarande virkesmätningsslagen har samma virkesparti beroende av användningsändamålet kunnat mätas endera i enlighet med virkesmätningsslagen som gagnvirke eller i enlighet med handboken om mätning av energived som energived på basis av avtal. Olika mätmetoder för samma mätparti beroende av användningsändamålet är inte ett logiskt förfarande.

Förhållande till övrig lagstiftning och avtal

Syftet med lagen om mätinstrument (707/2011) är att säkerställa att mätinstrumentens funktion, mätmetoderna och mätresultaten är tillförlitliga. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2011 och fungerar som allmän mätningssförfattning i Finland. Lagen om mätinstrument är en allmän lag för mätinstrument, som tillämpas på mätinstrument om inte annat föreskrivs om mätinstrumentens funktion, mätmetoder och mätresultatens

tillförlitlighet på något annat ställe i lagstiftningen. Virkesmätningsslagen är en i lagen om mätinstrument avsedd speciallag som åsidosätter lagen om mätinstrument på virkesmätningsslagens tillämpningsområde.

Eftersom mätning av energived inte till alla delar hör till tillämpningsområdet för nuvarande virkesmätningsslag, ska lagen om mätinstrument tillämpas på de mätinstrument som används för mätning av energived. I 4 § i lagen om mätinstrument avgränsas emellertid även mätningen av energived från tillämpningsområdet för lagen om mätinstrument, eftersom utvidgningen av virkesmätningsslagens tillämpningsområde till att gälla även mätning av energived var anhängig då lagen om mätinstrument bereddes. Denna bestämmelse i lagen om mätinstrument gör det möjligt att mätning av energived knyts till virkesmätningsslagen i samband med totalreformen av lagen.

I 3 § i lagen om mätinstrument finns bestämmelser om tillämpning av lagen på icke-automatiska vågar. Tillämpningsområdet för icke-automatiska vågar är strikt fastställt redan i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/22/EG om mätinstrument, och medlemsstaterna har inte befogenheter att bestämma för hurudana mätningssuppgifter ett reglerat mätinstrument kan användas. Lagen om mätinstrument gäller således vägning av virke på icke-automatiska vågar även efter det att virkesmätningsslagen har reformerats.

Ett avtal om mätning av energived ingicks i januari 2008 mellan de centrala aktörerna, intressebevakarna och sakkunnigorganisationerna. I avtalet har man kommit överens om de allmänna villkoren och förfaringssätten för mätning av energived, vilka tillgodosgör sig den praxis som i virkesmätningsslagen har konstaterats vara fungerande. Genom avtalet inrättade parterna mätningsskommittén för energived, vars uppgift är att ansvara för upprätthållandet och utvecklandet av avtalet. Till mätningsskommittén för energived hör Finsk energiindustri rf, Koneyrittäjien liitto ry, L&T Biowatti Oy, jord- och skogsbruksministeriet, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry, Forststyrelsen, Metsäliitto Osuuskunta, Skogsforskningsinstitutet, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, Trä- och spe-

cialbranschernas förbund rf, Träenergi rf, Stora Enso Oyj, Finlands Sågar rf, UPM-Kymmene Oyj och Vapo Oy.

Mätningsskommittén för energived godkänner de mätmetoder som ska användas, väljer de medlare som ska användas för att avgöra meningsskiljaktigheter som uppstått vid mätning, upprätthåller avtalet och ger utlåtanden i ärenden som omfattas av avtalet och i frågor som gäller tillämpningen av det. I handboken för mätning av energived presenteras i enlighet med avtalet de allmänna principerna och förfaringssätten för mätning av energived samt de mätmetoder som mätningsskommittén för energived har godkänt. Den första handboken godkändes den 29 februari 2008 och den nyaste versionen den 27 september 2010.

2.2 Förändringar i verksamhetsmiljön

Både då det gäller virkesanskaffningen och mätverksamheten har verksamhetsmiljön förändrats avsevärt under tiden från beredningen av den nuvarande virkesmätningsslagen i slutet av 1980-talet fram till i dag. Till exempel mekaniseringsgraden vid avverkning har stigit från 20 procent till över 90 procent. Energivedens betydelse har ökat under detta årtusende och den ökar fortfarande kraftigt samtidigt som nya avverknings- och mätmetoder har blivit mera allmänna.

Under den tid nuvarande lag varit i kraft har mätmetoderna och mätinstrumenten avsevärt förändrats. Virkesmätning med avverkningsmaskin har blivit den huvudsakliga metoden vid överlåtelsemätning åt skogsägarna och mätning vid fabriken har blivit mera allmän. Samtidigt har travmätningen invid skogsbilvägar avsevärt minskat och rotmätningen har helt upphört. Under den tid nuvarande lag varit i kraft har teknifieringen av mätningen varit snabb och olika mätinstrument för rambilds-, laser- och stickprovsmätning har tagits i bruk. Senaste betydande reform är att kranvågarna och användningen av dem har blivit vanligare vid mätningen av virkespartier och vid åtskiljningen av dem. Det har skett stora förändringar i verksamhetsmodellerna och på aktörsfältet och man har frångått riksomfattande enhetliga verksamhetsmodeller och avtal. Då det

gäller produktionen av mätdata spelar maskin- och bilföretagarna och deras förare en central roll. Den företagarbaserade verksamheten har blivit en fast del av virkesanskaffningen och på så sätt även en del av mätverksamheten. Vid tiden för nuvarande lags ikraftträdande utfördes mätningen i skogen i huvudsak av särskilda rotmätningsgrupper eller då det gällde virkesupplag vid vägkanten av virkesanskaffningsorganisationernas anställda. I dag produceras mätresultatet i huvudsak som en del av den övriga operativa verksamheten, såsom vid mätning med avverkningsmaskin och kranvåg eller vid fabriksmätning. Antalet aktörer i mätverksamheten har samtidigt stigit avsevärt. I och med teknifieringen har också en stor grupp instrument- och programtillverkare kommit in på området för mätverksamhet.

Den avsevärt minskade storleken på virkesupplagen och den försnabbade logistiken har märkbart inverkat på utvecklingen av verksamhetsmodellerna och på behovet av rationella mätmetoder som passar för verksamhetsmodellerna. I dagsläget kan man säga att mätningen, förutom fastställande av betalningsgrund, även är en del av hanteringen av virkesanskaffningskedjan och logistikstyrningen.

Det avtalsbaserade förfarandet för mätning av energivedssortimentet har stärkt sin ställning under de senaste åren och handeln med energived har blivit en del av den normala virkesanskaffningen och virkeshandeln. Införandet av mätning av energived som en del av bestämmelserna om mätning av virke behövs även på grund av att gränsen mellan gagnvirke och energived med tanke på användningsändamålet varierar beroende av olika marknadslägen. Även för energivedssortimentets del kan man se att mätningen teknifieras och blir en del av kunskapsbasen för lagerhanteringen och logistikstyrningen.

2.3 Internationell utveckling och EU:s lagstiftning

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd har antagit förordning (EU) nr 995/2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden (FLEGT-

tilläggsåtgärdsförordningen). Förordningen bygger på system för tillbörlig aktsamhet genom vilka aktörerna strävar efter att säkerställa att de inte släpper ut illegalt virke eller illegala trävaror på gemenskapsmarknaden. Förordningen gäller virke och trävaror som producerats såväl inom som utanför EU-området. Den mätningshandling som avses i lagförslaget kan fungera som en form av redogörelse över den inhemska virkesvolymen, köpare och säljare av virket samt sortimentet med avseende på det system för tillbörlig aktsamhet som avses i artikel 6 i FLEGT-tilläggsåtgärdsförordningen. I Finland medför övervakningen enligt FLEGT-tilläggsåtgärdsförordningen inga nämnvärda förändringar i lagstiftningen eller förvaltningen då det gäller virke som producerats i hemlandet, eftersom övervakningen enligt skogslagen (1093/1996) och virkesmätningsslagen är en del av gällande lagstiftning och en uppgift för de myndigheter som övervakar efterlevnaden av dessa lagar. Därutöver kan det finnas övervakningsorganisationer som hjälper aktörerna när det gäller systemen för tillbörlig aktsamhet. Jord- och skogsbruksministeriet har meddelat Europeiska kommissionen att den behöriga myndigheten i Finland är Landsbygdsverket. Övervakningen av det virke som produceras i Finland sker i samarbete med Finlands skogscentral och Skogsforskningsinstitutet med beaktande av den arbetsindelning som råder för närvarande. Det slutliga beslutet om behöriga myndigheter fattas av riksdagen. Ålands landskapsregering har utsett Ålands landskapsregering till behörig myndighet på Åland. FLEGT-tilläggsåtgärdsförordningen träder i kraft den 13 mars 2013.

Europeiska unionens (EU) långsiktiga målsättning är att stoppa den globala uppvärmningen till två grader. Ett förverkligande av målsättningen innebär för Finlands del att produktionen av förnybar energi, och i synnerhet användningen av skogsflis avsevärt ska ökas. Ministerarbetsgruppen för klimat- och energipolitik beslöt den 20 april 2010 att användningen av de förnybara energikällor i energiproduktionen som är föremål för politiska åtgärder utökas till 77 terawattimmar. I enlighet med detta ställdes som mål att användningen av skogsflis före år 2020 ska

vara 25 terawattimmar, som motsvarar cirka 13,5 miljoner kubikmeter fast mått skogsflis om året, då användningen år 2005 var 6,1 terawattimmar.

För att uppnå målen för den förnybara energin krävs det att användningen av skogsflis kraftigt ökar och dessutom en ökning av den tekniska användningspotentialen för träbaserade bränslen. Lagförslaget stöder den förnybara energins intrång på marknaden genom att skapa klara regler för mätningen av energived och därmed förbättra förutsättningarna för handeln med ved och träbaserade bränslen.

2.4 Lagstiftning och praxis i olika länder

Norge

Virkesvolymen på den norska marknaden uppgick år 2010 till cirka 11,5 miljoner kubikmeter (under bark), varav inhemskt stockvirke, massa- och energived var 9,4 miljoner kubikmeter. Norges riksomfattande mätningförening, Norsk Virkesmåling, mäter i det närmaste allt virke. Mätningsekostnaderna fördelas mellan säljaren och köparen.

I Norge finns ingen särskild lag för mätning av virke, men enligt 8 § i lagen om skogsbruk (31/2005) ska allt virke som avverkats för förädling, försäljning eller export mätas. Förpliktelsen gäller den inledande mätningen av rundvirke. Köparen är förpliktad att anmäla volymen för allt marknadsvirke och bruttovärdet på detta till det riksomfattande virkesinformationssystemet.

Med virke avses stockar, massaved, specialvirke, övrigt rundvirke dvs. energived, julgransvirke och virke som används för dekoration. Industriflis nämns inte i bestämmelserna. Småskalig handel med vedträn står utanför mätningssplikten.

Utvecklingen av metoderna sker helt genom mätningföreningens försorg. Delegationen för mätningföreningen (FUNT), som består av två medlemmar som representerar köparna och två medlemmar som representerar säljarna samt en person som utses av styrelsen, utvecklar och följer upp mätningen och godkänner de anvisningar för mätmetoder, krav på mätinstrument, stickprov samt kontroll som mätningföreningen använder.

Av virket mäts 97 procent på fabrikernas, sågarnas, värmeverkens eller terminalernas mätstationer, vars personal är anställd av mätningssföreningen. Allt virke mäts och statistikförs i kubikmeter fast mått under bark. De vanligaste metoderna för fabriksmätning är mätning med stockmätare, travmätning, stickprovsmätning vid travmätning och mätning av antal knippen samt mätning av torrsubstansen i flis.

Mätningens tillförlitlighet upprätthålls i enlighet med mätningssföreningens NS:EN ISO 9001-kvalitetssystem. Mätningssanvisningarna är detaljerade och omfattande. Metodens mätnoggrannhet följs upp genom mätstationernas egenkontroll baserad på slumpmässigt urval.

Kontroller på begäran av parterna är sällsynta. De behandlas av mätningssföreningens delegation.

Sverige

I Sverige uppmättes år 2010 cirka 94 miljoner kubikmeter (under bark) virke och flis. Mätningen av virket sker i huvudsak som fabriksmätning vid institutioner, fabriker och terminaler av tre oberoende mätningssföreningar (VMF Nord, VMF Qbera och VMF Syd). Dessa VMF-föreningar är andelslag som ägs gemensamt av säljare och köpare och de har en gemensam ekonomisk förening för avräknings- och informationstjänster, Skogsbrukets Datacentral (SDC). År 2010 hade mätningssföreningarna cirka 780 anställda och SDC hade 110 anställda.

Den svenska mätningsslagen är från år 1966 (virkesmätningsslag, Svensk författningssamling [SFS] 1966:209). Skogsstyrelsen ansvarar som myndighet för virkesmätningen och ger de mätningssföreskrifter som krävs, varav de senaste är från år 1991 (Skogsstyrelsens författningssamling [SKSFS] 1991:1). Nuvarande mätningsslag gäller endast överlåtelsemätning av massaved och av sågtimmer av barrträd.

SDC ger ut riksomfattande allmänna mätningssinstruktioner (VMR 1/99) samt mätningssinstruktioner för sågtimmer och massaved (VMR 1-06 och VMR 1-07), som inte är bindande bestämmelser. SDC leder även gransknings- och kontrollverksamheten i

mätningssföreningarna, auktoriserar mätarna och typgodkänner nya mätmetoder och mätinstrument. VMF-föreningarna utarbetar de specifika verksamhetsreglerna i enlighet med bestämmelserna.

Överlåtelsemätning, där volym och kvalitet fastställs, sker efter transporten som fabriksmätning vid mätstationer. Vid överlåtelsemätning är andelen virkesmätning med avverkningssmaskin endast ca 2–3 procent. Den slutliga redovisningen till skogsägare, företagare samt mellan köpare och industri sker i enlighet med de volymer som VMF-föreningen har uppmätt. Mätstorheten för stockar är den tekniska volym som grundar sig på toppdiameter under bark och på området för föreningen VMF Syd även volym under bark. I hela landet mäts massaved i volym under bark.

Om det uppstår meningsskiljaktigheter kan parterna begära särskild hemlig kontroll. SDC:s enhet för virkesmätningsskontroll (VMK) väljer kontrollgruppens medlemmar. I händelse av meningsskiljaktigheter sänds ett nytt parti till grundmätning, som mäts av kontrollgruppen endera före eller genast efter grundmätningen.

Skogsstyrelsen har tillsammans med SDC och andra intressentgrupper sedan 2007 berett ett förnyande av mätningsslagstiftningen och mätningssbestämmelserna. I arbetsgruppens rapport, som blev klar år 2010, föreslås att lövträdsstockar och energived från skog (grot, energived från gallring och stubbar) tas med i området för lagstiftningen. Mätningen ska fortsättningsvis gälla endast överlåtelsemätningen från skogsägaren till någon annan i inledningsskedet. Affärer mellan bolag och interna affärer i andra stadiet såsom bytesvirke och leveransvirke samt industriflis står utanför lagstiftningen och baseras på avtal mellan parterna. Avsikten är att den nya mätningssförordningen och mätningssföreskrifterna ska träda i kraft under början av år 2013.

Tyskland

Den årliga avverkningen i Tyskland är cirka 57 miljoner kubikmeter. I Tyskland finns ingen lag för mätning av virke, utan mätningen grundar sig på ett avtalsbaserat förfä-

rande. Virket mäts endera vid förädlingsanläggningen eller vid vägganten.

Riksomfattande mättningsanvisningar som baserade sig på rådets direktiv 68/89/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om sortering av rundvirke, HKS-klassificeringen (Handelsklassensortierung für Rohholz), var i kraft i Tyskland under åren 1969–2007. Då detta EU-direktiv upphävdes år 2008 försvann även grunderna för mättningsanvisningarna.

Mätningen av stockar i skogen baserar sig på det ovannämnda direktivet 68/89/EEG. Vid mätning med stockmätare används ramavtalet "Werkvermessung von Stammholz" från år 1994 som mätningssparterna och Badem-Württembergs skogsforskningsinstitut har utvecklat. Den mätning med stockmätare som sker i såg- och skivindustrin kontrolleras av utomstående auktoriserade inspektörer. Över 100 sågverk i cirka 80 bolag är certifierade för att använda denna metod. Andra rekommenderade mätmetoder är mätning av massa- eller energived genom travmätning, mätning av kort virke (stock, massa- eller energived) med stickprovsmetoder samt mätning av vikt och torrsubstans för massa- eller energived. Virkesmätning med avverkningsmaskin används inte vid överlåtelsemätning, men i någon mån vid fastställande av förskottsbetalningar.

På initiativ av Tysklands ekonomiska råd för skogsbruk (Deutschen Forstwirtschaftsrates, DFWR) och Tysklands ekonomiska råd för virke (Deutschen Holzwirtschaftsrates, DHWR) har skogsägarorganisationerna och industrin gjort upp ett förslag till ramavtal för handeln med råvirke, "Rahmenvereinbarung für den Rohholzhandel in Deutschland", som offentliggjordes den 17 november 2010. Det innehåller anvisningar för volymmätning och kvalitetsklassificering. Mättningsanvisningar för energived kommer att fogas till avtalsförslaget.

Österrike

I Österrike använder skogsindustrin årligen cirka 28–30 miljoner kubikmeter virke av vilket stock utgör cirka 20 miljoner kubikmeter. Österrike har ingen särskild mättningslag.

Mätningen grundar sig som i Tyskland på ett avtalsbaserat förfarande.

Parterna i utvecklandet av bestämmelserna om mätning och trävaruhandeln är Austria Chamber of Agriculture/Forestry (Jord- och skogsbruksrådet), Association of the Austrian Paper Industry (Austropapier) samt Association of Austria Wood Industry. De bildar samarbetsorganet FHP (Cooperative Platform Forest-Wood-Paper). Österrikes träforskningsinstitut (Holzforschung Austria, HFA) utvecklar mätningen och det kalibreringslaboratorium som är underställt träforskningsinstitutet utför kalibrering och justering av stockmätare och andra mätinstrument samt testningar och auditering av mätstationer.

FHP har publicerat riksomfattande anvisningar för trävaruhandeln, regler för mätning och kvalitetsklassificering av stockar och massaved 2006 (Österreichische Holzhandelsunion, ÖHU). Närmare anvisningar om rundvirke har getts som ÖNORM L 1021 standarder år 2006. För flis och energived finns särskilda anvisningar.

Massaved och råvaror för skivindustrin fabriksmäts enligt tormassa i ton. Stockar mäts enligt medeldiameter nästan på samma sätt som i Tyskland. Mätningens korrekthet vid massavedsstationerna följs upp genom de auditeringar som HFA:s kalibreringslaboratorium gör. HFA fungerar även som utomstående övervakande mätare.

Estland

Den årliga volymen avverkat virke i Estland är cirka sju miljoner kubikmeter varav massaved utgör tre och stock fyra miljoner kubikmeter. Dessutom används cirka 3,5 miljoner kubikmeter energived. Bestämmelserna i 39 § i Estlands skogslag ger parterna omfattande befogenheter att komma överens om mätningen. Estlands miljöministeriums förordning nr 64, 15.11.2006, fastställer minimikraven för mätning av virkesvolym, mätnoggrannhet och dokumenteringen av mätresultaten i de fall då parterna inte skriftligen har avtalat annat om mätningen. Förordningen gäller travmätning av rundvirke, styckvis kontrollmätning samt mätning av ramvolymen hos flis av klenträ och grot.

I förordningen konstateras att parterna innan mätningen påbörjas ska komma överens om de måtenheter som ska användas och om mätnoggrannheten. Mätinstrumenten ska vara i skick och kalibrerade. Kalibreringen och den justering som gjorts på grund av den ska kunna verifieras utan svårigheter. Om det råder meningsskiljaktigheter mäts samma virkesparti två gånger, som i Sverige, genom att använda samma mätmetod eller en noggrannare mätmetod.

Kvalitetskraven för massaved och stockar samt mätmetoderna finns presenterade i detalj i den instruktionsbok om mätning och uppskattning av råvirke som Eestin Metsaseltsin (Estlands Skogsörening) publicerat år 2001.

Överlåtelsemätning av virke görs i huvudsak vid fabriks- och såganläggningarnas samt vid hamnterminalernas mätstationer. Mätningen utförs av köparen eller för köparens räkning av ett särskilt serviceföretag som specialiserat sig på uppgiften. Måttenheten för både massaved och stock är kubikmeter fast mått under bark. Måttenheten för energived i virkeshandeln är för skogsägarens del kubikmeter löst mått. Mellan virkesanskaffaren och värmeverket är måttenheten MWh.

Då det gäller massaved är travmätning på fordon efter transport den vanligaste metoden för överlåtelsemätning mellan säljare och köpare. Mätning av stock sker i huvudsak genom mätning med stockmätare på sågarna. Virkesmätning med avverkningsmaskin används för logistikbehov och vid behov även för fastställande av företagarens förskottsbeläning. Den slutliga mätningen sker som fabriksmätning vid terminaler eller sågar.

2.5 Bedömning av nuläget

Den verksamhetsmiljö i vilken den nuvarande lagstiftningen om virkesmätning bereddes och utfärdades avviker på många sätt från den verksamhetsmiljö där mätningsslagstiftningen numera tillämpas. Den mest uppenbara förändringen då det gäller mätning i praktiken under den tid då den nuvarande virkesmätningsslagen har varit i kraft är teknifieringen av mätningen. Mätning av virke med avverkningsmaskin har blivit den klart dominerande metoden och mätningen sker i

allt större omfattning på användningsplatsen genom mätning enligt fabriksmetoden. Av de enskilda mätmetoder som har tagits i bruk har volymen som mäts med kranvåg ökat, men den når tillsvidare dock inte upp till nivå för volymerna för de metoder som nämns ovan. Användningen av mätning med kranvåg riktar sig till små virkespartier, då de fördelar man uppnår med tanke på mätningsskostnader och bättre logistik är anmärkningsvärda i förhållande till den uppmätta volymen. Ställningen för mätning med kranvåg har framhävts i synnerhet då det gäller mätningen av energived i och med utvecklingen och effektiveringen av uttaget av energived.

De tekniska grunderna, mätmetoderna och mätinstrumenten för mätning av virke undersöks och utvecklas av flera forskningsinstitutioner, högskolor och tillverkare av mätinstrument än tidigare. Den traditionella mätningssforskningen, som i hög grad baserar sig på ett matematiskt åskådliggörande av trävirkets inre och yttre egenskaper, behövs fortfarande vid sidan av det tekniska utvecklandet. Vid sidan av teknifieringen av mätningen har utvecklingstrenden varit att införliva mätningen i logistiken vid virkesanskaffning och styrningen av denna. Mätning av virke med avverkningsmaskin och med kranvåg samt mätning enligt fabriksmetoden är typiska mätmetoder som sammanlänkas med arbetskedena för avverkning och transport. Genom utveckling av mätningen har man kunnat förbättra mätningssnoggrannheten och sänka mätningsskostnaderna, men förlorat möjligheten att följa upp och förnya mätningen av ett enskilt mätparti. Mätresultatet och den uträkning som ansluter till detta kan höra till mätinstrumentstillverkarens företagsspecifika specialkunnande, som ägaren av informationen eller metoden håller som företagshemlighet. På grund av det snabba tempot i virkeslogistiken är det allt mer sällan möjligt att förnya mätningen av ett virkesparti.

Anskaffningen och avverkningen av energived, som står utanför tillämpningsområdet för virkesmätningsslagstiftningen, riktar sig till samma stämplingsposter och delar av stammar som gagnvirke, som hör till tillämpningsområdet för virkesmätningsslagen. I praktiken är det inte alltid entydigt när och på

vilken grund mätningen av träråvaran hör till lagens tillämpningsområde, då virkesanskaffningen gäller en träråvara vars användning ligger på gränsen mellan skogsindustrins och energiindustrins användningsområden. Det är oändamålsenligt att samma delar av stammen mäts på basis av lagstiftning eller avtal beroende av hur varuslaget definieras eller i enlighet med slutanvändningen.

Den nuvarande rytmen inom virkesanskaffningen förutsätter att virkestransporten från upplag vid vägkanten påbörjas medan avverkningen ännu pågår och således innan mätresultatet har fastställts. Det överenskomma tillvägagångssättet har avsevärt försvagat mätningslagstiftningens möjlighet att fungera som den svagare partens skydd på det ursprungliga sättet. Den officiella mätningen, aktörens rättsmedel, kan användas endast begränsat genom förnyad mätning, men i stället granskas numera tvistefallen ofta utgående från dokumenten.

Trots att nuvarande mätningslagstiftning inte gör skillnad mellan parternas ställning i mätningen eller omfattningen av verksamheten, utgår nuvarande virkesmätningsslag ändå i hög grad från de behov som gäller enskilda personers virkesaffärer. I synnerhet i affärer inom koncerner, men ofta även i virkesaffärer mellan företag, har man ansett att möjligheten att avtala även om mätningen är viktig och att den hör till principerna för fri handel. Dessutom har avtalsfriheten ansetts svara mot virkesanskaffningens och trävaruhandelns krav på effektivitet och mot de föränderliga mättningsbehoven.

Enligt nuvarande tolkning av mätningslagstiftningen kan företagen avtala om att använda någon annan än en fastställd mätmetod, om det inte är fråga om en mätning som avses i virkesmätningsslagen, utan om en annan mätning. Då kan aktörens rättsmedel, inkluderande avgörande av meningsskiljaktigheter som uppstått vid mätning genom officiell mätning, inte heller användas. Definitionen och betydelsen av avtalsfrihet i detta sammanhang har inte alltid ansetts vara helt klar.

Mätningslagstiftningen har kritiserats på grund av sina många detaljer. Sådana är t.ex. beredningsprocessen för anvisningar och föreskrifter gällande virkesmätning, som all-

mänt taget har ansetts vara långsam och stel. Enligt 17 § i virkesmätningsslagen fastställer jord- och skogsbruksministeriet på framställning av virkesmättningsdelegationen de mätmetoder som ska tillämpas vid virkesmätning samt därtill hörande mättningsanvisningar. Med beaktande av ändamålsenligheten och strävandena efter flexibilitet i den praktiska verksamheten och vid uppgörandet av mättningsanvisningar, har förfarandet med förordning på ministerienivå ansetts som ett dåligt förfarande för anvisningar som gäller mätning. Vissa anvisningar för mätmetoder har kommit att bli instrument- och tillverkar-specifika i situationer då motsvarande mätinstrument inte tidigare har använts vid mätningen av virke. Dessutom är den godtagbara noggrannheten vid mätning av virke numera likadan för samtliga mätmetoder och den beaktar inte virkesslag, partistorlek eller andra faktorer som de facto påverkar mättnoggrannheten. De missförhållanden som nämns ovan beror delvis på en oändamålsenlig tillämpning av mätningslagstiftningen, och för sig utgör de inte ensamma grund för en reform av lagen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med detta lagförslag är att trygga tillförlitligheten hos mätresultaten och de metoder och den utrustning som används vid mätning av oförädlad virke. Avsikten med lagförslaget är att öka flexibiliteten i virkeshandeln, ytterligare öka förtroendet mellan parterna i mätningen och få de virkes- och entreprenadmarknader som står under utveckling att fungera bättre då det gäller samtliga virkesslag.

Den svagare partens skydd som tryggar enskilda skogsägares och arbetstagares rättsliga ställning kvarstår i enlighet med nuvarande lag.

Den mest anmärkningsvärda ändringen jämfört med nuvarande lag är förslaget om att energived tas med i lagens tillämpningsområde. Trots att de överenskommelsebaserade förfaranden som iakttagits vid mätning av energivirke i sig har visat sig vara fungerande, är det nödvändigt att inkludera energiveden i lagens tillämpningsområde för att

förbättra den rättsliga ställningen för skogsägare och arbetstagare samt för att skapa likadana på lag baserade skyldigheter och rättigheter för samtliga aktörer.

Drivningsmetoderna utvecklas hela tiden och mätmetoderna för virke utvecklas som en del av hanteringen av en kostnadseffektiv leveranskedja för råvirke. För att möjliggöra rationella mätmetoder ger lagförslaget företagen och den storskaliga entreprenadmättningsverksamheten möjlighet att avtala om vissa frågor som hänför sig till mätningen på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på aktörerna.

Jämfört med nuvarande situation är avsikten att förenkla lagens struktur genom att övergå från metodvisa bestämmelser till bestämmelser om allmänna krav på tillförlitlighet och noggrannhet för kategorier av mätmetoder. En förenklad struktur underlättar utvecklandet av nya mätmetoder och deras inträde på marknaden, då de krav som ställs på nya metoder är kända på förhand och ibruktagandet av en ny metod inte förutsätter en ändring av bestämmelserna som det gör i dag. Avsikten med lagförslaget är även att modernisera förfarandet för fastställande av anvisningarna för mätmetoderna, harmonisera anvisningarna för mätmetoder som fastställts vid olika perioder och att ställa upp ändamålsenliga krav på noggrannheten vid mätningen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska och samhälleliga konsekvenser

I Finland sker virkesmätningen som en del av kedjan för anskaffningslogistik endera i skogen, vid vägkanten, i terminaler eller fabriker. För mätningsskostnaderna ansvarar i allmänhet virkesköparen eller entreprenadgivaren, om inget annat har överenskommits. Samma princip kommer att kvarstå även i den nya lagen om mätning av virke.

År 2011 var marknadsavverkningarna 52,4 miljoner kubikmeter, varav stockvirke utgjorde 21,8 kubikmeter (av det använda stockvirket var andelen för medlemmarna i Finlands Sågar rf cirka 9 miljoner kubikmeter) och massaveden 29,9 miljoner kubikme-

ter. Det användes 6,8 miljoner kubikmeter energived (skogsflis) och 7,6 miljoner kubikmeter sågverksflis och spån. De sammanlagda kostnaderna för avverkningen och transporten av virke år 2010 var 1,1 miljarder euro och bruttovärdet av rotprisinkomsterna var 1,8 miljarder euro. Hela skogssektorns värdeökning år 2010, inklusive produkterna från skogsindustrin, var 7,5 miljarder euro, eller cirka 5 procent av BNP.

Virkesmätningsslagen har tryggt ställningen för den svagare parten och fastställt de godkända metoderna för mätning av virke och därvia skapat tillit och stabilitet på virkesmarknaden. På grund av virkesmarknadens stora ekonomiska värde kan man anse att de ekonomiska effekterna av virkesmätningsslagen är betydande. På grund av den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet i lagförslaget till att gälla mätning av energived, utsträcks lagens nyttoeffekter även till de energivedsmarknader som är under utveckling, vilket kan anses vara den mest anmärkningsvärda samhälleliga och ekonomiska konsekvensen av lagreformen.

I medeltal är mätningsskostnaderna i Finland lägre än i Sverige. Att mätningsskostnaderna är lägre än i Sverige beror i hög grad på att virkesmätningsslagen möjliggör ett förfarande med en i arbetsprocesserna integrerad och decentraliserad verksamhetsmodell för mätningen samt på en aktiv utveckling och ett aktivt ibruktagande av mätmetoder och instrument som lämpar sig för den decentraliserade verksamheten. Enligt lagförslaget kvarstår virkesmätningens decentraliserade verksamhetsmodell, och utvecklingen av nya mätmetoder och deras inträde på marknaden underlättas. I lagen föreslås bestämmelser om allmänna krav för kategorier av mätmetoder och för mätmetoder, som samtliga metoder och instrument ska uppfylla. Enligt nuvarande lag har ibruktagandet av en ny mätmetod krävt ändringar i lagstiftningen. Ett mera smidigt ibruktagande av nya metoder än tidigare sänker i takt med utvecklingen virkesmätningsskostnaderna och förbättrar konkurrenskraften för den finländska skogssektorn.

Samtliga aktörer i energivedskedjan omfattas enligt lagförslaget av de skyldigheter som bestämmelserna medför, vilket även orsakar

merkostnader för aktörerna. De kostnader som förorsakas kan ändå anses vara små i jämförelse med den nytta som en bättre fungerande energivedsmarknad medför. Införandet av mätningen av energived i lagen och utvidgningen av rättsmedlen till att gälla även affärer mellan företag kan tillfälligt öka arbetet för Skogsforskningsinstitutets officiella mätare och kostnaderna för de myndighetsuppgifter detta förorsakar. Avsikten är ändå inte att på grund av ändringen av virkesmätningsslagen utöka antalet officiella mätare från nuvarande två.

I samband med reformen av lagen uppdateras avgifterna för officiell mätning, inspektionsmätning och mättningsnämndens beslut så att de motsvarar kostnaderna för den aktuella förrättningen, dock med beaktande av den svagare partens ställning.

4.2 Konsekvenser för parterna i mätningen

Parter vid virkesmätning är de aktörer som berörs av mätresultatet. Dessa kan således vara skogsägare, köpare, arbetstagare, arbetsgivare, entreprenörer, entreprenadgivare och fabriksmätare.

Lagförslaget klarlägger samtliga parters ställning så till vida att allt oförädlad virke som ska mätas omfattas i fortsättningen av tillämpningsområdet för lagstiftningen. Enligt gällande virkesmätningsslag ingår gagnvirke i lagens tillämpningsområde, men energived står utanför lagens tillämpningsområde och omfattas av ett avtalsbaserat förfarande. Om lagförslaget inte utvidgas till att omfatta även mätning av energived, så tillämpas lagen om mätinstrument på de instrument som används vid mätning av energived. Ett förenhetligande av verksamhetsmiljön för mätningen har ur alla parters synvinkel sett en positiv och förbättrande inverkan på verksamhetsförutsättningarna på marknaden.

Som undantag från gällande virkesmätningsslag har sågspån som förädlad vara i lagförslaget avgränsats så att det inte omfattas av tillämpningsområdet för lagen, som gäller oförädlad virke. Eftersom den huvudsakliga delen av biprodukterna vid sågning, som utgörs av industriflis, dock fortsättningsvis ska

omfattas av lagens tillämpningsområde och rättsmedel, är det inte av särskilt stor betydelse för sågindustrin om spån utesluts från tillämpningsområdet. Vid handeln med sågspån iakttas i fortsättningen normal avtalsfrihet mellan företag, och då det gäller de instrument som används vid mätning av sågspån ska lagen om mätinstrument följas. Det har ansetts nödvändigt att lämna sågspån utanför lagens tillämpningsområde på grund av sågspånets karaktär av förädlad vara, dess många användningsobjekt samt för att begränsa antalet platser för fabriksmätning som förutsätter anmälningsplikt och övervakning och för att få en klarare struktur i virkesmätningens bransch.

Flest virkesaffärer, både till antal och till volym, görs av enskilda skogsägare eller av aktörer som kan jämföras med dem. Det viktigaste för skogsägarna är att de kan lita på att överlåtelsemätningen görs rätt och noggrant och att de vet att de i problemsituationer vid behov har tillgång till de rättsmedel som specifikt för virkesmätning har fastställts i lagen. Detsamma gäller också andra parter i mätningen, såväl vid överlåtelse-, arbets- som vid entreprenadmätning. Den gällande virkesmätningsslagen har kunna garantera en fungerande och tillförlitlig mätning av gagnvirke. Lagförslaget utvidgar lagens nyttoeffekt så att den även gäller mätningen av energived. De krav som ska ställas på mätningen är mera täckande och tydligare än tidigare och de stärker förfaringssätten och ökar tillförlitligheten mellan de olika aktörerna inom virkeshandeln och virkesanskaffningen.

Virkeshandel sker i avsevärd utsträckning även inom stora skogsindustrikoncerner samt mellan företag i skogsbranschen. Enligt lagförslaget krymper avtalsfriheten mellan företag något då det gäller mätning av gagnvirke, då de tidigare flertydiga bytena av virke och leveransköpen mellan företag entydigt har tagits med i lagens tillämpningsområde. Då tillämpningsområdet utvidgas ersätts den avtalsfrihet som iakttas vid nuvarande mätning av energived med den begränsade avtalsfrihet som fastställs i lagen. Detta ändrar i någon mån mätningsspraxisen mellan företag, och gör att all mätning av virke omfattas av lagens rättsmedel och förbättrar därmed av-

sevärt den rättsliga ställningen för de företagsbaserade aktörerna. Begränsningarna i avtalsfriheten mellan företag har fastställts så att de tar verksamhetens specialbehov i beaktande, varvid man bedömer att aktörerna inte förorsakas några avsevärda merkostnader. De föreslagna begränsningarna i avtalsfriheten förenhetligar och förtydligar metoderna vid virkesmätning för alla aktörers och virkessortimentets del, varmed virkesmätningens tillförlitlighet, som är syftet med lagen, förbättras. Då det gäller bestämmelserna om begränsad avtalsfrihet för överlåtelsemätning mellan företag och storskalig entreprenadverksamhet, måste man i fortsättningen utvärdera att detta inte leder till en utveckling och en verksamhetsmodell som försvagar tillförlitligheten och öppenheten när det gäller mätning.

I lagförslaget preciseras de frågor som ska avtalas vid mätningen och de uppgifter som minst ska ingå i mätningshandlingen samt bestämmelserna om när mättningsförrättningen har avslutats, förvaringen av mätningshandlingarna samt delfäendet av mätresultatet. Tidsfristerna som hänför sig till meningskiljaktigheter har dessutom klart förlängts. Dessa förändringar i lagstiftningen förbättrar ställningen för skogsägarna och arbetstagarerna, som i synnerhet då det gäller yrkeskunskap och erfarenhet av mätning är i en svagare ställning.

Då det gäller ställningen för köparen, entreprenören och entreprenadgivaren medför lagförslaget inte några betydande förändringar förutom det att energived tas med i tillämpningsområdet. Den möjlighet som ingår i lagförslaget att vid överlåtelsemätning företag emellan och vid storskalig entreprenadverksamhet under de förutsättningar som bestäms i lagen göra undantag från vissa av lagens förpliktelser samt det som en ny helhet intagna 3 kap. som gäller kategorier av mätmetoder samt mätmetoder och mätinstrument, preciserar och förtydligar skyldigheterna och rättigheterna för samtliga parter i mätningen och förbättrar verksamhetsförutsättningarna för dem.

I lagförslaget har skyldigheterna och rättigheterna för Skogsforskningsinstitutet, de officiella mätarna och mätningssnämnden skrivits i en mera täckande och omfattande form

än i nuvarande lagstiftning. En noggrannare beskrivning av de organisationer och myndigheter som verkställer lagen ger parterna en klarare bild av de rättsmedel som står till deras förfogande. Lagförslagets 7 kap. om administrativa tvångsmedel, förbud och påföljder ger myndigheterna bättre medel när det gäller att ålägga någon att följa lagen. Viktiga aktörer, som trots detta inte är parter i mätningen, är de som tillverkar och inför mätinstrument på marknaden. Lagförslaget är konstruerat så att det ger friare möjligheter än tidigare att utveckla mätmetoder och mätinstrument, bara de krav som lagen ställer uppfylls. De krav som gäller mätmetoder och mätinstrument, fastställandet av ansvaret för mätinstrumentens överensstämmelse med kraven och bestämmelserna om mätningens tillförlitlighet skapar klarhet då det gäller dessa aktörers ansvar och verksamhetsförutsättningarna.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Mätningen av energived har präglats av brokiga och oetablerade metoder och aktörer, en praktisk mätungsverksamhet baserad på bristfälliga och till sin tillförlitlighet svaga metoder och brist på forskningsdata som krävs vid utvecklandet av mätmetoder. Att mätning av energived inkluderas i tillämpningsområdet kommer att öka antalet aktörer och lyfta fram skillnaderna mellan deras verksamhetsmodeller och yrkesskicklighet samt öka antalet mätmetoder och mätstorheter och förstora nivåskillnaderna mellan olika mätmetoder med tanke på noggrannheten och tillförlitligheten. I och med mätningen av energived kommer antalet officiella mätningar samt olika typer av förfrågningar och begäran hos myndigheterna att öka.

En inkludering av energiveden i lagens tillämpningsområde ökar antalet platser som omfattas av övervakningen av fabriksmätning samtidigt som de nuvarande platserna för fabriksmätning i huvudsak också fortfarande kommer att omfattas av övervakningen. Då man inte har för avsikt att öka resurserna för den officiella mätningen på grund av lagförslaget torde man bli tvungen att utveckla övervakningen av fabriksmätningen från den nuvarande där man cirka en gång

per år gör en inspektionsmätning, till en övervakning som baserar sig på dokumentkontroll och stickprov. Lagförslaget detaljer om fastställande av mätresultatet, tidsfrister för överklagande, definition och förrättande av officiell mätning och bemyndigande för officiell mätning förbättrar förutsättningarna för förrättandet av officiell mätning.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Virkesmätningens tidsenlighet, funktion och ändringsbehov dryftades i januari 2007 vid det temaseminarium om hurudan mätningsslagstiftning som behövs på 2010-talet (*Minkälaista mittauslainsäädäntöä tarvitaan 2010-luvulla*) som sammankallades av jord- och skogsbruksministeriet. Vid temaseminariet bildades en inofficiell arbetsgrupp för att bereda ett åtgärdsförslag om mätningsslagstiftningen till virkesmätningsslagstiftningen. Delegationen behandlade åtgärdsförslaget den 5 juni 2007. I enlighet med förslaget framförde delegationen till jord- och skogsbruksministeriet att reformarbetet av virkesmätningsslagstiftningen ska inledas.

Efter detta vidtog jord- och skogsbruksministeriet förberedande åtgärder och gjorde en kartläggning av behoven av en reform av virkesmätningsslagstiftningen.

Den 29 januari 2009 ålade jord- och skogsbruksministeriet Skogsforskningsinstitutet, som står under deras resultatstyrning, att göra upp en expertutredning över reformbehoven av virkesmätningsslagstiftningen. Som grund för utredningen intervjuade Skogsforskningsinstitutet representanter för de centrala parterna vid mätning och företagen i branschen och övriga inflytelserika på området. Dessutom ordnades ett diskussionsmöte i december 2009 vid Skogsforskningsinstitutets verksamhetsenhet i Vanda.

Virkesmätningsslagstiftningen beslöt vid sitt möte den 26 januari 2010 att inleda beredningen av lagen genom en arbetsgrupp, där köpare och säljare, arbetstagare och entreprenörer fanns representerade. I arbetsgruppen fanns representanter för jord- och skogsbruksministeriet, Koneyrittäjien liitto ry,

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Trä- och specialbranschernas förbund rf, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry, Skogsindustrin rf och Metsäteho Oy. Arbetsgruppens promemoria om parternas i mätningen syn på behovet av en reform av virkesmätningsslagstiftningen och riktlinjerna för detta, *Puutavaranmittauslain uudistamisen suunta- viivat – mittausosapuolten yhteinen näkemys mittauslain uudistamistarpeesta ja suuntaviivoista*, lämnades till ministeriet i november 2010. Den godkändes av virkesmätningsslagstiftningen vid dess möte den 29 november 2010 som parternas gemensamma syn på riktlinjerna för och behovet av en reform av virkesmätningsslagstiftningen. Vid samma tid utkom Skogsforskningsinstitutets expertutredning om behoven av en reform av lagstiftningen om virkesmätning, *Puutavaran mittauslainsäädännön uudistamistarpeet* (738/62/2010).

Följande vår, den 27 april 2011, tillsatte jord- och skogsbruksministeriet en arbetsgrupp (1.5.2011–28.2.2012) som hade till uppgift att bereda reformen av virkesmätningsslagstiftningen så, att den nya lagen kan träda i kraft den 1 januari 2013 (Dnr MMM 009:00/2011, *Puutavaranmittauslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän asettaminen*).

I arbetsgruppen ingick representanter för jord- och skogsbruksministeriet, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Skogsforskningsinstitutet, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry, Skogsindustrin rf och Metsäteho Oy. Målet för arbetsgruppens arbete var att 1) revidera och uppdatera lagstiftningen om virkesmätning med beaktande av det beredningsarbete för reformen av virkesmätningen som nämns ovan så att den stämmer överens med lagen om mätinstrument, 2) innefatta mätning av energivärde som en del av den lagstadgade virkesmätningen, 3) fortsatt trygga skyddet för den svagare parten vid virkesmätning, 4) följa det utvecklingsarbete vid Skogsforskningsinstitutet som gäller virkesmätning och det utredningsarbete som hänför sig till beredningen av lagstiftningen.

Arbetsgruppen skulle höra arbets- och näringsministeriet, Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), Mätteknikcentralen (MIKES), Skogsforskningsinstitutet, virkesmätningsslagstiftningen, Mätningsslagstiftningen för

energived, samt vid behov andra experter och sakägare.

Jord- och skogsbruksministeriet gav i resultatstyrningen år 2011 Skogsforskningsinstitutet i uppdrag att sammankalla en expertgrupp för att begrunda grupperingen av virkesmätningens mätmetoder samt de noggrannhetskrav för de kategorispecifika mätmetoderna som ska fastställas i jord- och skogsbruksministeriets förordning. Till expertarbetsgruppen som Skogsforskningsinstitutet sammankallade hörde representanter för UPM-Kymmene Oyj, Koneyrittäjien liitto ry, Skogsforskningsinstitutet, Skogsägarförbund Insjöfinland rf, Metsä Group och Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio.

I november 2011 lämnade jord- och skogsbruksministeriet ett meddelande till Ålands landskapsregering om reformen av virkesmätningens lagstiftningen.

Sammansättningen av arbetsgruppen för beredningen av reformen av virkesmätningens lagstiftningen kompletterades den 25 november 2011 med representanter för Finsk energiindustri rf, Koneyrittäjien liitto ry, Finlands Sågar rf samt Trä- och specialbranschernas förbund rf. I detta sammanhang förlängdes arbetsgruppens mandatperiod fram till den 31 maj 2012.

Jord- och skogsbruksministeriet och virkesmätningensdelegationen ordnade den 3 april 2012 ett seminarium om nuläget beträffande reformen av virkesmätningens lagen. Utgående från den respons som erhöles beredde arbetsgruppen sitt förslag till regeringsproposition om lag om mätning av virke för ministeriet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden om propositionen begärdes av Ålands landskapsregering, justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Forststyrelsen, Skogsforskningsinstitutet, MIKES, Tukes, Energimarknadsverket, Kyrkostyrelsen, Finlands Kommunförbund, Finlands skogscentral, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, Bioenergia ry, Finsk energiindustri rf, Koneyrittäjien liitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, METO – Skogsbranschens Experter

rf, Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry, Päijänteen metsänhoitoyhdistys ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Skogsindustrin rf, Trä- och specialbranschernas förbund rf, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat PKMO ry, Sahayrittäjät ry, Finlands Sågar rf, Yksityismetsätalouden Työnantajat – Privatskogsbrukets Arbetsgivare ry, fyra universitet och högskolor, åtta skogsägarförbund, sju tillverkare av skogsmaskinsapparat, Eteläisen-Suomen Yhteismetsät ry och de tre största samfälliga skogarna samt fyra olika stiftelser, sammanlagt 54 aktörer.

Jord- och skogsbruksministeriet fick 30 utlåtanden. I stället för i form av ett utlåtande meddelade justitieministeriet sin åsikt i samband med lagförslagets interaktiva utvecklingsarbete.

Samtliga remissinstanser förordade den föreslagna totalreformen av virkesmätningens lagen och att energived inkluderas i lagens tillämpningsområde. Det ansågs även att lagförslaget klarlägger avgörandet av meningskiljaktigheter, ger möjlighet till utveckling av mätmetoder och tryggar den svagare partens ställning vid mätning av virke.

Då det gäller tillämpningsområdet föreslog Finlands Sågar rf att sågspån tas med i tillämpningsområdet på samma sätt som i nuvarande lag. I utlåtandet från Säkerhets- och kemikalieverket Tukes befarade man att mätningen av klabbar, pellets och sågspån blir helt utan reglering om de enligt förslaget lämnas utanför lagens tillämpningsområde. I de övriga remissinstansernas utlåtanden understöddes begränsningen av tillämpningsområdet, eller så föreslogs inga ändringar i detta.

Den begränsade avtalsmöjligheten i lagförslaget ansågs allmänt taget vara en lyckad lösning. Endast i Finlands Sågar rf:s utlåtande framfördes ett slopande av den begränsade avtalsmöjligheten. I finansministeriets utlåtande framfördes att lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska tillämpas på de lagstadgade avgifterna. MTK framförde i sitt utlåtande att tiden för anhängiggörandet av officiell mätning förlängs och underströk att avgifterna inte får utgöra ett hinder för någon av parterna i mätningen att använda sig av rättsmedel. I utlåtandet från

MIKES underströks viktigheten av mätningens spårbarhet.

I flera utlåtanden fästes uppmärksamhet vid att utvidgandet av lagens tillämpningsområde kommer att öka antalet platser för fabriksmätning som ska övervakas och tvistemål som myndigheterna ska handlägga. Detta ansågs försvaga verksamhetens kvalitet, om de till buds stående resurserna förblir på nuvarande nivå. I jämförelse med utkastet till lag föreslogs en ökning av antalet medlemmar i virkesmätningsdelegationen. Ålands landskapsregering betonade iakttagandet av språklagen i all verksamhet enligt lagen.

I flera utlåtanden betonades en samtidig behandling och ett samtida ikraftträdande av förordningen om mätning av virke och lagförslaget. I utlåtandena framfördes dessutom många detaljerade ändringsförslag som närmast var av teknisk natur eller gällde klarläggande av lagens syfte.

I samband med lagförslagets utvecklingsarbete fäste justitieministeriet uppmärksam-

heten på prövningen av tillämpningen av förfarandet med rättelseyrkande och tillämpningen av allmänna lagar, såsom förvaltningslagen (434/2003), i en vidare utsträckning i stället för särskilda bestämmelser i speciallagar.

Vid den fortsatta beredningen av regeringspropositionen har de ändringsförslag som framfördes i utlåtandena beaktats i möjligaste mån. Den fortsatta beredningen gällde i synnerhet beaktandet av förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (586/1996) samt beaktande av principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten vid bestämmandet av avgifterna. Man strävade dock efter att låta ställningstagandena av den arbetsgrupp som beredde förslaget till regeringsproposition för ministeriet kvarstå oförändrade, om det inte för ändringsförslagen framförts nya vägande skäl i utlåtandena. De förslag till tekniska preciseringar som ingick i utlåtandena har även beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. I paragrafen anges lagens syfte. Enligt förslaget är syftet med lagen att trygga tillförlitligheten hos mätresultaten, mätmetoderna och de instrument som används vid mätning av oförädlad virke. När dessa faktorer sköts i enlighet med lagförslaget, kan virkesmätningen anses vara tillförlitlig.

2 §. Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Lagen ska tillämpas på kvantitetsmätning av oförädlad virke för bestämmande av försäljningspriser, löner eller entreprenadsummor som betalas enligt mängden utfört arbete eller andra ersättningar. Inom ramen för tillämpningsområdet ska det likväl vara möjligt att avtala om ett avvikande förfarande i en del frågor som anges i 3 §. Lagen ska i likhet med den nuvarande virkesmätningenslagen tillämpas också på kvalitetsmätning om kvaliteten används som fördelningsgrund för till värdet olika sortiment av oförädlad virke.

Tillämpningsområdet ska för första gången definieras så att lagen även tillämpas på virkessortiment avsedda för energiutvinning. Det här har blivit nödvändigt bland annat för att höja tillförlitligheten i mätningens verksamheten på marknaden för energived. Eftersom lagen om mätinstrument enligt 4 § 2 mom. i lagen inte tillämpas på mätning av energived, är det nödvändigt att inkludera energiveden i lagstiftningen om virkesmätning även för att skapa en heltäckande lagstiftning för mätningen. Genom att energiveden tas med i lagstiftningen för virkesmätning blir det möjligt att fortsätta att använda och utveckla sådana förfaringsätt för mätning av energived som är lämpliga för branschen. Det bör ändå noteras att sådant virke som har förädlats till helt andra virkessortiment, såsom sågspån, pellets och brännved, enligt lagförslaget (4 §) inte ska räknas som energived. I lagförslaget betraktas dessa inte som oförädlad virke. På mätning av de här produkterna tillämpas lagen om mätinstrument. Enligt 2 § 1 mom.

1 punkten i den lagen, som gäller lagens tillämpningsområde, föreskrivs det om de krav som ska ställas på mätinstrument och mätmetoder och om åtgärder för att verifiera att de överensstämmer med kraven, när ett mätinstrument och en mätmetod används inom en näringsverksamhet för bestämning av priset på en produkt eller tjänst eller någon annan ekonomisk fördel på basis av mätresultat.

Så som även är fallet med den nuvarande virkesmätningenslagen ska mätning av virke som exporteras eller importeras, med undantag för kraven på mätinstrument, lämnas utanför den nya lagens tillämpningsområde. Enligt förslaget ska lagen emellertid tillämpas i sin helhet på kvantitetsmätning av virke vid export när det är fråga om överlåtelsemätning i Finland av virke som exportören har köpt av de skogsägare som anges i lagen. Bestämmelsen tryggar dessa parter ställning vid virkeshandel som riktar sig mot utlandet. Till de skogsägare som avses i bestämmelsen hör fysiska personer, näringsidkare med jord- och skogsbruk som huvudsyssla, sammanslutningar av fysiska personer, dödsbon eller andra med dessa jämförbara sammanslutningar. Till de sistnämnda hör bland annat små familjebolag. Till samma grupp ska dessutom kommunerna, församlingarna, de samfälliga skogarna och stiftelserna räknas i fråga om export. Bestämmelsen ska inte gälla virkesmätning vid export av virke som tillhör andra skogsägare. Lagen ska inte heller tillämpas när mätresultatet produceras utanför Finlands gränser, även om lagförslaget inte innehåller någon särskild bestämmelse om detta. Om man till exempel i ett avtal om virkeshandel kommer överens om att mätningen ska utföras vid en såg i Sverige, tillämpas gällande svensk lagstiftning på mätningen.

Om den mätstorhet som eftersträvas är energiinnehållet eller värmevärdet, ska lagen enligt förslaget tillämpas endast på mätning av oförädlad virke endast i fråga om kraven på mätinstrumenten. Om parterna har avtalat om försäljning av oförädlad virke enligt vikt, torrvikt eller ett liknande mått, ska lagen tillämpas på mätningen av virket, inbegripet

fuktmätning som anknyter till detta mått. Om köpet enligt avtalet ska genomföras enligt virkets energiinnehåll eller värmevärde, ska lagen tillämpas på mätningen av virket bara i fråga om kraven på mätinstrumenten. I detta fall ska rättsmedlen enligt lagförslaget gälla bara i fråga om mätinstrumenten. Att lämna mätningen av energiinnehållet och värmevärdet i oförädlad virke utanför lagens tillämpningsområde är nödvändigt, eftersom de redan omfattas av den tämligen detaljerade lagstiftningen om utsläppshandeln. Det finns europeiska standarder för fasta biobränslen i branschen, vilka bland annat gäller kvalitetskrav och kvalitetsklasser, provtagning och provhantering samt bestämning av egenskaper som fukthalt och värmevärde. Dessa standarder har godkänts som nationella standarder i Finland. I sådana fall då den föreslagna lagen inte tillämpas ska lagen om mätinstrument tillämpas. Förfarandet innebär ingen ändring i nuvarande praxis, förutom att den nya lagen gör användningen av rättsmedel möjlig i fråga om kraven på mätinstrument.

Enligt vad som framgår ovan (Förhållande till övrig lagstiftning och avtal) ska lagen om mätinstrument tillämpas på mätning av virke med icke-automatiska vågar även efter omarbetningen av virkesmätningsslagen. På brovågar av det slag som används för närvarande ska lagen om mätinstrument således fortsättningsvis tillämpas.

I 10 § 1 mom. i den nuvarande virkesmätningsslagen ingår en bestämmelse enligt vilken säljaren och köparen kan komma överens om virkets volym och kvalitet utan mätning. Någon liknande bestämmelse ingår inte i den föreslagna lagen, eftersom den bara gäller mättningsverksamheten. Om avsikten är att virke som omfattas av ett avtal inte ska mätas, kan parterna naturligtvis komma överens om att överlåtelsen ska ske på andra grunder än genom mätning.

3 §. Frågor som avtalas särskilt. I 3 § 1 mom. i den föreslagna lagen anges de fall där det är möjligt att avtala om virkesmätning som avviker från bestämmelserna i lagförslaget. Enligt förslaget ska det vara möjligt att ingå sådana avtal vid sådan överlåtelsemätning som sker inom en koncern eller ett företag eller mellan dessa eller vid mätning i

samband med storskalig terminal-, omlastnings-, flisnings- eller transportentreprenad. Bestämmelsen gör tillämpningsområdet klarare och avlägsnar tolkningsfrågor när det gäller företagets möjligheter att sluta avtal enligt den nuvarande lagen. De frågor som kan regleras genom särskilda avtal anges utförligt, vilket gör det möjligt att fortsätta den nuvarande kostnadseffektiva mätningpraxisen inom virkeshandeln mellan företag och inom storskalig entreprenadverksamhet. Med storskalig entreprenadverksamhet avses sådan entreprenadverksamhet där de tjänster som levereras ofta bildar en helhet och där stora mängder virke hanteras. Enligt förslaget ska mätningen av virke i handeln mellan företag samt storskalig entreprenadmätning i sin helhet omfattas av rättsmedlen i lagen, vilket bidrar till göra mättningsverksamheten tillförlitligare. Det ska inte vara möjligt att avtala om förfaranden som avviker från dem som anges i lagen om en part är en kommun, en församling, en samfällad skog, en stiftelse eller en näringsidkare med jord- och skogsbruk som huvudsyssla, en sammanslutning av fysiska personer, ett dödsbo eller en annan med dessa jämförbar sammanslutning. Denna del av paragrafen är informativ, eftersom en del av de nämnda aktörerna inte omfattas av begreppet företag eller koncern. Genom att sätta gränser för vilka som ska få ingå avtalen i fråga önskar man skapa enhetliga tillvägagångssätt och trygga tillförlitligheten och genomskinligheten enligt lagen när dessa aktörer fungerar som parter i en mätning. Följaktligen är ett avtal ogiltigt om en part är någon av de aktörer som nämns i den sista meningen i 3 § 1 mom. och avtalet innehåller separata överenskommelser om saker som nämns i detta moment.

Vid överlåtelsemätning mellan företag och vid storskalig entreprenadmätning kan en tillräcklig och ändamålsenlig noggrannhet uppnås med metoder som är flexibla och kostnadseffektiva än de som nämns i lagen. Vid handel mellan företag och vid storskalig verksamhet är avtalsrätten motiverad också därför att aktörerna i kraft av sitt kunnande har jämlika möjligheter att ingå avtal och att kontrollera att mätningen utförs korrekt.

Parterna kan på det sätt som bestäms i paragrafen avtala om att de inte beaktar den

största tillåtna avvikelser i mätresultatet enligt 13 §, de krav för olika kategorier av mätmetoder som avses i 14 § och egenkontrollen enligt 17 och 18 §. Alla andra rättigheter och skyldigheter enligt lagen ska därmed gälla. Vid virkesmätning som utförs på ett sätt som avtalas särskilt ska man således enligt 3 mom. i den föreslagna paragrafen fortfarande använda mätinstrument som uppfyller kraven i lagen och användas i enlighet med denna lag. Denna informativa bestämmelse, som klargör omfattningen av avtalsrätten, har ansetts nödvändig för att göra lagen lättare att tillämpa.

Enligt 3 § 2 mom. i lagförslaget ska ett avtal enligt 1 mom. om överlåtelsemätning mellan företag innehålla en beskrivning av den mätmetod som används och hur den avviker från de bestämmelser som avses i 1 mom. samt hur tillförlitligheten i mätningen ska säkerställas, om avtalet grundar sig på den begränsade rätt att ingå avtal som företag har enligt 3 §. I beskrivningen av hur tillförlitligheten ska säkerställas måste man beakta att mätningen inte får innehålla betydande systematiska fel. En beskrivning av avvikelserna gör det lättare för en officiell mätare att avgöra eventuella tvister.

Jord- och skogsbruksministeriet ska enligt förslaget kunna utfärda närmare bestämmelser om innehållet i den beskrivning som ska ingå i avtalet.

4 §. Definitioner. Paragrafen innehåller definitioner av begrepp och termer som används i lagförslaget. Definitionen i 1 punkten (oförädlad virke) inbegriper industriflis. Sågspån, pellets och brännved är förädlade produkter som lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Förteckningen i 15 punkten (parter i en mätning) utesluter inte möjligheten att anlita ett befullmäktigat ombud i de frågor som regleras i den föreslagna lagen. Innehållet i några av definitionerna har motsvarigheter i annan lagstiftning eller i standarder och utreds därför närmare. Definitionen i 16 punkten (mätmetod) står i samklang med lagen om mätinstrument och motsvarar definitionen i SFS-OPAS 99 (*Kansainvälinen metrologian sanasto [VIM]. Perus- ja yleiskäsitteet sekä niihin liittyvät termit*); definitionen i 17 punkten (mätinstrument) står i samklang med definitionen i SFS-OPAS 99

och motsvarar till innehållet definitionen i lagen om mätinstrument och i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/22/EG om mätinstrument; definitionen i 18 punkten (mätning) har utformats utgående från definitionen i SFS-OPAS 99; definitionen i 19 punkten (tillförlitligheten hos en mätning) stämmer överens med definitionen i lagen om mätinstrument; och definitionen i 20 punkten (mätnoggrannhet) stämmer överens med definitionen i SFS-OPAS 99.

2 kap. **Organisationer och myndigheter inom virkesmätningen**

5 §. Ministerium. Enligt lagförslaget ska jord- och skogsbruksministeriet fungera som högsta ledning och styrorgan vid tillsynen över efterlevnaden av lagen. Det är dessutom ministeriets uppgift att tillsätta virkesmättningsnämnden och virkesmättningsdelegationen och att i enlighet med bemyndigandena i lagen utfärda förordningar av teknisk karaktär för att genomföra lagen.

6 §. Skogsforskningsinstitutet och de officiella mätarna. Enligt lagförslaget ska Skogsforskningsinstitutet behålla sin centrala roll. Detta har ansetts nödvändigt, eftersom det specialkunnande och den insamling av information som krävs för tillämpningen av lagen och en fortlöpande utveckling av mätmetoderna bäst kan upprätthållas och utvecklas vid en forskningsanstalt. Även andra aktörer bidrar till forskningen och utvecklingen. Enligt lagförslaget ska Skogsforskningsinstitutet på begäran av jord- och skogsbruksministeriet ge utlåtanden i en del frågor om virkesmätning som anges närmare i lagen.

De officiella mätarna utövar tillsyn, förrättar inspektionsmätningar och löser mätningstvister genom ett officiell mätning under tjänsteansvar. De ska som nu vara stationerade vid Skogsforskningsinstitutet, som ska betala kostnaderna för verksamheten inom ramen för sina verksamhetsutgifter (moment 30.60.01 i statsbudgeten). De officiella mätarna fortsätter alltså att fungera som tillsynsmyndighet. Till de officiella mätarnas uppgifter hör enligt förslaget också rådgivning om virkesmätning. Den kostnadsfria rådgivning som de officiella mätarna tillhan-

dahåller har setts som en viktig förebyggande verksamhet som stöder lagens syfte. Den ökar märkbart tilltron till för mätningsverksamheten. För närvarande finns det två officiella mätare.

7 §. Virkesmätningsdelegationen. Enligt lagförslaget ska jord- och skogsbruksministeriet i överensstämmelse med nuvarande praxis tillsätta en delegation som består av representanter för de viktigaste intressentgrupperna inom virkesmätningsbranschen. Delegationen har en viktig roll vid genomförandet av lagen och i arbetet med att förbättra samarbetet mellan intressentgrupperna inom virkesmätningen. Enligt förslaget ska delegationen ge utlåtanden, föreslå åtgärder för utvecklande av virkesmätningen samt främja och upprätthålla god mätningspraxis. Delegationen kan utifrån sin sakkunskap och bedömning göra en framställan till Skogsforskningsinstitutet om justering av de omräkningstal som nämns i 14 § 3 mom. För att främja och upprätthålla god mätningspraxis kan delegationen förslagsvis publicera anvisningar för mätningsverksamheten. De beslut som förutsätter offentlig makt ska fattas i andra organ enligt lagen. Närmare bestämmelser om virkesmätningsdelegationens sammansättning och vad som ingår i dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utvidgningen av lagens tillämpningsområde och de förändrade fältet av aktörer ska beaktas genom att representanter kallas till delegationen från fler intressentgrupper. Som nya intressentgrupper kan de självständiga sågarna och den industri som använder trä för energiändamål komma på fråga. Det är även ändamålsenligt att stärka virkesförsäljarnas representation genom att kalla en representant för Forststyrelsen till medlem i delegationen.

8 §. Virkesmätningsnämnden. Enligt lagförslaget ska virkesmätningsnämnden, liksom enligt den nuvarande virkesmätningslagen, fungera som första besvärinstans i ärenden som gäller virkesmätning. Virkesmätningsnämnden ska också handlägga ärenden som överförts till nämnden i enlighet med lagförslaget. Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter mätningsnämnden för en tre-

årsperiod efter att ha hört virkesmätningsdelegationen.

9 §. Mättningsnämndens sammansättning. Jämfört med nuläget ska virkesmätningsnämndens sammansättning enligt lagförslaget ändras så att den i stället för en ordförande och två medlemmar får två permanenta medlemmar, av vilka den ena är ordförande, och högst sex alternerande expertmedlemmar. De permanenta medlemmarna ska ha en personlig ersättare var, och för ersättarna ska samma bestämmelser gälla som för nämndens permanenta medlemmar. Bland annat bestämmelserna om jäv och befrielse från medlemskapet i nämnden ska även gälla ersättarna. Mättningsnämnden ska enligt 48 § i lagförslaget vara beslutför i en sammansättning med de två permanenta medlemmarna och två av de alternerande expertmedlemmarna.

Officiella mätare och medlemmarna i virkesmätningsdelegationen ska inte kunna vara medlemmar i mätningsnämnden. Den här begränsningen är nödvändig på grund av konflikten mellan den ställning som mätningsdelegationens medlemmar har som intressebevakare och det krav om oavhängighet som ställs på medlemmarna i mätningsnämnden. Den som är anställd hos Skogsforskningsinstitutet får inte vara permanent medlem i mätningsnämnden. Det här har ansetts nödvändigt för att säkerställa medlemmarnas oavhängighet i mätningsnämnden.

10 §. Behörighetsvillkor för officiella mätare och medlemmar i mätningsnämnden. Enligt lagförslaget ska officiella mätare, ordföranden i mätningsnämnden och dennes personliga ersättare samt de alternerande expertmedlemmarna i mätningsnämnden vara finska medborgare som är väl insatta i virkesmätning och för vilka intressebevakare inte har förordnats, handlingsbehörigheten inte har begränsats och som inte är försatta i konkurs. De ärenden som ska behandlas av en officiell mätare eller av mätningsnämnden är specialfall, där de frågor som meningskiljaktigheterna gäller ofta är stora och komplicerade och kräver ett brett kunnande som grundar sig på yrkeskunskap, tekniskt kunnande och flera år av praktiskt arbete. Genom att förutsätta goda insikter i virkesmätning kan man säkerställs att ordföranden

och expertmedlemmarna har goda förutsättningar att verka i mättningsnämnden. Genom mättningsnämndens alternerande expertmedlemmar avser man att se till att nämnden har tillräcklig sakkunskap särskilt för att handlägga de mättningsfrågor som kräver tekniskt kunnande. Villkoren stämmer överens med gällande virkesmättningslag.

Mättningsnämndens ordförande och dennes ersättare ska enligt lagförslaget ha för uppgiften lämplig högre högskoleexamen och den andra permanenta medlemmen och dennes ersättare ska ha en annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt. Enligt den nuvarande virkesmättningsförordningen krävs att ordröranden för mättningsnämnden har avlagt kandidatexamen i agroforstvetenskap, medan inga krav ställs på medlemmarnas juridiska behörighet. De föreslagna ändringarna i behörighetsvillkoren är nödvändiga för att bredda nämndens kompetens så att den motsvarar uppgifterna. Det finns inget behov att utfärda närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren genom förordning.

11 §. Domaransvar och jäv för officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden. I den nuvarande virkesmättningslagen har frågor om jäv som gäller officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden kopplats till domaransvaret. Avsikten är att denna princip ska bevaras oförändrad i fråga om officiella mätare och samtliga medlemmar i mättningsnämnden. Genom domaransvaret betonas att mättningsnämndens verksamhet ska vara oavhängig och opartisk i förhållande till alla parter i de ärenden som handläggs. Likaså accentueras nämndens ansvar för lagligheten i de beslut som den meddelar. Kravet i 3 mom. i den föreslagna paragrafen om att de alternerande expertmedlemmarna ska vara oavhängiga i det ärende som handläggs säkerställer att mättningsnämnden i den sammansättning som handlägger ärendet är opartisk. En alternerande expertmedlem som inte är i tjänst hos någon av parterna i ärendet anses vara tillräckligt oavhängig. En strängare definition av jäv för en expertmedlem har inte ansetts nödvändig eftersom de bestämmelser om domarjäv som gäller de permanenta medlemmarna i mättningsnämnden och det omröstningsförfarande som tillämpas vid

beslutsfattandet, där ordförandens röst avgör, säkerställer oavhängigheten.

Enligt den domared som ingår i 1 kap. 7 § i rättegångsbalken lovar domaren att inte för någon yppa sådant som har förekommit vid domstolens överläggningar bakom stängda dörrar. Det här har ansetts medföra en skyldighet att hemlighålla alla dokument som rör överläggningarna. Överläggningssekretessen är viktig med hänsyn till domstolarnas oavhängighet och smidigheten i deras verksamhet. Överläggningssekretessen omfattar i första hand dokument, såsom medlemmars PM och andra anteckningar om förhandlingar mellan ledamöter i domstolar och andra rättsskipningsorgan. Till dessa hör bland annat den mättningsnämnd som avses i lagförslaget.

12 §. Befrielse från medlemskap i mättningsnämnden. Lagförslaget innehåller strikta regler för befrielse av en medlem i mättningsnämnden från sitt uppdrag, vilket accentuerar domstolens, i detta fall mättningsnämndens, oberoende. En medlem ska enligt paragrafens 1 mom. ha rätt att kvarstå i sitt uppdrag enligt vad som bestäms om innehavare av domartjänst. I praktiken innebär det här att medlemmarna under sitt medlemskap omfattas av den oavsättbarhet som gäller domare enligt grundlagen. Enligt 2 mom. i paragrafen jord- och skogsbruksministeriet likväl befriar en permanent medlem och en alternerande expertmedlem i mättningsnämnden från dennes uppdrag om medlemmen utses till medlem i virkesmättningsdelegationen eller till officiell mätare eller om det är fråga om en permanent medlem som anställs av Skogsforskningsinstitutet. Dessutom kan jord- och skogsbruksministeriet befria en medlem som anhållit om befrielse från uppdraget.

3 kap. **Kategorier av mätmetoder samt mätmetoder och mätinstrument**

13 §. Mätnoggrannhet. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska mätnoggrannheten vara tillräcklig. Felen i mätresultaten får inte vara större än den största tillåtna avvikelsern det vill säga numerisk gräns för mätfelet. På detta sätt åläggs mätaren att använda mätinstrument och mätmetoder och genomföra

mätningen så, att den mätnoggrannhet som krävs uppnås

Bestämmelser om den största tillåtna avvikelserna ska ingå i paragrafen. Termen största tillåtna avvikelse motsvarar den godtagbara exakthet för en mätning som används i den nuvarande virkesmätningsslagen, men såväl termen och dess tolkning och tillämpning fastställs exaktare än i nuvarande lagstiftning.

I paragrafens 1 mom. anges även de faktorer som anses inverka på de numeriska värdena av den största tillåtna avvikelserna. Till dessa faktorer hör virkespartiets storlek, den kategori av mätmetoder som mätmetoden tillhör och själva mätmetoden. Även skillnader i mätnoggrannheten som förekommer för olika virkessortiment med en och samma mätmetod (till exempel mätning av massaved och massivt trä i staplar) hör till dessa faktorer.

I 2 mom. föreskrivs det om systematiska och slumpmässiga fel. Lagförslaget skiljer mellan källor till systematiska och slumpmässiga fel som inverkar på mätnoggrannheten, och de behandlas olika. De två typerna av fel bestäms genom tillämpning av definitionerna i SFS-ÖPAS 99.

Den största tillåtna avvikelserna ska användas 1) när mätmetoder utvecklas och deras tillförlitlighet bedöms, 2) när mätinstrumentens överensstämmelse med kraven bedöms och när instrumenten tas i bruk, 3) när mätmetodens tillförlitlighet under drift verifieras och 4) när mätningstvister löses. I punkt 1 och 2 ovan bestäms mätmetodens och mätinstrumentets förmåga att ge mätresultat med en avvikelse som underskrider den största tillåtna avvikelserna och således uppfyller kraven i den föreslagna lagen. På motsvarande sätt ska mätresultaten hålla sig inom de gränser som den största tillåtna avvikelserna förutsätter när mätmetodens tillförlitlighet under drift verifieras (punkt 3). En tvist som gäller mätresultatet (punkt 4) kan lösas utifrån den största tillåtna avvikelserna.

I paragrafens 1 och 2 mom. föreskrivs det om grunderna för bestämning av den största tillåtna avvikelserna. På storleken av den största tillåtna avvikelserna inverkar de faktorer som nämns i paragrafens 1 mom. En bestämning av den största tillåtna avvikelserna inbe-

griper en närmare specificering av verkningarna av dessa faktorer med särskild hänsyn till de olika metoderna och kategorierna av metoder för mätning av virke. Den största tillåtna avvikelserna ska enligt 3 mom. i lagförslaget definieras och dess numeriska värde anges för olika mätmetoder eller kategorier av mätmetoder genom en förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 §. Kategorier av mätmetoder. De mätmetoder som används vid virkesmätning ska enligt lagförslaget delas in i kategorier enligt den huvudsakliga mätprincipen. De centrala kriterierna för indelningen följande: 1) mätresultatet erhålls genom mätning av fysiska dimensioner eller tyngd och tillämpning av olika beräkningsmetoder på mätvärdena, 2) mätmetoden inbegriper stickprov och 3) mätmetoden inbegriper användning av allmänna omräkningstal. En viktig fråga som inverkar på mätprincipen och mätnoggrannheten för en kategori av mätmetoder är om metoden grundar sig på mätning av enskilda trästycken eller formationer av trästycken. Bestämmelser om tekniska detaljerna i de olika kategorierna av mätmetoder och om de mätningar och beräkningsmetoder som ingår i de mätmetoder som hör till kategorierna ska enligt lagförslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

De kategorier av mätmetoder som avses här ska inte omfatta sådana metoder som främst används vid överlåtelsemätning av energivärdet och där storhetens värde bestäms genom modeller i vilka det inte finns något fysikaliskt samband mellan instorheten och resultatstorheten. Till dessa hör till exempel metoder där mängden grot beräknas utifrån en mätning av stamvirket. Sådana mätningar uppfyller inte kraven i lagförslaget.

I 3 mom. i paragrafen bemyndigas Skogsforskningsinstitutet att meddela föreskrifter om allmänna omräkningstal. Dessa föreskrifter ska gälla frågor som rör det tekniska genomförandet av virkesmätningen och kräver branschkunskap och forskningsbaserad kunskap. I föreskrifterna ska Skogsforskningsinstitutet enligt lagförslaget meddela matematiska formler som tillämpas i olika mätmetoder eller kategorier av mätmetoder inom virkesmätningen, och föreskrifternas innehåll ska grunda sig på forskningsresultat.

Med omräkningstal avses i lagförslaget numeriska värden i tabellform, funktioner eller beräkningsmetoder som används för att omvandla mätta storheter och/eller deras måttenheter och producera resultat som grundar sig på mätningen. Till dessa hör till exempel omräkningstal som används för att räkna om vägda massor till volymer, enhetsvolymtal som används vid mätning av timmerbitar styckvis eller stamprofilfunktioner som ingår i olika mätmetoder. Innan omräkningstal meddelas, ska ett utlåtande begäras av virkesmättningsdelegationen.

15 §. Krav på mätmetoder och mätinstrument. I paragrafen föreskrivs det om de allmänna kraven på mätmetodernas innehåll och principer och de mätinstrument som används för olika kategorier av mätmetoder inom virkesmätningen. Dessa krav preciseras tekniskt i förordningar. De metoder och instrument som används vid en mätning måste lämpa sig för ändamålet. Mätmetodernas och anvisningarnas användningsområde, deras innehåll och de beräkningsmetoder som ingår samt planeringen och tillverkningen av den utrustning som används vid mätningen bör genomföras så, att mätningen blir tillförlitlig under alla förutsebara förhållanden som stämmer överens med det planerade användningssättet. Mätningen måste vara tillförlitlig under utrustningens hela brukstid. Tillförlitligheten i mätinstrumentens funktion bör kunna säkerställas under drift. Bestämmelsen avses bli bindande för dem som planerar eller tillverkar mätinstrument.

Mätmetoden och mätinstrumentet ska vara tillräckligt exakta, så att mätnoggrannheten uppfyller kraven enligt lagen. Mätmetoden och mätinstrumentet får inte ge upphov till betydande systematiska fel i mätningen. Mätmetoderna och mätinstrumenten ska ge resultat i enheter som stämmer överens med det internationella SI-systemet för måttenheter så som de tillämpas enligt lagen om måttenheter och mätnormalsystem (1156/1993).

Mätresultaten måste dessutom vara spårbara. Närmare bestämmelser av teknisk natur om de frågor som behandlats ovan ska enligt den föreslagna lagen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 §. Ansvar för att ett mätinstrument överensstämmer med kraven. Den som släpper ut

nya mätinstrument eller nya typer av mätinstrument som är avsedda för användning enligt den föreslagna lagen ansvarar för att mätinstrumenten uppfyller kraven i lagen och de förordningar som utfärdas med stöd av lagen. På så sätt skapas ett enhetligare förfarande för ibrukttagandet av mätinstrument så att behovet av instrumentspecifika anvisningar för metoderna minskar.

När en ny typ av mätinstrument planeras ska den kategori av mätmetoder som instrumentet är avsett för bestämmas. Mätinstrumentet ska uppfylla de krav som gäller kategorin samt övriga krav på mätmetoderna och mätinstrumenten gällande lämpligheten och mätnoggrannheten. Den som släpper ut ett nytt mätinstrument på marknaden ska enligt lagförslaget svara för att dessa krav uppfylls.

17 §. Säkerställande av tillförlitligheten hos en mätning. Enligt förslaget ska mätaren säkerställa tillförlitligheten hos en mätning genom egenkontroll och extern kontroll med tillhörande schemalagd kontroll av mätmetoden, mätinstrumentet och mätresultatet. Kontroll av mätresultatet genom mätning enligt en referensmetod ska enligt förslaget inte krävas vid manuell virkesmätning vid en bilväg. Till dessa typer av mätning hör i dag travmätning av massaved samt styckvis mätning av virke. För mätmetoderna i fråga finns det inte enligt nuvarande lagstiftning eller praxis något motsvarande kontrollsystem. Med beaktande av dessa mätmetoders rätt begränsade betydelse samt etablerad praxis och de praktiska verksamhetsförutsättningarna skulle det inte vara ändamålsenligt att utsträcka kravet på kontrollmätning enligt en referensmetod till dessa metoder.

Kontroll av mätresultatet genom mätning enligt en referensmetod ska inte heller krävas vid manuell mätning av flis, kross eller andra virkessortiment som är tillverkade på motsvarande sätt. Med beaktande av de praktiska verksamhetsförutsättningarna skulle det inte vara ändamålsenligt att utsträcka kravet på kontrollmätning enligt en referensmetod till dessa metoder.

En väsentlig del i att säkra tillförlitligheten hos en mätning är parternas rätt att få ta del av mättingsförfarandet. I paragrafen ska det då ingå bestämmelser om parternas rätt att få ta del av mättingsförfarandet och resultatet

av de kontroller som har betydelse för mätresultatet för det virkesparti som ska mätas och att delta i kontrollerna enligt överenskommelse. En särskild överenskommelse när parter ska delta i kontroller är nödvändig t.ex. med hänsyn till arbetarskyddet.

I paragrafen bestäms det om arkivering av mätresultat från egenkontroll och extern kontroll. Arkiveringen ska kopplas till delfäendet av mätresultaten, och uppgifterna måste sparas i minst ett år. Paragrafen ska också innehålla en bestämmelse om att den faktor som har orsakat ett fel ska avlägsnas utan dröjsmål när den största tillåtna avvikelsen överskrids vid en grundmätning.

Paragrafens 5 mom. innehåller ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om hur säkerställandet av mätmetodernas och mätinstrumentens tillförlitlighet ska genomföras tekniskt och om de förfaranden som ska följas när den största tillåtna avvikelsen överskrids vid en grundmätning, utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ovan nämnda förfaranden omfattar också ett förfarande som gäller rättelse av ett felaktigt mätresultat till följd av felaktig mätning.

18 §. Egenkontroll. Egenkontrollen ska, på ett sätt som lämpar sig för mätmetoden, innebära fortlöpande uppföljning av utrustningens funktion (rutinartad uppföljning mätutrustningens funktion som utförs av användaren), kalibrering av mätinstrumentet inklusive mätning och kontroll för detta ändamål (stickprovsmätning av stammar vid mätning med avverkningsmaskin), mätningar som görs för inställning av mätinstrumentet och kontroll av mätresultatet (uppföljning som grundar sig på schemalagda mätningar av kontrollpartier vid fabriksmätning) och dokumentering. I den föreslagna paragrafen definieras termerna kalibrering och inställning av mätinstrumentet. Definitionen av kalibrering svarar mot definitionen i lagen om måttenheter och mätnormalsystem. I definitionen av inställning av ett mätinstrument har definitionen av SFS-OPAS 99 tillämpats. Definitionerna innebär en precisering av gällande virkesmätningsslag, och de skapar enhetligare termer för den praktiska verksamheten. Närmare bestämmelser om hur egenkontrollen ska utföras utfärdas vid behov genom

förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

19 §. Extern kontroll. Den externa kontrollen är en kontroll av mätresultatet som utförs av någon annan än den som utför mätningen eller den som ansvarar för mätningen. Till den externa kontrollen hör även en inspektionsmätning som utförs av en officiell mätare enligt denna lag. Närmare bestämmelser om externa kontrollen utfärdas enligt lagförslaget vid behov genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

4 kap. Mätning av virke

20 §. Mättningsförrättare. Säljaren och köparen ska enligt 20 § 1 mom. i lagförslaget fortfarande kunna avtala fritt om att någondera eller en tredje part ska utföra överlåtelsemätningen.

I fråga om arbetsmätningar ska principerna i den nuvarande virkesmätningsslagen fortsätta att gälla, så att ansvaret för att utföra arbetsmätningen bärs av arbetsgivaren ("För en arbetsmätning ansvarar arbetsgivaren som också förrättar den, om inte något annat har överenskommit") och så att arbetsgivaren ska informera arbetstagaren om mättningsförrättningen på förhand. Vid entreprenadmätning ska entreprenören och entreprenadgivaren komma överens om vem som ska utföra mätningen. En bestämmelse om detta finns i den föreslagna paragrafens 2 mom.

Enligt 3 mom. i paragrafen ska resultatet av överlåtelsemätningen i vissa fall kunna användas som grund för lön eller entreprenadsummor på samma sätt som nu. Det ska även vara möjligt att låta en arbets- och entreprenadmätning ersätta en separat överlåtelsemätning när alla bestämmelser om överlåtelsemätningar i detta lagförslag är uppfyllda.

21 §. Frågor som avtalas före en mätning. Den föreslagna bestämmelsen innebär en precisering av den nuvarande virkesmätningsslagen, där det inte finns något direkt krav om att olika frågor ska avtalas på förhand. När det gäller arbets- eller entreprenadmätning kan de frågor som ska avtalas på förhand ingå i arbets- eller entreprenadkontraktet eller i arbets- eller entreprenadanvisningarna. I bestämmelsen ska det klart anges vilka frågor som parterna i mätningen måste

komma överens om innan mätningen inleds. För mätningstkostnaderna svarar i regel köparen, arbetsgivaren eller entreprenadgivaren. Avtalsparterna kan dock avtala om annat när det gäller att bestämma vem som ska betala mätningstkostnaderna. Föremålet för mätningen måste definieras på förhand t.ex. genom att virkessortimentet anges. Dessutom måste enheten för det slutliga mätresultatet bestämmas. Denna enhet kan vara en enhet för volym, vikt eller enhetskvantitet.

Vem som ska betala kostnaderna för mätningen ska enligt 21 § avtalas innan mätningen inleds. Det här innebär en precisering av virkesmätningsslagen, eftersom det i den lagen inte krävs att man kommer överens om saken på förhand, inte ens indirekt. I övrigt stämmer paragrafen överens med nuvarande praxis.

22 §. Mätningshandling. Över en överlåtelsemätning ska en mätningshandling upprättas. Mätningshandlingen ska innehålla uppgifter om parterna och om mätobjektet, dvs. det mätta virkespartiet. Åtminstone motsvarande uppgifter bör registreras också vid arbets- och entreprenadmätningar. Registreringen av mätresultatet motsvarar till sitt sakinnehåll nuvarande lag, och i lagförslaget ingår ett tydligt krav om en mätningshandling även vid arbets- och entreprenadmätning.

I lagförslaget ska det även ingå ett tydligt krav om att mätresultatet måste innehålla samtliga mätresultat för det överenskomna mätobjektet. Om mätningförrättningen av någon anledning avbryts, får mätningshandlingen enligt förslaget upprättas i delar som tillsammans ska omfatta samtliga mätresultat för det överenskomna föremålet för mätningen och som, vare sig den upprättas som ett enda dokument eller i delar, ska lämnas till parterna i sin helhet. Ett avbrott i mätningförrättningen beror ofta på väder- och avverkningsförhållanden.

Landsbygdsverket ska enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. ha rätt att få en kopia av mätningshandlingen. På så sätt kan verket kontrollera virkets ursprung i enlighet med FLEGT-tilläggsåtgärdsförordning.

23 §. Avslutning av en mätningförrättning och förvaring av mätningshandlingen. Enligt 23 § 1 mom. i lagförslaget ska en mätningförrättning anses vara avslutad när den mät-

ningshandling som avses i 22 § och avser förrättningen har upprättats och sänts eller överlämnats till parterna i enlighet med 24 § i förslaget. Kravet att mätningshandlingen ska ha skickats eller överlämnats innan mätningförrättningen kan anses vara slutförd innebär en komplettering av den nuvarande lagen.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen ska en part i en mätning på begäran ge den andra parten uppgifter om hur mätresultatet har beräknats. Dessutom ska paragrafens 3 mom. säkerställa att mätresultaten och beräkningsgrunderna förvaras.

24 §. Delfående av mätresultat. Paragrafen om delfående av mätresultat ska i huvudsak stämma överens med gällande virkesmätningsslag. Parterna i en mätning ska enligt 24 § i lagförslaget anses ha fått del av mätresultatet när de har mottagit den mätningshandling som avses i 22 §. Mätningshandlingen kan överlämnas vid mätningförrättningen om båda parterna i mätningen är närvarande. När mätningshandlingen har sänts elektroniskt eller per brev, anses mottagaren ha fått kännedom om handlingen den sjunde dagen efter det att den sändes, om inte annat visas. Grundprincipen är att den som påstår att delgivningen har skett senare än detta, måste kunna styrka sitt påstående med tillräckliga bevis. Förfarandet gör det möjligt att fortfarande räkna med en relativt kort tid för delfäendet av det slutliga mätresultatet samtidigt som tiden ändå är lite längre än för närvarande. Den tekniska utvecklingen har lett till att man har börjat använda elektronisk datakommunikation och e-post. Därför är det inte ändamålsenligt att begränsa möjligheten att delge mätresultat endast till skriftlig delgivning.

Den mätningshandling som avses i 22 § ska utan dröjsmål lämnas till den andra parten i mätningen skriftligen eller elektroniskt.

25 §. Justering av mätresultatet vid entreprenadmätning. Bestämmelserna om justering av mätresultatet vid entreprenadmätning där entreprenaden inte har utförts enligt avtalet ska till sitt sakinnehåll stämma överens med nuvarande praxis. Bestämmelserna inverkar på entreprenadsummorna. Det måste vara möjligt att avhjälpa brister eller så måste avvikelserna från avtalet och givna anvisningar

vara tydlig. Om virket till exempel har transporterats bort från mätplatsen är det i praktiken omöjligt att avhjälpa brister. Om avverkning har utförts utanför det område som skulle avverkas enligt anvisningen, strider den mot avtalet. Skäliga kostnader är till exempel kostnaderna för att kapa virket på nytt enligt avtalet eller att transportera det till överenskommen plats.

En justering av resultatet av en entreprenadmätning i enlighet med 25 § 3 mom. i lagförslaget ska inte heller i fortsättningen tillämpas på en tredje part.

26 §. Behandling och flyttning av virke före delfående av mätresultat. Enligt nuvarande praxis, som stämmer överens med gällande virkesmätningslag och bygger på avtal, transporteras mätpartiet bort eller behandlas på mätplatsen innan mätresultatet har godkänts av båda parterna. Den logistiska kedjan är i dag i huvudsak så snabb, att alla slags fördröjningar medför extra kostnader och kvalitetsförluster. Av dessa orsaker är det motiverat att föreskriva om hantering och flyttning av virke enligt 26 § i lagförslaget. Enligt det föreslagna 1 mom. ska man i avtalet mellan parterna i mätningen eller i avtalsvillkoren nämna rätten att behandla eller flytta virke före delfäendet av mätresultatet. De uppgifter som behövs för att upprätta en mätningshandling ska registreras av mätaren innan virket behandlas eller flyttas. Köparen, arbets- eller entreprenadgivaren eller den som befullmäktigats av dem får inte behandla och flytta virket före delfäendet av mätresultatet, om inte rätten att behandla eller flytta virket bekräftats i en överenskommelse mellan parterna eller i avtalsvillkoren. Mätaren ska alltid ha den skyldighet att följa upp mätningen och säkerställa tillförlitligheten i sina mätresultat i överensstämmelse med egenkontrollen som anges i andra paragrafer.

Om parterna har avtalat om en mätmetod där mätningen sker på en annan plats än avverknings- eller behandlingsplatsen för virket, får virket flyttas till mätplatsen innan uppgifterna har registrerats. Mätpartiet i fråga ska då hållas åtskilt från annat virke tills uppgifterna har registrerats.

Ibland kan osäkerheten om hurdan den ekonomiska situationen för en part i mätningen är vara så stor att det är motiverat att

tillåta överenskommelser enligt 3 mom. i den föreslagna paragrafen. När en sådan överenskommelse ingås, måste parterna i mätningen få kännedom om mätresultatet innan virket behandlas eller flyttas från mätplatsen.

5 kap. Officiell mätning

27 §. Lösning av tvister. Tvister som gäller mätning av virke ska i första hand lösas mellan parterna i mätningen. Syftet med denna princip är att hindra att onödiga officiella mätningar inleds och undvika de kostnader som sådana mätningar medför. Om parterna inte kan nå enighet i en tvist som gäller en mätning, får en part enligt lagförslaget ansöka om officiell mätning för att lösa tvisten. Parterna i mätningen behöver inte ansöka om officiell mätning tillsammans, utan en part kan även självständigt ansöka om officiell mätning. Den föreslagna paragrafens 1 mom. är till sin karaktär informativt men ändå nödvändigt för att beskriva mätprocessens karaktär.

Vid officiella mätningar iakttas förvaltningslagen, om inte annat föreskrivs i den föreslagna lagen. I fråga om förrättningen av officiella mätningar är det på grund av frågans särskilda karaktär ändamålsenligt att i en lag om virkesmätning utfärda utförligare bestämmelser om en del detaljer än i förvaltningslagen.

28 §. Förutsättningar för en officiell mätning. När en part har begärt en officiell mätning, ska mätningen förrättas om parterna i mätningen är oense om resultatet från en grundmätning eller om någon faktor som inverkar på mätresultatet. Resultatet av grundmätningen meddelas genom den mätningshandling som anges i 22 §, om den har hunnit bli klar innan meningsskiljaktigheten uppstod. I 21 § i lagförslaget föreskrivs det om vilka frågor som parterna i mätningen måste komma överens om innan mätningen inleds. Om det uppstår meningsskiljaktigheter om dessa frågor antingen före grundmätningen eller efter den, kan en part i mätningen ansöka om en officiell mätning som då måste förrättas. En officiell mätning måste enligt lagförslaget utföras på begäran även när en part

inte deltar i mättingsförrättningen på överenskommet sätt. Om exempelvis fel tabell över rådensiteter har använts, är detta en grund för att inleda en officiell mätning.

En officiell mätning ska enligt förslaget kunna utföras under förutsättning att en part i mätningen har framfört en begäran om officiell mätning senast 14 dagar efter det att parten har fått del av mätresultatet enligt 24 §. Med andra ord ska en part som inte nöjer sig med mätresultatet eller någon omständighet som inverkar på mätresultatet anmäla missnöje inom 14 dagar från den tidpunkt då parten anses ha fått del av mätresultatet. I annat fall kan en officiell mätning inte förrättas enligt lagförslaget. Om parten inte har fått del av mätresultatet, börjar inte heller den 14-dagarsperiod inom vilken en officiell mätning måste begäras.

Om missnöje med mätresultatet inte anmäls i överensstämmelse med 2 mom., anses mätresultatet enligt lagförslaget vara slutgiltigt.

29 §. Inledande av en officiell mätning. En ansökan om officiell mätning ska sändas direkt till registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet. Det föreslagna förfarandet avviker från förfarandet enligt nuvarande virkesmätningsslag i det att en begäran om officiell mätning i dag ska lämnas hos en behörig regionenhet inom Finlands skogscentral. Att begäran ska gå via regionenheten har bland aktörerna i branschen upplevts som onödigt byråkratiskt, varför ansökan om officiell mätning enligt lagförslaget ska sändas direkt till registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet. För att platsen ska vara entydigt bestämd är det uttryckligen registratorskontoret som har valts som inlämningsställe, eftersom Skogsforskningsinstitutet har flera verksamhetsställen på flera orter i Finland.

För inledande av en officiell mätning är reglerna i lagförslaget utförligare än i gällande virkesmätningsslag. En ansökan om officiell mätning ska enligt förslaget sändas till registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet per brev eller elektroniskt. Det föreslagna förfarandet avviker från förfarandet enligt nuvarande virkesmätningsslag i det att en begäran om officiell mätning i dag även får framföras muntligt.

Ansökan ska innehålla parternas namn och kontaktuppgifter, en kopia av avtalet eller de delar av avtalet som är väsentliga för mätningen, en utredning om den omständighet i mättingsförrättningen eller mätresultatet som mätningen grundar sig på och som orsakat tvisten, mättingshandlingen om den redan har upprättats samt en utredning om när den part i mätningen som begär officiell mätning har fått del av mätresultatet.

I 22 § i förvaltningslagen föreskrivs det om komplettering av handlingar. Är en handling som har tillställts en myndighet bristfällig, ska myndigheten enligt 1 mom. i paragrafen uppmana avsändaren att komplettera handlingen inom en viss tid, om det inte är onödigt med tanke på avgörandet av ärendet. Avsändaren av handlingen ska ges information om hur handlingen bör kompletteras. Enligt 3 mom. i paragrafen kan en part också på eget initiativ komplettera sin ansökan eller någon annan handling som parten har gett in för behandlingen av ett ärende, samt under behandlingens lopp ge in sådana handlingar som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. För kompletteringsförfarandet i förvaltningslagen anges ingen tidsfrist för att ge in en komplettering.

Den officiella mätaren måste utan dröjsmål informera parterna om att en officiell mätning har inletts. Enligt lagförslaget måste den officiella mätaren utan dröjsmål påbörja en officiell mätning, där mätningstvisten avgörs. Om den officiella mätningen inbegriper en mättingsförrättning, ska den officiella mätaren informera parterna i mätningen om tidpunkten för denna.

Såväl den part som har begärt en officiell mätning som den andra parten ska bistå den officiella mätaren i bestämningen av den korrekta virkeskvantiteten och virkeskvaliteten. I detta ingår en skyldighet att till den officiella mätaren överlämna alla fakta av betydelse för ärendet som denne behöver. Även 31 § 2 mom. i förvaltningslagen innehåller bestämmelser om att en part är skyldig att medverka till en utredning. Enligt bestämmelsen måste parten som har begärtansökt om en officiell mätning lägga fram en utredning om grunderna för sina krav. Parten måste även i övrigt medverka till att det ärende som parten väckt blir utrett.

30 §. Förrättande av en officiell mätning. En officiell mätning gäller den omständighet som anges i begäran. Om tvisten mellan parterna i mätningen gäller en viss fas i mättingsförrättningen eller faktor mätresultatet, ska den officiella mätningen avgränsas till fasen eller faktorn i fråga. Annars ska den officiella mätningen gälla hela mättingsförrättningen. Lagförslaget gör det alltså möjligt att ge en officiell mätning ett sådant omfång som är ändamålsenligt i fallet i fråga.

Den officiella mätningen ska förrättas enligt den överenskomna mätmetoden, den mätmetod som närmast motsvarar den överenskomna eller en noggrannare mätmetod. På detta sätt kan man gå till väga bara när det mätparti som tvisten gäller kan mätas på nytt. Den mätmetod som används vid mätningen, mätinstrumenten och användningen av dem ska uppfylla kraven i lagförslaget. Följaktligen ska även en officiell mätare enligt förslaget vara bunden av samma mätmetod, samma mätinstrument och samma krav på användningen av dem som den som förrättat grundmätningen. Kvaliteten måste bestämmas eller virket sorteras i enlighet med avtalsvillkoren.

I 31 § i förvaltningslagen föreskrivs det om hur utredningen av ett ärende ska genomföras. Enligt paragrafens 1 mom. ska en myndighet se till att ett ärende klarläggs tillräckligt och på ett behörigt sätt genom att skaffa den information och det utredningsmaterial som behövs. Om det mätparti som tvisten gäller inte kan mätas på nytt, ska den officiella mätaren utreda meningsskiljaktigheterna på basis av den dokumentation av mätningen som är tillgänglig och eventuell övrig information med anknytning till mätningen som är väsentlig när ärendet ska avgöras. Till den information som är viktig i detta sammanhang hör särskilt virkeshandels-, arbets- och entreprenadavtal, information om egenkontrollen och den externa kontrollen, information om de frågor som parterna enligt 21 § ska komma överens om innan mätningen inleds, de uppgifter om mätresultatet som ska antecknas i mättingshandlingen enligt 22 § och de uppgifter om mätresultatet enligt 23 § utifrån vilka mätresultatet kan beräknas. När det är viktigt för att avgöra ärendet, kan den officiella mätaren även förrätta syn enligt 38 § i

förvaltningslagen, till exempel en fältsyn, eller utnyttja av andra tillgängliga dokument.

Enligt lagförslaget får bara en officiell mätning förrättas för varje omständighet i mätningen av ett och samma mätparti. Ett drag som utmärker virkesmätningen är att om samma mätparti mäts två gånger blir resultaten olika. Därför är det motiverat att begränsa antalet officiella mätningar till en.

Enligt lagförslaget får närmare bestämmelser om hur en officiell mätning ska genomföras praktiskt utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan det utfärdar förordningen.

31 §. Mätprotokoll och beslut vid officiell mätning. Den officiella mätaren ska anteckna sitt beslut och motivera lösningen på tvisten i ett mätprotokoll. Protokollet ska upprättas utan dröjsmål.

Om den officiella mätningen gäller ett mätparti som inte längre kan specificeras, ska den officiella mätarens beslut enligt lagförslaget innehålla ett utlåtande om mätmetoden och mätinstrumenten och hur de har använts. Syftet med detta är att ge parterna i mätningen information om huruvida man i fråga om mätmetoden, mätutrustningen och användningen av dem har följt lagen.

Den officiella mätaren får enligt förslaget avgöra ett ärende till nackdel för vilkendera parten i mätningen som helst. Förfarandet motsvarar praxis enligt gällande virkesmättningslag.

Den officiella mätarens beslut kan innehålla eller vara förenat med användning av administrativa tvångsmedel och förbud enligt vad som bestäms närmare i 7 kap. Den officiella mätaren kan förena sitt beslut med vite eller hot om att avbryta verksamheten bara i de situationer som enligt 41 § 1 mom. bedöms som allvarliga.

Om den officiella mätarens beslut enligt 40 § 1 mom. inte iakttas, ska han eller hon överföra ärendet till mättningsnämnden på det sätt som anges i 33 §.

32 §. Delgivning och arkivering av den officiella mätarens mätprotokoll. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. ska mätprotokollet delges parterna i mätningen i enlighet med 59 § i förvaltningslagen. Enligt 59 § i förvaltningslagen ska delgivningen ske per

post genom brev till mottagaren. Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Enligt 9 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) uppfyller även elektroniska dokument kravet på skriftlig form. Enligt 19 § i den lagen får en handling med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande. Enligt 2 mom. i paragrafen anses en handling ha blivit delgiven den tredje dagen efter det att meddelandet sändes, om inte något annat visas. Ett elektroniskt förfarande är inte möjligt enligt gällande virkesmätningsslag. Enligt 47 § i förvaltningslagen måste den officiella mätaren tillsammans med en kopia av mätprotokollet sända parterna en besväransvisning. Förfarandet motsvarar praxis i gällande virkesmätningsslag.

Enligt lagförslaget ska den officiella mätaren också sända en kopia av mätprotokollet till mättningsnämndens ordförande och till jord- och skogsbruksministeriet.

Originalprotokollet ska enligt lagförslaget arkiveras vid Skogsforskningsinstitutet. Förfarandet stämmer överens med nuvarande praxis.

33 §. Överföring av ett ärende som varit föremål för officiell mätning till mättningsnämnden. Den officiella mätaren kan bara i de situationer som anges i 41 § 1 mom. förena sitt beslut med vite eller hot om att avbryta verksamheten. När den officiella mätaren inte har rätt att använda vite eller hot om att avbryta verksamheten, kan han eller hon i sitt beslut inkludera ett föreläggande om att felet ska åtgärdas på angivet sätt och inom utsatt tid. Om den officiella mätaren efter det att tidsfristen har löpt ut konstaterar att krävda åtgärder inte har genomförts på det sätt som förutsatts i beslutet, ska den officiella mätaren enligt den föreslagna paragrafen omedelbart fatta beslut om att överföra ärendet till mättningsnämnden. Eftersom mättningsnämnden inte är en tillsynsmyndighet, kan den använda sin beslutanderätt i situationen i fråga bara på föredragning från den tillsynsmyndigheten, det vill säga den officiella mätaren.

Genom denna bestämmelse ges de officiella mätarna en möjlighet att ingripa i en olag-

lig mätmetod och föra ärendet vidare till mättningsnämnden, som har större befogenheter att använda administrativa tvångsåtgärder och förbud än de officiella mätarna. Bestämmelsen är nödvändig även därför att mättningsnämnden enligt förslaget inte är en tillsynsmyndighet, varför den inte självständigt kan ta upp ärenden till behandling utan alltid när den använder sin beslutanderätt utgår från en föredragning av den övervakande myndigheten, det vill säga den officiella mätaren, eller besvär som en missnöjd part har anfört mot den officiella mätarens beslut.

Den officiella mätaren kan vid behov i sitt beslut om överföringen av ett ärende till mättningsnämnden infoga en framställan om att mättningsnämnden bör förena sitt beslut med en sanktion. Mättningsnämnden ska bedöma hur nödvändigt det är att använda sanktioner från fall till fall i enlighet med sina befogenheter att fatta självständiga beslut. I 7 kap. i lagförslaget föreskrivs det om de administrativa tvångsmedel och förbud som mättningsnämnden ska kunna använda och om de villkor under vilka de ska få användas.

På en officiell mätning tillämpar den officiella mätaren förvaltningslagen. Om den officiella mätaren fattar ett beslut om överföring av ärendet till mättningsnämnden enligt ovan, ska han eller hon förfara i enlighet med 59 § i förvaltningslagen och delge mätaren beslutet. I förvaltningslagen ingår ett krav om att handla utan dröjsmål. Även en officiell mätare ska uppfylla detta krav. För mätarens del är det inte fråga om ett förpliktande beslut, varför den besvärstid som mätaren har inte börjar löpa när beslutet har meddelats.

6 kap. **Inspektionsmätning av en fabriksmätning**

34 §. Anmälan om fabriksmätning. En fabriksmätare som använder fabriksmätning för överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning, ska lämna registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet mätplatsspecifika uppgifter om fabriksmätningen. Enligt lagförslaget ska bestämmelsen om anmälan om fabriksmätning i övrigt förbli oförändrade

bortset från att Skogsforskningsinstitutet ska fastställa den blankett som används för anmälan.

Om det sker ändringar i de uppgifter som angetts på Skogsforskningsinstitutets blankett, ska fabriksmätaren utan dröjsmål skicka en anmälan om detta till registratörskontoret vid Skogsforskningsinstitutet.

35 §. Inspektionsmätning. I sak stämmer bestämmelserna om inspektionsmätning vid fabriksmätning i lagförslaget överens med den nuvarande virkesmätningenslagen. Enligt förslaget kommer inspektionsmätningarna i fortsättningen att gälla verksamhetsställen i den mån de använder fabriksmätning som överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning. Också detta förfarande stämmer överens med nuvarande praxis, även om lagens tillämpningsområde inte täcker all mätning på fabrikerna.

I praktiken kommer tillsyn över fabriksmätningen enligt lagförslaget att ske på sådana verksamhetsställen där man i överensstämmelse med tillämpningsområdet för gällande virkesmätningenslag använder fabriksmätning för överlåtelse-, arbets- och entreprenadmätning av oförädlad virke. Under den tid nuvarande virkesmätningenslag har varit i kraft har målet varit att en inspektionsmätning ska utföras en gång per år på varje mätplats där fabriksmätning används som överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning. På grund av den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet i samband med lagreformen växer antalet platser där fabriksmätning bedrivs, varför inspektionsmätningarna bör inriktas på ett ändamålsenligt sätt för att en heltäckande tillsyn ska uppnås och för att behov som uppkommer ska kunna beaktas. På nya mätplatser strävar man efter att utföra en inspektionsmätning av fabriksmätningen senast två månader efter ibruktagandet.

En inspektionsmätning ska genomföras så, att fabriksmätningen inte störs i onödan, och den kan vara oanmäld. Om fabriksmätaren under en inspektionsmätning inte kan lägga fram alla dokument som den officiella mätaren begär, ska dokumenten levereras utan dröjsmål.

Bestämmelser om förrättningen av inspektionsmätningar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Mi-

nisteriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan det utfärdar sådana bestämmelser.

36 §. Fel i en fabriksmätning. I den föreslagna paragrafen definieras vad som avses med fel i en fabriksmätning. Bestämmelser om de administrativa tvångsmedel som den officiella mätaren kan ta till vid fel i en fabriksmätning finns i 7 kap. i lagförslaget. Detta förfarande stämmer överens med den gällande nuvarande virkesmätningenslagen, men av lagtekniska skäl har bestämmelserna i lagförslaget fördelats på flera paragrafer.

37 §. Protokoll över en inspektionsmätning. Paragrafen om protokoll över inspektionsmätningar i lagförslaget stämmer överens med nuvarande praxis. I paragrafen krävs att den officiella mätaren alltid fogar sitt beslut till protokollet över inspektionsmätningen. Det är väsentligt att den officiella mätaren förelägger att fel ska avhjälpas och avger ett utlåtande om tiden innan felet upptäcktes. Med tidpunkten då felet upptäcktes avser den tidpunkt då den officiella mätaren konstaterade felet. Utlåtandet om tiden innan felet upptäcktes ska sammanställas utifrån resultaten från egenkontrollen och den externa kontrollen. Den officiella mätarens utlåtande ska vid behov innehålla en rekommendation till parterna om att rätta mätresultatet (höja eller sänka) för tiden innan felet upptäcktes. Även ett föreläggande om att rätta fel är ett administrativt tvångsmedel, och bestämmelser om detta finns i 40 § i lagförslaget.

Bestämmelser om protokoll över inspektionsmätningar och vilka uppgifter som ska antecknas i protokollen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan det utfärdar sådana bestämmelser.

38 §. Delgivning och arkivering av protokoll över inspektionsmätningar. Bestämmelsen om delgivning och arkivering av protokoll över inspektionsmätningar i lagförslaget är ny, eftersom det i gällande virkesmätningenslag inte har föreskrivits om saken. I sak stämmer bestämmelsen likväl överens med nuvarande praxis. Det som föreskrivs om sätten att skicka protokollet samt om delgivningstiden och arkiveringen motsvarar det som enligt 32 § gäller för protokoll över officiella mätningar.

39 §. Överföring av ett ärende som varit föremål för inspektionsmätning till mättningsnämnden. I praktiken har den föreslagna paragrafen nästan samma innebörd som motsvarande paragraf i den nuvarande virkesmätningsslagen. Den officiella mätaren ska omedelbart fatta beslut om att överföra ett ärende som gäller inspektionsmätning till mättningsnämnden, om den officiella mätaren och fabriksmätaren är oense om ett fel som upptäckts, en rättelse av mätresultatet eller åtgärder för att avhjälpa fel som den officiella mätaren har rekommenderat eller någon annan omständighet som har betydande inverkan på fabriksmätningen. En fabriksmätning kan avbrytas bara enligt beslut av mättningsnämnden, men den officiella mätaren kan föreslå detta i sitt beslut.

Om den officiella mätaren fattar ett beslut enligt ovan om överföring av ett ärende som gäller fabriksmätning till mättningsnämnden, ska han eller hon förfara på ett sätt som motsvarar det som anges i 33 §.

7 kap. **Administrativa tvångsmedel, förbud och påföljder**

40 §. Föreläggande om att avhjälpa fel och rätta mätresultat. Med administrativa tvångsmedel avses särskilda bestämmelser i lagstiftningen med stöd av vilka den behöriga myndigheten kan meddela den berörda parten nödvändiga förelägganden eller förbud eller vidta andra lagfästa åtgärder i syfte att säkerställa att lagstiftningen följs. En officiell mätare och mättningsnämnden ska genom den föreslagna paragrafen ges rätt att i sitt beslut om en mätning inkludera ett föreläggande om att rätta mätresultatet i fråga om ett fel som har konstaterats. Det kan vara fråga om en situation där ett fel har upptäckts i en mätning eller där ett fel som avses i 36 § i lagförslaget har upptäckts i en fabriksmätning.

En officiell mätare som upptäcker ett fel i en grundmätning ska i sitt beslut förelägga fabriksmätaren att korrigera mätresultatet. Mätresultatet för ett mätparti ska korrigeras bakåt ända tills det kan fastställas att inga fler mätfel har gjorts. När man verifierar att mätningen är felfri accentueras betydelsen av att grundmätningen är ordentligt dokumenterad.

Om virkesmängden eller virkets kvalitet inte kan bestämmas enligt 30 §, kan en officiell mätare enligt 31 § inkludera en bedömning av resultatet från virkesmätningen i sitt beslut.

När det gäller fel som har upptäckts i samband med en inspektionsmätning kan man genom ett föreläggande ålägga fabriksmätaren att vid behov rätta mätresultatet för de virkespartier som har mätts efter det att felet upptäcktes men innan felet avhjälpes.

I ett föreläggande om reparation och rättelse ska det anges hur mätaren eller fabriksmätaren ska åtgärda felen och när detta ska vara klart. Om tiden innan felet upptäcktes kan den officiella mätaren avge ett utlåtande enligt 37 §.

41 §. Hot om avbrytande och vite. Ett föreläggande kan förenas med hot om att avbryta verksamheten eller med vite enligt viteslagen (1113/1990). Om det viktigaste åläggandet i det föregående beslutet inte har beaktats, meddelas de administrativa tvångsmedel som avses här genom ett nytt beslut i överensstämmelse med viteslagen.

Med undantag för fabriksmätningar ska en officiell mätare enligt lagförslaget i föreskrivna situationer kunna utnyttja vite eller hot om avbrytande som administrativt tvångsmedel för att ge eftertryck åt sitt beslut och som ett starkt styrmedel i en del fall som bedöms som allvarliga. Mättningsnämnden ska enligt förslaget kunna förfara på samma sätt i fråga om fabriksmätningar.

Bara en av de alternativa sanktionerna ska kunna användas åt gången. Om till exempel vite inte leder till önskat resultat, ska det genom ett nytt beslut kunna bytas ut mot ett hot om avbrytande av verksamheten. Ett hot om att verksamheten måste avbrytas eller att vite måste betalas kan i många fall vara en tillräcklig sanktion för att få en aktör att vidta tillräckliga åtgärder för att avhjälpa ett fel, varför man sannolikt mycket sällan kommer att tvingas avbryta verksamheten eller ta ut vitet.

Enligt 41 § 1 mom. i den föreslagna lagen ska en officiell mätare ha rätt att förena ett beslut som inte gäller en fabriksmätning och som innehåller ett föreläggande om att rätta fel, med hot om att avbryta mättningsverksamheten eller med vite, om det mätresultat

som avses i 22 § 1 mom. inte kan verifieras eller om mätaren inte har korrigerat sin verksamhet i enlighet med resultaten av egenkontrollen. Eftersom de nämnda förseelserna är allvarliga med hänsyn till lagens syften, måste de föreskrivna sanktionerna anses nödvändiga.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs om mättningsnämndens rätt att utfärda vite eller hot om avbrytande som gäller alla mätare, även fabriksmätare. Mättningsnämnden kan enligt denna bestämmelse förena sitt beslut med hot om tvångsmedel i motsvarande situationer som en officiell mätare även när ett föreläggande av den officiella mätaren om rättelse inte har iakttagits och den officiella mätaren har fört över ärendet till mättningsnämnden enligt 33 §.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om konsekvenserna av ett överklagande. I samband med att ett besvärssärende väcks ska besvärsmyndigheten genom ett interimistiskt beslut ta ställning till om verkställigheten av en förelagd sanktion ska avbrytas. Annars kan det beslut av en officiell mätare eller av mättningsnämnden som överklagats verkställas. När ett hot om avbrytande utfärdas och när det meddelas att hotet ska verkställas samt när vite föreläggs och döms ut ska i övrigt viteslagen tillämpas. Förfarandet innebär att ett hot om avbrytande inte verksätts eller att vite inte döms ut om den officiella mätaren eller mättningsnämnden i fråga om sitt föreläggande har verifierat att mätaren har korrigerat felet på angivet sätt och inom utsatt tid. Bland annat ska en part enligt 22 § i viteslagen innan ett ärende som gäller föreläggande och dömmande av vite avgörs ges tillfälle att lämna en förklaring i ärendet.

De officiella mätarna, mättningsnämnden och förvaltningsdomstolen ska handlägga de ärenden som avses i den föreslagna paragrafen skyndsamt på grund av att de har betydande ekonomiska konsekvenser i mätarens verksamhet och på grund av de multiplikativa ekonomiska konsekvenserna av en felaktig virkesmätning. Här är en skyndsam behandling särskilt viktig på grund av ärendets natur. En bestämmelse om detta finns i den föreslagna paragrafens 5 mom.

42 §. Föreläggande om att flytta träd eller avlägsna hinder. Träd som ska mätas är

ibland placerat så att en tillförlitlig mätning inte kan utföras eller så försvåras mätningen av snö eller något annat hinder. I så fall får den officiella mätaren enligt lagförslaget, precis som enligt gällande virkesmätningsslag, bestämma att träd ska omplaceras eller att hindret som stör mätningen ska avlägsnas. Den officiella mätaren får vid behov ålägga parterna i mätningen att utföra dessa åtgärder.

43 §. Mättningsnämndens föreläggande om avbrytande av en mätning. Enligt den föreslagna paragrafen får mättningsnämnden bestämma att en felaktig mätning ska avbrytas. Mättningsnämnden ska efter egen bedömning välja ett lämpligt sätt eller förfarande för att avbryta mätningen. Eftersom det handlar om ett betydande ingrepp i mätarens verksamhet, ska bestämmelsen innehålla ett villkor om att mätaren måste ges tillfälle att omedelbart rätta felet innan mätningen avbryts. Detta förfarande tryggar mätarens rättssäkerhet. Enligt paragrafen får mätningen inte fortsätta innan det på det sätt som mättningsnämnden kräver har konstaterats att felet har rättats. Mättningsnämnden ska kunna bemyndiga en officiell mätare att utföra en inspektion för detta ändamål, eller också kan mättningsnämnden sköta verifieringen på något annat sätt. I 37 b § 3 mom. i den nuvarande virkesmätningsslagen ges mättningsnämnden motsvarande rätt att avbryta en fabriksmätning.

44 §. Förbud som utfärdas av mättningsnämnden. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om förbud som gäller mätinstrument. Enligt paragrafen ska en officiell mätare kunna ingripa, dvs. föra ett ärende till mättningsnämnden för behandling, i situationer där mätaren på goda grunder kan slå fast att mätinstrumentet inte uppfyller kraven i lagförslaget. Det är här fråga om ett konstaterande av en sådan situation som står i strid med kraven enligt 16 § i lagförslaget och där de uppgifter av betydelse för överensstämmelsen med kraven som fordras enligt 16 § är bristfälliga eller också vilseledande i väsentlig grad. Uppgifterna är vilseledande exempelvis när den som släpper ut ett mätinstrument på marknaden uppger att instrumentet lämpar sig för en sådan användning som det inte är planerat för. Beslut i ärendet ska meddelas av mättningsnämnden som genom

sitt beslut får förbjuda utsläppandet av mätinstrumentet på marknaden eller användningen av det på ett sätt som nämnden anser lämpligt. Först ska den som släpper ut instrumentet på marknaden och den som använder det dock ges möjlighet att avhjälpa bristerna inom utsatt tid och på angivet sätt. De förbud som kan utfärdas enligt paragrafen ska stämma överens med god förvaltning. När mättningsnämnden bereder och fattar beslut ska den försäkra sig om att eventuella förbud står i rätt proportion till felet. Ett förbud ska upphävas utan dröjsmål om den brist eller det missförhållande som förbudet grundar sig på har avhjälpits eller om förbudet av någon annan orsak inte längre är nödvändigt.

45 §. Straffbestämmelser. Paragrafen innehåller straffbestämmelser. Den part i en mätning som uppsåtligen bryter mot lagen om mätning av virke genom att försumma den egenkontroll som föreskrivs i 17 och 18 § eller genom att underlåta att lämna en anmälan om fabriksmätning enligt 34 § ska enligt paragrafens 1 mom. dömas till böter. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ska den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud som utfärdats enligt 44 § 1 mom., för brott mot lagen om mätning av virke dömas till böter.

En part är enligt 17 och 18 § skyldig att ordna egenkontroll. Med hjälp av denna egenkontroll kan mätaren avhjälpa brister som den upptäcker och på detta sätt förhindra uppenbara fel i mätningarna. I värsta fall kan situationen vara sådan att egenkontrollen inte alls har utförts varför det inte går att verifiera att tidigare mätningar är korrekta. Anmälan om fabriksmätning och anmälan om ändring av fabriksmätning utgör en väsentlig del av kontrollen. Av denna orsak föreslås det att sanktionen även för den som försummar anmälningsskyldigheten ska vara böter.

Bestämmelser om mätinstrumentens överensstämmelse med kraven finns i 16 § i lagförslaget. Om mättningsnämnden enligt 44 § 1 mom. har meddelat ett förbud mot att släppa ut ett mätinstrument på marknaden eller använda instrumentet och förbudet anknyter till 16 §, är det nödvändigt att föreskriva om hot om straff för eventuella situationer där förbudet inte iakttas. Ett sådant hot om straff bidrar till att de instrument för mätning av

virke som släpps ut på marknaden är ändamålsenliga och stämmer överens med kraven.

8 kap. **Ändringssökande och vissa förfaranden**

46 §. Överklagande av den officiella mätarens beslut. Den föreslagna 46 § innebär en klar precisering av den nuvarande virkesmättningslagen. Besvärsmätarens beslut av en officiell mätare ska enligt lagförslaget gälla alla delområden av beslutet. Mättningsnämndens roll är precis som i den nuvarande lagen mycket central vid lösningen av eventuella tvister. Det här innebär att vikten av att mättningsnämnden är sakkunnig och ärendehantering snabb accentueras.

Enligt 46 § 1 mom. i lagförslaget ska en part kunna överklaga den officiella mätarens beslut genom besvär hos mättningsnämnden. Med parter avses här de aktörer som har definierats i 4 § 15 punkten i lagförslaget. Det anses inte motiverat att kräva att ett omprövningsförfarande enligt 7a kapitlet i förvaltningslagen ska tillämpas på behandlingen av frågor som rör virkesmätning på grund av frågornas särskilda karaktär. Omprövningsförfarandet har i allmänhet ansetts lämpa sig för kategorier av frågor som sinsemellan påminner om varandra och avgörs rutinartat och där motiveringarna ofta är kortfattade och baserar sig på ett underlag av etablerad rättspraxis. De ärenden som behandlas i mättningsnämnden är specialfall, där tvistefrågorna ofta är invecklade och olika fall sällan kan jämföras med varandra. Mättningsnämndens beslut är i regel utförligt och grundligt motiverade. Av denna orsak är det ändamålsenligt att officiella mätarens beslut ska överklagas genom besvär i enlighet med lagförslaget.

Enligt 46 § 2 mom. i lagförslaget ska den officiella mätarens beslutet överklagas inom 14 dagar från det att parten fått del av beslutet. Bestämmelsen innehåller regeln att besvärstiden börjar när parten har fått del av den officiella mätarens beslut. Den officiella mätaren ska delge sitt beslut i enlighet med 59 § i förvaltningslagen. De dokument om överklagande som den officiella mätaren i enlighet med den föreslagna 47 § har lämnat mättningsnämnden innehåller även uppgifter

om att beslutet har delgetts parterna i mätningen.

Besvärstiden är kortare än de 30 dagar som föreskrivs i 22 § i förvaltningslagen. En kortare besvärstid föreslås för att eventuella kvalitetsförluster i virkespartier som är föremål för en tvist ska kunna undvikas, när det krävs ett beslut av mättningsnämnden för att transportera bort partiet. En senare inledning av handläggningen i mättningsnämnden anses inte medföra någon nämnvärd nytta för den svagare parten.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska överklagandet ske enligt förvaltningsprocesslagen om inte annat föreskrivs senare i lagförslaget. I 23 § i förvaltningsprocesslagen föreskrivs det om besvärsskriftens form och innehåll. Enligt den paragrafen ska det i besvärsskriften, som ska riktas till besvärsmyndigheten, anges vilket beslut som överklagas, vilka delar av beslutet som överklagas och vilka ändringar i beslutet som den överklagande yrkar på, samt de grunder på vilka överklagandet sker. När ett beslut av en officiell mätare överklagas genom besvär, kan överklagandet gälla förfarandet vid en officiell mätning eller inspektionsmätning, åtgärder som den officiella mätaren har krävt, ett eventuellt föreläggande om administrativa tvångsmedel, resultatet av en officiell mätning eller en inspektionsmätning eller kostnaderna för en officiell mätning eller inspektionsmätning.

I 23 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen föreskrivs det om besvärsskriftens skriftliga form. Så som konstaterats ovan uppfyller även elektroniska dokument enligt 9 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet kravet på skriftliga form. Eftersom besvärsskriften enligt 26 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen ska ges in till besvärsmyndigheten inom besvärstiden, ska en besvärsskrift som gäller en officiell mätning lämnas till mättningsnämndens ordförande. I 27 § i förvaltningsprocesslagen föreskrivs det om att framställa nya yrkanden och att framlägga nya grunder till stöd för yrkanden. Ingen tidsfrist har föreskrivits för att framlägga en ny utredning.

Paragrafen ska också innehålla en bestämmelse enligt vilken det föreläggande om en officiell mätning som ingår beslutet ska iakt-

tas trots att beslutet har överklagats, om inte mättningsnämnden beslutar något annat. Mättningsnämnden kan genom ett interimistiskt beslut förbjuda att beslutet verkställs, bestämma att verkställigheten ska avbrytas eller meddela ett annat beslut om verkställigheten. Om en officiell mätare till exempel i en officiell mätning har utfärdat ett föreläggande om rättelse enligt 40 § 1 mom. och detta överklagas hos mättningsnämnden, måste föreläggandet enligt paragrafen iakttas, om inte mättningsnämnden beslutar något annat. I fråga om inspektionsmätning som gäller fabriksmätning är verkställigheten av den officiella mätarens beslut enligt förslaget beroende av hur mättningsnämndens har löst huvudfrågan. Vid fabriksmätning kan den officiella mätarens beslut få stora ekonomiska följdverkningar, och det har ansetts ändamålsenligt att aktörer på lägre nivå än mättningsnämnden inte kan besluta om så betydande verkställbara lösningar. Mättningsnämnden kan enligt den föreslagna 51 § bestämma att dess beslut ska iakttas även om det överklagas hos en förvaltningsdomstol, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat. Mättningsnämnden bör följaktligen i varje enskilt fall bestämma att dess beslut ska iakttas genast, om den anser det nödvändigt. Förvaltningsdomstolen kan, om den anser det lämpligt, meddela ett interimistiskt beslut enligt vilket mättningsnämndens föreläggande om att iaktta beslutet inte behöver följas innan huvudfrågan har avgjorts.

47 §. Åtgärder innan handläggningen inleds. En officiell mätare är skyldig att lämna mättningsnämnden de dokument om det aktuella fallet som han eller hon innehar.

När ett beslut har överklagats, ska mättningsnämndens ordförande utan dröjsmål sammankalla mättningsnämndens medlemmar för att behandla ärendet. Ordföranden ska underrätta berörda parter om när behandlingen i sammanträde inleds i så god tid att de har möjlighet att delta i behandlingen. Besvärsskriften eller det beslut som gäller en överföring av ärendet med tillhörande handlingar ska lämnas berörda parter i god tid innan förrättningen inleds. Genom dessa bestämmelser i paragrafen tryggas de berörda parternas möjlighet att förbereda sig för och delta i behandlingen av ärendet. Trots att nå-

gon av parterna är frånvarande, får mättningsnämnden behandla ärendet. Eftersom virke på grund av sitt ekonomiska värde och sina egenskaper kräver en snabb leveranskedja, ska mättningsnämnden på grund av ärendets natur behandla överklaganden och ärenden som överförts till nämnden skyndsamt.

48 §. Handläggning av ett ärende. Mättningsnämnden ska enligt lagförslaget vara beslutför i en sammansättning med de två permanenta medlemmarna och två av de alternerande expertmedlemmarna. Nämndens ordförande kallar två av de alternerande expertmedlemmarna med beaktande av oavhängigheten och den sakkunskap som ärendet förutsätter. Om nämnden är oenig om hur ett ärende ska avgöras, ska beslut fattas genom omröstning enligt samma förfarande som i tvistemål vid en kollegial domstol.

För att utreda ett ärende kan mättningsnämnden enligt lagförslaget hålla en muntlig förhandling. Nämnden ska även kunna förrätta syn. Parterna i mätningen och den officiella mätaren ska ha rätt att delta i dessa.

I den föreslagna paragrafen ska mättningsnämnden även åläggas att hålla en muntlig förhandling om en part i mätningen begär detta. Bestämmelser om detta finns med i lagförslaget, eftersom bestämmelserna om muntliga förhandlingar i förvaltningsprocesslagen gäller enbart domstolar. Innehållsmässigt motsvarar paragrafen 38 § i förvaltningsprocesslagen. En muntlig förhandling som begärts av en part behöver inte hållas, om yrkandet lämnas utan prövning eller omedelbart avslås eller om en muntlig förhandling på grund av ärendets natur eller av någon annan orsak är uppenbart onödig. Om en part begär en muntlig förhandling, ska parten meddela varför en sådan behövs och vilken utredning parten ämnar lägga fram vid förhandlingen.

När en officiell mätare överför ett ärende till mättningsnämnden, är det inte fråga om behandling av ett överklagande. Av denna orsak föreskrivs det särskilt om handläggningen av överförda ärenden. Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. vad som i denna lag föreskrivs om behandlingen av besvär tillämpas också på behandlingen av överförda ärenden.

I 51 § i förvaltningsprocesslagen föreskrivs om att avgöra ett ärende. I överensstämmelse med 1 mom. i paragrafen ska mättningsnämnden i sitt beslut meddela ett avgörande med anledning av de yrkanden som framförts i ärendet. Mättningsnämnden ska beakta alla omständigheter som kommer fram och bestämma vilka som kan tas som grund för ett avgörande. Enligt 2 mom. i den paragraf som nämns ovan ska överklagandet eller yrkandet lämnas utan prövning, om besvär inte har anförts inom utsatt tid eller om det föreligger något annat hinder för att avgöra ärendet eller fatta ett avgörande i fråga om ett yrkande. Enligt tillämpningsbestämmelserna i språklagen (423/2003) ska mättningsnämnden följa språklagen när den behandlar ett ärende.

49 §. Offentlighet vid handläggningen. Offentligheten vid handläggningen av ärenden i domstol hör till de garantier för en rättvis rättegång som det föreskrivs om i 21 § i grundlagen. I den nuvarande virkesmättningslagen finns det inga bestämmelser om offentlig handläggning av ärenden. I 49 § i lagförslaget finns en hänvisning till lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007). Det här anses nödvändigt för att skapa klarhet, fastän vad som i den lagen föreskrivs om förvaltningsdomstolarna enligt 2 § 2 mom. i lagen också gäller marknadsdomstolen och sådana nämnder som inrättats för behandlingen av besvärärenden i de fall där förvaltningsprocesslagen tillämpas på behandlingen av ett ärende.

50 §. Mättningsnämndens protokoll och beslut. När mättningsnämnden handlägger ett ärende ska den utan dröjsmål upprätta ett protokoll som innehåller nämndens beslut och motiveringar. Beslutet kan till exempel innehålla ett föreläggande enligt 43 § om att en felaktig mätning ska avbrytas.

Mättningsnämnden ska enligt 50 § 2 mom. i lagförslaget fortsättningsvis kunna avgöra ärenden till nackdel för den part som har överklagat. Förfarandet motsvarar praxis i gällande virkesmättningslag.

Sätten att skicka protokollet och delgivningstiden motsvarar det som enligt 32 § gäller för protokoll över officiella mätningar. Mättningsnämndens originalprotokoll ska enligt lagförslaget arkiveras hos Skogsforskningsinstitutet.

51 §. Överklagande av mättningsnämndens beslut. Enligt 12 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen ska besvär anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet vars beslut överklagas har sitt verksamhetsområde. Kan denna grund inte användas, ska besvär anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som har fattat beslutet har sitt huvudsakliga verksamhetsställe eller, om inte heller denna grund kan användas, hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets beslutet har fattats. Handläggningen av besvärssärenden som rör virkesmätning har ett nära samband med den plats där mätningen som ärendet gäller har utförts. Följaktligen är det ändamålsenligt att mättningsnämndens beslut i ärendet överklagas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets mätningen har utförts. Därför innehåller lagförslaget en bestämmelse om behöriga förvaltningsdomstolar. Mättningsnämndens beslut ska enligt 51 § 1 mom. överklagas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets mätningen har utförts.

I 1 mom. ingår också en bestämmelse om besvärstillstånd. Enligt förslaget får förvaltningsdomstolens beslut med stöd av denna lag överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om denna beviljar besvärsrätt. Att begränsa rätten till fortsatta besvär anses ändamålsenligt eftersom mättningsnämnden fungerar som första besvärshöjd för förvaltningsdomstolen och ärendet därför redan har behandlats av två besvärshöjden. På överklagandet ska det i övrigt tillämpas vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Besvär ska i enlighet med förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från det att beslutet har delgivits.

Enligt 2 mom. i paragrafen ska mättningsnämnden kunna bestämma att dess beslut ska iakttas trots att det har överklagats hos förvaltningsdomstolen, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat.

9 kap. Avgifter

52 §. Avgifter för förrättning och handläggning. Lagen om grunderna för avgifter till staten är till sin karaktär en allmän lag som tillämpas på statliga myndigheters av-

giftsbelagda produktion av prestationer när inte annat har föreskrivits om avgifterna för myndighetens prestationer i någon speciallag. Grundprincipen för lagen är att storleken på den avgift som staten uppbär för en offentligrettslig prestation ska motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen (självkostnadsvärde). Den nuvarande praxisen för avgifter, vilken tillämpas vid virkesmätning, innebär att avgifterna ligger under självkostnadsvärdet. Den har fungerat väl och motsvarat sitt syfte, varför principen inte ändras i lagförslaget.

När avgifterna fastställs bör följande princip i 39 § i nuvarande virkesmätningsslag fortsätta att gälla: Avgiften får inte vara oskälig i jämförelse med värdet av det virkesparti som mäts. När storleken av en avgift bestäms bör det även beaktas att en part i en mätning måste ha möjlighet att få en meningsskiljaktighet som rör mätningen behandlad oberoende av sin ekonomiska ställning eller sitt kunnande. Nivån på avgifterna har en direkt koppling till skyddet av den svagare parten och dennes möjlighet att till rimliga kostnader få ett överklagningsärende prövat. De som har begärt en officiell mätning får inte hamna i en ojämlik ställning beroende på hur långt från den officiella mätarens stationeringsort virkespartiet som ska mätas finns.

Att avgifterna är lägre än självkostnadsvärdet innebär inget betydande ekonomiskt avbräck för staten, eftersom bara en eller två officiella mätningar har förrättats varje år. Att åstadkomma en skälig prisnivå är likväl viktigt med hänsyn till lagens funktion.

För förrättning av officiella mätningar och inspektionsmätningar samt handläggning i mättningsnämnden tas, enligt 52 § 1 mom. i lagförslaget, en avgift ut med iakttagande av 6 § 2 och 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten, om inte något annat föreskrivs nedan. Enligt 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten får det bestämmas att en avgift allmänt uppbärs till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde eller att avgift inte alls ska uppbäras, om det finns grundad anledning till detta av orsaker som hänför sig till hälso- och sjukvård, andra sociala ändamål, rättsvård, miljö- och utbildningsverksamhet eller allmän kul-

turverksamhet eller av orsaker som kan jämföras med dessa. Prissättningen av de officiella mätarnas och mättningsnämndens prestationer gäller lösning av tvister. Det handlar alltså om prestationer som sammanhänger med rättsvård. Enligt 8 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten beslutar ministerierna i de fall som avses i 2 mom. också om de fasta avgifter som nämns i 6 § 2 mom. samt för vilka prestationer eller grupper av prestationer, på vilken grund enligt 6 § 3 eller 4 mom. och hur avgiftens storlek kan bestämmas med avvikelse från prestationens självkostnadsvärde.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska självkostnadspriset utgöra den grund enligt vilken den fasta avgiften bestäms. En fast avgift behövs för att parter i olika regioner inte på grund av orten där de verkar ska hamna i en ojämlig ställning när avgifterna bestäms. Sättet att bestämma avgifterna får inte heller för någon part bli ett hinder för användningen av rättsmedel. I överensstämmelse med denna princip ska avgiften fastställas på en skälig nivå som ligger under självkostnadsvärdet.

En specialbestämmelse med en hänvisning till 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten i samband med den fasta avgiften enligt den lagen är nödvändig, eftersom momentet inte kan användas som stöd för en sänkning av den fasta avgiften, utan bara för en avgift som bestäms enligt självkostnadsvärdet. Den ändamålsenliga storleken på avgifterna uppgår med nuvarande prisnivå till ca 30 procent av totalkostnaderna för förrättningarna. Totalkostnaden för en officiell mätning är för närvarande ca 1200 euro. Jord- och skogsbruksministeriet följer utvecklingen av kostnaderna för mättningsförrättningarna och uppdaterar den fasta avgiften vid behov.

Den grundläggande förrättningsavgift som en officiell mätare tar ut för en officiell mätning är för närvarande 184 euro. För mättningsnämnden är den grundläggande förrättningsavgiften 436 euro. För en inspektionsmätning tar en officiell mätare ut 345 euro och mättningsnämnden 870 euro per förrättningsdag. När det gäller mättningsnämnden hänvisas till rättegångsavgifterna, som också är satta under självkostnadsvärdet. Rätte-

gångsavgifterna tas ut enligt lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) med tillhörande förordning. Dessa avgifter har fastställts på nivåer betydligt under självkostnadsvärdet. Avgiften som uppbärs för mättningsnämndens beslut får inte bli ett faktiskt hinder för någondera parten i en mätning att utnyttja det rättsliga skydd som lagen ger.

De officiella mätarna och mättningsnämnden ska i sina beslut särskilt framhålla skyldigheten att betala avgiften samt ange avgiftens storlek. Enligt förslaget ska bestämmelser om storleken på avgifterna, betalning av avgifterna och de förfaranden som sammanhänger med avgifterna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Med stöd av den här bestämmelsen ska det bland annat föreskrivas om mottagaren av avgifterna. För närvarande betalas avgifterna till Regionförvaltningsverket i Södra Finland (tidigare Länsstyrelsen i Södra Finlands län). Med stöd av bemyndigandet ska det även utfärdas bestämmelser om hur den officiella mätaren och mättningsnämnden ska upplysa de berörda parterna om skyldigheten att betala avgiften och om vilka dokument över avgifterna som parterna ska lämna regionförvaltningsverket ovan.

53 §. Skyldigheten att betala en avgift för en inspektionsmätning. Syftet med den tillsyn som finansieras, ordnas och genomförs av ett offentligt samfund är att medverka till att säkerställa precisionen och tillförlitligheten vid virkesmätning som utförs i en fabrik. Sedd ur denna synvinkel gagnar tillsynen över fabriksmätningen såväl virkessäljaren som alla andra parter i mätningen. Med nuvarande resurser och utförd enligt gällande virkesmätningsslag kan man i medeltal förrätta en inspektionsmätning ungefär en gång per år på varje mätplats där fabriksmätning utförs.

Enligt 53 § i lagförslaget ska en inspektionsmättningsavgift tas ut av fabriksmätaren när inspektionsmätningen förrättas på mätplatsen på begäran av fabriksmätaren, på initiativ av en officiell mätare innan fabriksmätningen har inletts eller när en ny inspektionsmätning utförs av skäl som beror på fabriksmätaren. Andra inspektionsmätningar som utförs av officiella mätare gällande fa-

briksmätning är avgiftsfria. Även den inspektionsmätning som utförs efter en ändring i anmälan om fabriksmätning som görs av en fabriksmätare är avgiftsfri. Här tillämpas principen i 4 § 1 mom. 5 punkten i lagen om grunderna för avgifter till staten, enligt vilken tillsyn ska vara avgiftsfri när prestationen inte utförs till följd av en åtgärd av mottagaren.

54 §. Fördelning av avgiften för en officiell mätning. Enligt 54 § 1 mom. i lagförslaget ska den officiella mätaren genom beslut fastställa hur avgiften för en officiell mätning ska delas mellan parterna i mätningen. I 2 mom. i paragrafen föreskrivs det om de situationer där avgiften för den officiella mätningen ska betalas i sin helhet av en av parterna i mätningen.

Enligt 2 mom. 1 punkten i paragrafen ska en part ensam stå för avgiften för den officiella mätningen om parten har begärt en officiell mätning och avvikelser mellan resultatet av grundmätningen och resultatet av den officiella mätningen är mindre än den största tillåtna avvikelsen för den mätmetod som används vid grundmätningen.

I varje specifikt fall ska man beakta den största tillåtna avvikelsen för just den mätmetod som används vid grundmätningen i fråga. Den officiella mätningen utförs antingen som en dokumentgranskning eller enligt den mätmetod som parterna i mätningen har avtalat om, den metod som närmast motsvarar denna eller en noggrannare mätmetod. Ett mätresultat som parterna inte är ense om ska jämföras med resultatet av den officiella mätarens dokumentgranskning eller den officiella mätarens mätresultat, och skillnaden mellan resultaten ska jämföras med den största tillåtna avvikelsen för mätmetoden. Om avvikelsen håller sig inom fastställda gränser för avvikelsen, har grundmätningen utförts i enlighet med lagstiftningen. Den officiella mätningen har då visat att mätresultatet som tvisten gällde är korrekt. Den som begärt officiell mätning ska i detta fall betala för den officiella mätningen.

Enligt 2 mom. 2 punkten i paragrafen ska en part ensam stå för avgiften för den officiella mätningen om avvikelser mellan resultatet av den grundmätning som parten har utfört och resultatet av den officiella mätningen

är större än den största tillåtna avvikelsen för den mätmetod som används vid grundmätningen.

Om en part inte deltar i mättingsförrättningen på det sätt som parterna har kommit överens, kan den andra parten med stöd av 28 § 1 mom. 3 punkten begära att en officiell mätning ska förrättas. I detta fall har det ansetts rationellt att avgiften i sin helhet betalas av den part som inte har deltagit i mättingsförrättningen på det sätt som parterna har kommit överens om. Bestämmelser om denna betalningsskyldighet ingår i 2 mom. 3 punkten i den föreslagna paragrafen.

En part ska enligt 2 mom. 4 punkten i paragrafen ensam betala avgiften för en officiell mätning om parten har begärt mätningen och den visat sig vara onödig. Den officiella mätaren kan bestämma att den part som bett om mätningen ensam ska betala avgiften om det till exempel av den utredning av bakgrundsfaktorer som ingår i mättingsförrättningen framgår att det inte finns några som helst sakliga och faktiska grunder för de brister som framläggs i begäran.

Om parterna i mätningen har kommit överens om hur avgiften för den officiella mätningen ska fördelas, ska betalningsskyldigheten enligt 3 mom. i paragrafen fastställas i enlighet med överenskommelsen.

55 §. Betalning av avgifter. Den föreslagna paragrafen gäller betalning och indrivning av avgifter som för officiella mätningar, inspektionsmätningar och mättningsnämndens beslut. Enligt förslaget ska avgifterna med ränta vara utsökbara på samma sätt som skatter och offentliga avgifter. Genom den föreslagna bestämmelsen ändras inte nuvarande praxis som grundar sig på den gällande virkesmätningsslagen.

10 kap. Särskilda bestämmelser

56 §. Förbud mot att verka som företrädare. Enligt denna paragraf i lagförslaget får en officiell mätare eller en permanent medlem eller ersättare i mättningsnämnden inte förrätta mätning av virke som företrädare för en part i mätningen. Den officiella mätaren eller

medlemmen får inte heller enbart verka till exempel som mätare för ett visst virkesparti utan att vara en ordinarie befullmäktigad företrädare. Syftet med paragrafen är att säkerställa sådana personers opartiskhet och oavhängighet.

57 §. Betalning av mättningsnämndens kostnader. Enligt den föreslagna paragrafen är det Skogsforskningsinstitutets skyldighet att betala arvoden, dagtraktamenten och ersättningar för rese- och logikostnader för mättningsnämndens medlemmar. Kostnaderna täcks med anslag för Skogsforskningsinstitutets verksamhetsutgifter (moment 30.60.01 i statsbudgeten). Det här innebär ingen förändring jämfört med nuvarande praxis.

58 §. Tredje parts ostridiga rätt vid tvist. Den föreslagna paragrafen anger hur man ska förfara i en situation där det har uppstått en tvist om ett mätresultat och en av de berörda parterna är sådan att tvisten inte bör tillåtas inverka på dennes rätt. Enligt bestämmelsen är t.ex. en arbetsgivare skyldig att betala arbetstagaren ostridig lön också när det uppstår en tvist mellan köparen och säljaren av virket. Likaså är entreprenadgivaren skyldig att betala ersättning till entreprenören även om det råder meningsskiljaktigheter mellan virkesköparen och virkessäljaren.

59 §. Handräckning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en officiell mätare som förrättar en inspektionsmätning ha rätt att få handräckning av polisen. Enligt 16 § i viteslagen får den myndighet som har beslutat om tvångsutförande eller avbrytande svara för utförandet eller avbrytandet genom att själv vidta de åtgärder som behövs eller genom att låta någon annan myndighet eller en enskild person vidta åtgärderna. Polisen ska då lämna den handräckning som behövs. Med stöd av denna bestämmelse i viteslagen har mättningsnämnden och officiella mätare rätt att få handräckning för att avbryta mätningen.

60 §. Beräkning av tidsfrister. Enligt den föreslagna paragrafen ska lagen om beräkning av laga tid (150/1930) tillämpas när tidsfrister beräknas enligt lagförslaget. Bestämmelsen stämmer överens med nuvarande praxis.

11 kap. Ikraftträdande

61 §. Ikraftträdande. Paragrafen ska innehålla en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse.

62 §. Bestämmelse om upphävande. Genom den föreslagna lagen upphävs virkesmättningslagen av den 22 februari 1991. Samtidigt upphävs även virkesmättningsförordningen och övriga bestämmelser och föreskrifter som är utfärdade med stöd av virkesmättningslagen och virkesmättningsförordningen.

63 §. Författningar som fortsätter att gälla. Enligt 62 § i lagförslaget ska den nuvarande virkesmättningslagen upphävas. Samtidigt upphävs virkesmättningsförordningen och övriga bestämmelser som är utfärdade med stöd av virkesmättningslagen och virkesmättningsförordningen. Det är likväl motiverat att låta vissa bestämmelser som har utfärdats med stöd av virkesmättningslagen fortsätta att gälla under en bestämd tid.

Jord- och skogsbruksministeriet utfärdade den 18 april 2006 förordning nr 15/06 om mätning av volymen hos virke som upparbetas med avverkningsmaskin med hjälp av maskinens mätton. Meddelande om förordningen (284/2006) har publicerats i författningssamlingen. Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i förordningen kunde virke, enligt en föreskrift som ska upphävas, fram till utgången av år 2011 mätas med mätinstrumentet i en avverkningsmaskin som togs i bruk före den 1 maj 2007. Denna tidsfrist har förlängts till utgången av 2016 genom jord- och skogsbruksministeriets förordning nr 12/11. Föreskriften som skulle upphävas avser jord- och skogsbruksministeriets föreskrift av den 24 oktober 1999 om virkesmätning med skördare (JSM:s föreskrift nr 100/99, dnr 2424/66/99) och de anvisningar som gäller metoden. De nya avverkningsmaskinerna har uppfyllt kraven i den nya förordningen (nr 15/06) och gamla avverkningsmaskiner har med stöd av vad som ovan sagts kunnat användas enligt den gamla föreskriften. På marknaden finns därför maskiner som tekniskt och ekonomiskt kan användas enligt kraven i den gamla föreskriften i flera år till. Ägarna till dessa maskiner har litat på att den tidsfrist som anges

ovan ska gälla. Att uppdatera dessa maskiner så att de uppfyller kraven i den föreslagna lagen skulle bli mycket dyrt i förhållande till den nytta som det medför. Därför föreslås det att den övergångstid till utgången av år 2016 som har beviljats tidigare för gamla avverkningsmaskiner fortfarande ska gälla.

Dessutom ska jord- och skogsbruksministeriets föreskrift om mätning av virkeskvaliteten genom kvalitetskollektivmetoden (nr 159/99) fortsätta att gälla till den 31 december 2020. Att förlänga föreskriftens giltighetstid med en bestämd tid är nödvändigt för att en kostnadseffektiv metod som är i bruk ska kunna ersättas på ett flexibelt sätt med en ny metod som uppfyller kraven i den förordning som ska utfärdas med stöd av den föreslagna lagen.

64 §. Övergångsbestämmelser. Enligt 1 mom. i paragrafen ska ärenden som inletts när denna lag träder i kraft och som har väckts med stöd av virkesmätningsslagen handläggas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Enligt paragrafens 2 mom. ska lagen tillämpas på leveransavtal som gäller energivirke när lagen träder i kraft och på mätning av virke enligt sådana avtal först från den 1 juli 2014. Leveransavtal som gäller energivirke ingås ofta för en uppvärmningsperiod i taget, och innehållet i avtalen avviker betydligt från de förfaranden som anges i lagförslaget. För en störningsfri avgiftspraxis är det nödvändigt att leveransavtal för energivirke kan ingås enligt de verksamhetsmodeller som kan tillämpas tills lagen träder i kraft. Sådana leveransavtal för energivirke som sluts efter det att lagen har trätt i kraft och de mätningar som ingår i avtalen ska uppfylla kraven i lagen.

På utsläppandet på marknaden av mätinstrument, program och programuppdateringar som har tagits i bruk innan denna lag trädde i kraft ska, enligt paragrafens 3 mom., 44 § i lagförslaget tillämpas från den 1 januari 2021. Likväl ska tillförlitligheten hos all virkesmätning uppfylla bestämmelserna i lagförslaget när lagen har trätt i kraft, och en officiell mätare och mättningsnämnden kan kräva att de fel som inverkar på mätningen åtgärdas omedelbart efter ikraftträdandet.

Övergångsbestämmelsen framhåller vikten av att de mätinstrument som redan finns på marknaden följs upp, men gör det ändå möjligt att de instrument som är i bruk används så länge deras brukstid varar om de kan användas för att producera tillräckligt exakta mätresultat enligt lagen. När det gäller nya instrument som släpps ut på marknaden är det möjligt att genast ingripa i utsläppandet på marknaden eller användningen av ett instrument till exempel om det konstateras vara olämpligt för det användningsområde som uppges i marknadsföringen.

En tämligen lång övergångstid under vilken det är möjligt att använda gamla instrument och program kan anses befogad även därför, att det för närvarande inte finns sådana mätinstrument på marknaden vars egenskaper inte uppfyller kraven i gällande virkesmätningsslag.

Enligt 4 mom. i den föreslagna paragrafen ska avgiften för inspektionsmätning enligt 53 § 2 punkten inte tas ut om fabriksmätaren har inlett sin verksamhet innan denna lag trädde i kraft och det för verksamheten då inte krävdes en anmälan om fabriksmätning enligt virkesmätningsslagen. I detta fall har den nya fabriksmätaren inte inlett ny verksamhet som förutsätter ett avgiftsbelagd besök.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I 7 § i lagförslaget föreskrivs det om virkesmättningsdelegationen och dess uppgifter. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och vad som ingår i dess uppgifter ska enligt 2 mom. i lagförslaget utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 3 § i lagförslaget föreskrivs det om frågor som kan avtalas särskilt när det gäller överlåtelsemätning som sker inom en koncern eller ett företag eller mellan dessa eller mätning i samband med storskalig terminal-, omlastnings-, flisnings- eller transportentreprenad. Det avtal om överlåtelsemätning mellan företag som avses i 1 mom. i paragrafen ska innehålla en beskrivning av mätmetoden. Enligt 4 mom. närmare bestämmelser om inne-

hållet i den beskrivning som avses i 2 mom. får utfärdas vid behov genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Bestämmelser om mätnoggrannheten ingår i 13 § i lagförslaget. Enligt 3 mom. utfärdar jord- och skogsbruksministeriet förordningar om hur tillförlitligheten och den största tillåtna avvikelsen hos en mätning ska anges samt om storleken av den största tillåtna avvikelsen för mätmetoder och kategorier av mätmetoder.

Lagförslaget 14 § innehåller bestämmelser om de kategorier av mätmetoder som utgör grunden för de mätmetoder och mätinstrument som inom virkesmätningen. Enligt 2 mom. i paragrafen ska närmare bestämmelser om de olika kategorierna av mätmetoder och de mätningar och beräkningsmetoder som tillämpas i dem utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 15 § i lagförslaget finns det bestämmelser om kraven på mätmetoder och mätinstrument. Enligt 3 mom. i paragrafen utfärdar jord- och skogsbruksministeriet genom förordning närmare bestämmelser om användningsområdet för olika kategorier av mätmetoder och om de mätmetoder och mätinstrument som hör till dem. I dessa förordningar föreskrivs det också om innehållet i metoderna och om utförande av de beräkningar och mätningar som ingår och säkrandet av tillförlitligheten i mätningarna samt om mätutrustningens egenskaper.

I 17 § i lagförslaget finns det bestämmelser om hur tillförlitligheten hos en mätning ska säkras. Enligt förslaget ska detta ske genom egenkontroll och extern kontroll med tillhörande funktionskontroll av mätmetoden och de instrument som används samt kontroll av mätresultatet. Enligt 5 mom. ska närmare bestämmelser om hur säkerställande av mätmetodernas och mätinstrumentens tillförlitlighet ska genomföras tekniskt och om de förfaranden som ska iaktas när den största tillåtna avvikelsen överskrids vid en grundmätning utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 18 § i lagförslaget finns det bestämmelser om egenkontroll, för vilken närmare bestämmelser enligt 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 19 § i lagförslaget föreskrivs det om extern kontroll, för vilken närmare bestämmelser enligt 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Lagförslaget 30 § innehåller bestämmelser om förrättanden av en officiell mätning. Enligt 5 mom. bestämmelser om hur en officiell mätning ska genomföras i praktiken får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan förordningen utfärdas.

I 35 § i lagförslaget finns det bestämmelser om inspektionsmätningar. Enligt 3 mom. får bestämmelser om förrättningen av inspektionsmätningar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan förordningen utfärdas.

Lagförslaget 37 § innehåller bestämmelser om protokoll över inspektionsmätningar. Enligt 3 mom. får bestämmelser om protokoll över inspektionsmätningar och de uppgifter som ska antecknas i protokollet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan förordningen utfärdas.

I 52 § i lagförslaget ingår det bestämmelser om avgifter som tas ut för officiella mätningar, inspektionsmätningar och handläggning i mättningsnämnden. Enligt 3 mom. ska bestämmelser om storleken och betalningen av avgifterna för officiella mätningar, inspektionsmätningar och handläggning i mättningsnämnden samt de förfaranden som sammanhänger med avgifterna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 14 § i lagförslaget ingår det bestämmelser om de kategorierna av mätmetoder som de mätmetoder och mätinstrument som används vid virkesmätning ska grunda sig på. Enligt 3 mom. ska Skogsforskningsinstitutet meddela föreskrifter om allmänna omräkningstal efter att ha begärt ett utlåtande om föreskrifterna av virkesmättningsdelegationen.

I 34 § i lagförslaget ingår bestämmelser om anmälan om fabriksmätning. Enligt 1 mom. ska Skogsforskningsinstitutet fastställa den blankett som används.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att i enlighet med lag skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I kapitel 7 i den föreslagna lagen ingår det bestämmelser om tvångsmedel. Hit hör bland annat olika slags förelägganden, förbud, hot om avbrytande av verksamheten och vite. I de allra allvarligaste fallen får mättningsnämnden enligt förslaget bestämma att mättningsverksamheten ska avbrytas direkt. Enligt 43 § i lagförslaget kan mättningsnämnden förelägga att en felaktig mätning avbryts. Innan mätningen avbryts ska mätaren ges tillfälle att omedelbart korrigera felet. Mätningen får inte fortsätta innan det på det sätt som mättningsnämnden kräver har konstaterats att felet har korrigerats. Dessa åtgärder innebär inskränkningar i rätten att idka en näring. För att 43 § ska kunna tillämpas krävs det emellertid att det är fråga om en felaktig mätning. En felaktig mätning kan genom ett felaktigt mätresultat leda till att en part i mätningen, t.ex. virkesförsäljaren eller den som utför ett arbete, får för lågt pris eller för låg lön, vilket kan innebära betydande ekonomiska förluster. Grunderna för att tillgripa administrativa tvångsmedel har beskrivits exakt i lagförslaget, och mätaren ska enligt förslaget ges tillfälle att omedelbart avhjälpa felet. De föreslagna åtgärderna kan anses stå i rätt proportion till det eftersträvade målet, och de har dimensionerats enligt förseelsens art och följd. De tvångsmedel som används dimensioneras så att mätaren inte utsätts för strängare straffåtgärder än vad som är nödvändigt för att avlägsna sådant som strider mot bestämmelser eller föreskrifter.

4.2 Överklagande

Lagförslaget innehåller en koppling till den grundläggande rättighet i 21 § i grundlagen

som gäller rättsskyddet. Enligt 3 § 3 mom. i grundlagen utövas den dömande makten av oberoende domstolar, i högsta instans av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Den virkesmättningsnämnd som ska tillsättas enligt i lagförslaget har en motsvarighet i den nuvarande virkesmättningslagen. Nämnden ska fortsättningsvis inneha rollen av första besvärinstans för ärenden som gäller virkesmätning. Den ska fungera likt en domstol, och medlemmarna ska enligt lag sköta sina uppgifter under domaransvar. Medlemmarnas opartiskhet ska garanteras genom bestämmelserna om domarjäv. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I jämförelse med gällande lag tillför lagförslaget rätten att överklaga mättningsnämndens beslut genom besvär hos en förvaltningsdomstol. Denna rätt gäller alla ärenden som behandlas av nämnden. I 34 § 2 mom. i den nuvarande virkesmättningslagen föreskrivs om en begränsad rätt att söka ändring genom besvär. Enligt denna bestämmelse kan ändring sökas i mättningsnämndens beslut bara i fråga om fastställandet av förrättningsavgiften, inte i fråga om avgörandet av ärendet. Genom den föreslagna lagen avlägsnas begränsningarna i rätten att överklaga mättningsnämndens beslut, och det blir möjligt att överklaga hela beslutet hos en förvaltningsdomstol. Lagförslaget innehåller också ett tillståndsförfarande för att överklaga förvaltningsdomstolens beslut genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Den föreslagna lagen bidrar till att stärka rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen vid ändringssökande som gäller virkesmätning.

4.3 Avgifter

Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas ge-

nom lag. Grundlagsutskottet har i ett ställningstagande konstaterat att den allmänna grunden för avgifterna är att de skall täcka kostnaderna för verksamheten. Men om meningen är att till någon del avvika från denna utgångspunkt bör det bestämmas om de allmänna grunderna för avgiftens storlek genom lag på grund av 81 § 2 mom. grundlagen (GrUU 48/2001 rd). I 52 § i lagförslaget föreskrivs det om vissa avgifter vid virkesmätning som beräknas på ett sätt som avviker en aning från lagen om grunderna för avgifter till staten. För en inspektionsmätning som förrättas vid fabriksmätning tas en avgift ut bara i de situationer som anges i 53 §.

4.4 Mättningsnämnden

Enligt 98 § 3 mom. i grundlagen ska bestämmelser om specialdomstolar som utövar domsrätt på särskilt angivna områden utfärdas genom lag. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtandepraxis (GrUU 33/2004 rd) kan mättningsnämnden anses vara en sådan besvärinstans som det enligt den princip som framgår av 98 § 3 mom. i grundlagen ska föreskrivas om genom lag och vars verksamhet ska uppfylla kraven på garantier för en rättvis rättegång enligt 21 § 2 mom i grundlagen. Grundlagsutskottet har i och för sig inte sett det som ett problem med avseende på kravet på oavhängighet i 21 § 1 mom. i grundlagen att ett besvärsorgan är knutet till intresseorganisationer (GrUU 15/2002 rd och GrUU 35/2006 rd), men utskottet har likväl ansett att det faktum att de medlemmar som företräder olika intressen utgör majoriteten i ett sådant organ inte står i samklang med oavhängighetskravet. I mättningsnämnden tillämpas enligt lagförslaget samma förfarande som i en domstol med flera ledamöter, vilket innebär att den oavhängige ordförandens röst avgör vid omröstning; ordföranden är permanent medlem i nämnden. Grundlagsut-

skottet har dessutom menat att det har betydelse med tanke på bestämmelserna i 21 § 1 mom. i grundlagen att besvärsnämndens beslut får överklagas (i det aktuella fallet hos försäkringsdomstolen) (GrUU 35/2006 rd).

Enligt 1 § i förvaltningsprocesslagen ska den lagen tillämpas på rättskipning i allmänna förvaltningsdomstolar och dessutom när ändring i beslut söks genom besvär hos en nämnd som har inrättats för att behandla ärenden som gäller sökande av ändring. Enligt 2 § i samma lag ska lagens 37–50 § likväl tillämpas endast vid domstolar. Enligt 3 § i förvaltningsprocesslagen ska sådana bestämmelser i andra lagar som avviker från förvaltningsprocesslagen tillämpas i stället för förvaltningsprocesslagen.

I lagförslaget 8 och 9 § föreskrivs det om hur mättningsnämnden ska tillsättas och hurdan dess sammansättning ska vara. I 10 § i lagförslaget ingår det bestämmelser om behörighetsvillkor för medlemmarna i mättningsnämnden och i 11 § finns det bestämmelser om medlemmarnas ansvar samt om jäv. Bestämmelser om när nämnden är beslutför och andra principer för dess arbete finns i 48 §. Av de rättigheter som anges i 21 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs det om offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd och rätten att få motiverade beslut i 48–50 § och om rätten att söka ändring i 51 §. Uppfyllandet av andra garantier för god förvaltning säkras dessutom genom 46 § 1 mom. i lagförslaget, enligt vilken förvaltningsprocesslagen ska tillämpas när ändring söks om inte annat föreskrivs i lagförslaget, och genom 60 §, som innehåller en hänvisning till lagen om beräkning av laga tid.

4.5 Bemyndiganden att utfärda förordning

I lagförslaget finns en bestämmelse där statsrådet bemyndigas och flera där jord- och skogsbruksministeriet bemyndigas att utfärda förordningar. I 80 § i grundlagen föreskrivs det om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet. Enligt paragrafens 1 mom. får republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förord-

ningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag.

När rätten att delegera lagstiftningsmakt bedöms fäster man, enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis, generellt stort avseende vid att bemyndigandet ska vara exakt och noga avgränsat (RP 1/1998 rd, s. 131/II-132/I och GrUU 11/1999 rd). Delegeringen av lagstiftningsmakt begränsas i 80 § 1 mom. i grundlagen enligt vilket bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska utfärdas genom lag. Den som utfärdar förordningar kan likväl genom lag bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om detaljer med anknytning till individens rättigheter och skyldigheter.

Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet. Sedan den nya grundlagen stiftades, har större avseende än tidigare fästs vid regleringen av individens rättigheter och skyldighet. Den som utfärdar förordningar kan genom lag bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om mindre detaljer som gäller individens rättigheter och skyldigheter. I fråga om bestämmelser om bemyndiganden i lag har grundlagsutskottet i sin utlåtandepraxis särskilt krävt exakta och noggrant avgränsade regler (GrUU 19/2002 rd och GrUU 40/2002 rd). I sin utlåtandepraxis har grundlagsutskottet även understrukit att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag inte får utfärdas genom förordning av statsrådet (GrUU 16/2002 rd).

När man bedömer om ett bemyndigande i lag att utfärda förordningar ska gälla statsrådet eller ett ministerium, måste man beakta den grundprincip, enligt vilken vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det ska avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde. Denna princip slogs fast i samband med grundlagsreformen, och den ingår i 67 § i grundlagen som handlar om beslutsfattandet i statsrådet. I sin utlåtandepraxis har grundlagsutskottet även framhållit en grundläggande tanke i 80 § 1 mom. i grundlagen, nämligen att ministerierna närmast kan be-

myndigas att utfärda förordningar om frågor av teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse (GrUU 33/2004 rd). I lagförslaget föreslås i de flesta bemyndigandena att förordningarna ska utfärdas av jord- och skogsbruksministeriet och inte av statsrådet. Den behörighet att utfärda förordningar som tilldelas jord- och skogsbruksministeriet ska enligt förslaget gälla frågor av teknisk natur inom virkesmätningen vars karaktär och betydelse inte medför att de bör behandlas av statsrådet.

I 7 § i den föreslagna lagen bemyndigas statsrådet att utfärda förordningar. Enligt 7 § 2 mom. ska närmare bestämmelser om virkesmättningsdelegationens sammansättning och vad som ingår i dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Virkesmättningsdelegationen kan, med hänsyn till dess betydelse för samhället, inte anses vara en angelägenhet som har ringa samhällelig betydelse. Delegations uppgift är att göra de framställningar som nämns i den föreslagna lagen och avge utlåtanden enligt lagen, föreslå åtgärder för att utveckla virkesmätningen och främja och upprätthålla god mättningspraxis. En statsrådsförordning anses vara en författning på lämplig nivå för närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och innehållet i dess uppgifter.

Enligt lagförslaget ska jord- och skogsbruksministeriet bemyndigas att utfärda förordningar i 3 § 4 mom., 13 § 3 mom., 14 § 2 mom., 15 § 3 mom., 17 § 5 mom., 18 § 2 mom., 19 § 2 mom., 30 § 5 mom., 35 § 3 mom., 37 § 3 mom. och 52 § 3 mom.

I 3 § i lagförslaget föreskrivs det om frågor som kan avtalas särskilt när det gäller överlåtelsemätning som sker inom en koncern eller ett företag eller mellan dessa eller mätning i samband med storskalig terminal-, omlastnings-, flisnings- eller transportentreprenad. Det avtal om överlåtelsemätning mellan företag som avses i 1 mom. ska innehålla en beskrivning av mätmetoden. Det bemyndigande som ingår i paragrafens 4 mom. ska gälla förordningar av teknisk natur där innehållet i den beskrivning som ska ingå i avtal anges.

Lagförslagets 13 § innehåller bestämmelser om mätnoggrannheten. Bestämmelser om grunderna för hur den största tillåtna avvikelsen bestäms ska ingå i paragrafens 1 och

2 mom. På värdet av den största tillåtna avvikelsern inverkar de faktorer som nämns i paragrafens 1 mom. En bestämning av den största tillåtna avvikelsern inbegriper en noggrann analys av verkningarna av dessa faktorer med särskild hänsyn till de olika kategorierna av metoder och metoderna för mätning av virke. Den största tillåtna avvikelsern ska enligt 3 mom. i lagförslaget definieras och dess numeriska värde fastställas för olika kategorier av mätmetoder eller mätmetoder i en förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Detsamma gäller bestämningen av mätningens tillförlitlighet. Det handlar om en utförlig bestämning av detaljer, och den är av teknisk natur. Dessutom är de frågor som regleras klart avgränsade.

Lagförslaget 14 § innehåller bestämmelser om de mätmetoder som används vid virkesmätning. Metoderna har indelats i kategorier enligt den huvudsakliga principen för mätningen. Så som framgår ovan i detaljmotiveringarna till 14 § är de centrala kriterierna för indelningen följande: 1) mätresultatet erhålls genom mätning av fysiska dimensioner eller tyngd och tillämpning av olika beräkningsmetoder på mätvärdena, 2) mätmetoden inbegriper sampling och 3) mätmetoden inbegriper användning av allmänna omräkningstal. Den föreslagna 14 § innehåller således grundläggande bestämmelser om hur och på vilka grunder mätmetoderna ska delas in i olika kategorier av mätmetoder.

Enligt 14 § 2 mom. ska närmare bestämmelser om de olika kategorierna av mätmetoder och de mätningar och beräkningsmetoder som tillämpas i dem utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Regleringen genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet är detaljerad och av teknisk karaktär, och det område som regleras är klart avgränsat. Något spelrum i fråga om bestämmelserna finns inte på grund av sakens natur. De bestämmelser som ministeriet utfärdar ska baseras på forskningsmaterial, vars underlag ansluter sig till opartiska forskningsprojekt och andra projekt samt utredningar vid Skogsforskningsinstitutet. På en liknande referensram ska även det ovan behandlade bemyndigandet av jord- och skogsbruksministeriet i 13 § 3 mom. och 15 § 3 mom. grunda sig. Enligt den sist-

nämnda bestämmelsen utfärdar jord- och skogsbruksministeriet genom förordning närmare bestämmelser om användningsområde för olika kategorier av mätmetoder och om de mätmetoder och mätinstrument som hör till den, om innehållet i dessa och om utförande av de bräkningar och mätningar och säkrande av tillförlitligheten i mätningarna samt om mätutrustningens egenskaper.

I 17 § 5 mom., 18 § 2 mom., 19 § 2 mom., 30 § 5 mom., 35 § 3 mom. och 37 § 3 mom. i lagförslaget bemyndigas jord- och skogsbruksministeriet att utfärda förordningar. Det är här fråga närmare bestämmelser om hur mätmetodernas och mätinstrumentens tillförlitlighet ska säkras tekniskt och om de förfaranden som ska iaktas när den största tillåtna avvikelsern överskrids vid en grundmätning, om hur egenkontrollen och den externa kontrollen ska genomföras, om hur officiella mätningar och inspektionsmätningar ska förrättas samt om protokoll över inspektionsmätningar och de uppgifter som ska antecknas i protokollen. Den behörighet som tilldelas jord- och skogsbruksministeriet ska enligt förslaget gälla frågor av teknisk art vars karaktär och betydelse inte medför att de måste behandlas av statsrådet.

Enligt 52 § 3 mom. i lagförslaget ska bestämmelser om storleken på avgifterna vid virkesmätning, om betalningen av avgifterna och om förfarandena i samband med avgifterna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I 53 § föreskrivs det om skyldigheten att betala en avgift för en inspektionsmätning. Avgifterna ska fastställas i överensstämmelse med den princip i lagen om grunderna för avgifter till staten, enligt vilken det behöriga ministeriet bestämmer om avgifterna för offentligrättsliga prestationer på basis av principerna i den lagen.

De författningar på lägre nivå än lag som har utretts ovan har ansetts kunna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet på grund av att de frågor som regleras är tekniska till sin natur och att bemyndigandena är klart avgränsade och på grund av att det inte anses röra sig om frågor av en sådan betydelse att de bör regleras genom statsrådsförordningar. De bemyndiganden att utfärda förordningar som har behandlats ovan kan också anses uppfylla kraven på

exakthet och precis avgränsning i grundlagen. Därför ska ministerieförordningar anses vara författningar på lämplig nivå i detta sammanhang.

4.6 Behörighet att utfärda föreskrifter

I 80 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs det om delegering av lagstiftningsbehörighet till andra myndigheter än ministerier. Enligt bestämmelsen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat.

Ett särskilt skäl att i lag ge en myndighet behörighet att utfärda föreskrifter föreligger enligt förarbetena till grundlagen närmast när det är fråga om en sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning (RP 1/1998 rd, s. 133/II). I 14 § 1 mom. i lagförslaget finns det tre punkter där de kategorier av mätmetoder definieras som alla mätmetoder och mätinstrument som används vid virkesmätning måste utgå från. Av dessa är särskilt 3 punkten förknippad med ett bemyndigande av Skogsforskningsinstitutet att utfärda föreskrifter (generellt omräkningstal). Enligt 14 § 3 mom. i lagförslaget ska Skogsforskningsinstitutet utfärda föreskrifter om allmänna omräkningstal. I de föreskrifter som enligt förslaget ska utfärdas av Skogsforskningsinstitutet är det fråga om reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning. Grundlagsutskottet har i ett utlåtande ansett det möjligt att ge någon annan än ett ministerium behörighet att utfärda föreskrifter, när den verksamhet som lagstiftningen gäller är förknippad med många sådana yrkesmässiga särdrag som utskottet i sin praxis ansett vara att betrakta som särskilda skäl enligt 80 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 28/2008 rd). De föreskrifter som Skogsforskningsinstitutet enligt förslaget ska utfärda utgår från ett behov som har påvisats genom forskningsresultat. På grund av särdrag som kan karakteriseras som forskningsbaserat kunnande kan det

anses att det finns vägande skäl att ge Skogsforskningsinstitutet behörighet att utfärda föreskrifter i jord- och skogsbruksministeriets ställe. Skogsforskningsinstitutets föreskrifter gäller tekniska frågor som rör det tekniska genomförandet av virkesmätningen och förutsätter sakkunskap inom virkesmätning. Det är både ändamålsenligt och motiverat att ge Skogsforskningsinstitutet behörighet att utfärda föreskrifter. Det kan anses att det finns sådana särskilda skäl till den föreslagna bestämmelsen som har att göra med föremålet för regleringen.

Den behörighet att utfärda föreskrifter som Skogsforskningsinstitutet ska ges enligt lagförslaget begränsar sig till frågor vars betydelse i sak inte kräver reglering genom lag eller förordning. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis framhållit att bestämmelserna i 80 § 2 mom. grundlagen redan i sig begränsar tillämpningen av de föreslagna fullmaktsbestämmelserna och att bemyndigandet att utfärda bestämmelser därmed bör tolkas restriktivt (GrUU 52/2001 rd och GrUU 24/2002 rd). Skogsforskningsinstitutets behörighet att utfärda föreskrifter är i lagförslaget exakt avgränsad till matematiska omräkningstal inom ett bestämt fackområde, och den är av teknisk karaktär.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 16/2009 rd) har ett statligt verk kunnat utfärda närmare bestämmelser när det närmast handlat om tekniska bestämmelser och utfärdandet är motiverat med hänsyn till regleringsobjektets natur, den snabba tekniska utvecklingen och den expertis som regleringen kräver. Grundlagsutskottet har i ett utlåtande också konstaterat att bemyndigandena i det lagförslag som var föremål för utlåtandet (Regeringens proposition till riksdagen med förslag till luftfartslag) i första hand var begränsade till tekniska frågor som kräver expertis på området (GrUU 48/2005 rd). Tillämpningsområdet för 14 § 3 mom. i lagförslaget är exakt avgränsat, eftersom det bara gäller användningen av omräkningstal i en specifik kategori av metoder för mätning av virke. Föreskrifterna ska enligt lagförslaget fastställa matematiska formler som används i olika mätmetoder inom virkesmätningen, och deras innehåll ska grunda sig på forskningsresultat.

I lagförslaget ingår även en annan bestämmelse där Skogsforskningsinstitutet bemyndigas att utfärda föreskrifter. I 34 § i lagförslaget ingår bestämmelser om anmälan om fabriksmätning. Enligt 1 mom. ska Skogsforskningsinstitutet fastställa den blankett som används. Inte heller detta bemyndigande inbegriper någon betydande användning av prövningsrätt, och frågan är teknisk till sin natur.

Med stöd av de motiveringar som framlagts ovan kan det anses att de föreslagna bemyndigandena uppfyller kraven i 80 § 2 mom. i grundlagen.

4.7 Finskt medborgarskap som behörighetsvillkor för officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden

Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Propositionen har en anknytning till detta förbud i grundlagen mot diskriminering. Enligt 125 § 1 mom. i grundlagen kan det likväl genom lag bestämmas att endast finska medborgare får utnämnas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag.

Enligt förarbetena till grundlagen anger attributet "bestämda" framför "offentliga tjänster eller uppdrag" principen att medborgarskapskrav ska ställas endast i begränsad utsträckning och av grundad anledning (RP 1/1998 rd., s. 180/I). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett medborgarskapskravet befogat i ett konstitutionellt perspektiv när det gäller domarämbeten, eftersom det ingår utövande av offentlig makt i betydande grad i ämbetena (GrUU 28/2004 rd och GrUU 13/1999 rd). Enligt 11 § 1 mom. i lagen om utnämning av domare (205/2000) kan endast finska medborgare utnämnas till domare. Även i 7 § 1 mom. 4 punkten i statstjänstemannalagen (750/1994) föreskrivs det att endast finska medborgare kan utnämnas till domare. Fastän medlemmarna i mättningsnämnden inte har domartjänst, fungerar nämnden som besvärinstans, och dess medlemmar handlar under domaransvar. Därför kan det anses befogat att inkludera finskt medborgarskap bland behörighetsvillkoren för medlemmar i mättningsnämnden.

På grund av det som framlagts ovan lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om mätning av virke

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga tillförlitligheten hos mätresultaten samt de metoder och de instrument som används vid mätning av oförädlat virke.

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Denna lag tillämpas på kvantitetsmätning av oförädlat virke för bestämmande av försäljningspriser, löner eller entreprenadsummor som betalas enligt mängden utfört arbete eller andra ersättningar, om inte annat föreskrivs i 3 §. Lagen tillämpas också på kvalitetsmätning om kvaliteten används som fördelningsgrund för till värdet olika sortiment av oförädlat virke.

Vid mätning av oförädlat virke som exporteras eller importeras tillämpas denna lag endast i fråga om kraven på mätinstrumenten. Denna lag tillämpas dock i sin helhet på

överlåtelsemätning i Finland av kvantiteten av oförädlat virke vid export, när exportören köper virket av en

- 1) fysisk person,
- 2) näringsidkare med jord- och skogsbruk som huvudsyssla,
- 3) sammanslutning av fysiska personer, ett dödsbo eller en annan med dessa jämförbar sammanslutning,
- 4) kommun,
- 5) församling,
- 6) samfälld skog eller
- 7) stiftelse.

Denna lag tillämpas på mätning av oförädlat virke endast i fråga om kraven på mätinstrumenten, om den mätstorhet som eftersträvas är energiinnehållet eller värmevärdet.

På vägning av virke med icke-automatiska vågar tillämpas lagen om mätinstrument (707/2011).

3 §

Frågor som avtalas särskilt

Vid sådan överlåtelsemätning som sker inom en koncern eller ett företag eller mellan dessa eller vid mätning i samband med storskalig terminal-, omlastnings-, flisnings- eller transportentreprenad får parterna i mätningen avtala om att de inte beaktar den största till-

låtna avvikelserna i mätresultatet enligt 13 §, de krav för olika kategorier av mätmetoder som avses i 14 § och egenkontrollen enligt 17 och 18 §. Denna rätt att ingå avtal gäller inte

- 1) kommuner,
- 2) församlingar,
- 3) samfälliga skogar,
- 4) stiftelser,
- 5) näringsidkare med jord- och skogsbruk som huvudsyssla,
- 6) sammanslutningar av fysiska personer, dödsbon eller andra med dessa jämförbara sammanslutningar.

Ett avtal enligt 1 mom. om överlåtelsemätning mellan företag ska innehålla en beskrivning av den mätmetod som används och hur den avviker från de bestämmelser som avses i 1 mom. samt hur tillförlitligheten i mätningen ska säkerställas.

I mätningar som avses i 1 mom. ska mätinstrumenten uppfylla kraven i och användas i enlighet med denna lag.

Närmare bestämmelser om innehållet i den beskrivning som avses i 2 mom. får vid behov utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *oförädlad trävirke* virkessortiment som framställts av stamvirke, bark, kvistar, stubbar och rötter genom kapning, flisning, krossning eller på något annat motsvarande sätt och som inte har förädlats till ett annat virkessortiment genom sågning, svarvning eller mekaniskt eller genom kemisk behandling eller på något annat motsvarande sätt, samt industriflis,

2) *mätning av virke* mätning av kvantitet, fördelningsgrund och kvalitet för oförädlad virke för bestämmande av försäljningspris (*överlåtelsemätning*), lön som betalas enligt mängden utfört arbete (*arbetsmätning*) eller bestämmande av entreprenadsummor eller andra ersättningar (*entreprenadmätning*),

3) *kvalitetsmätning* sortering av virke enligt kvalitet, okulär bestämning av kvaliteten

eller direkt mätning av kvaliteten enligt vedens egenskaper,

4) *grundmätning* en överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning som utförs av parterna i en mätning,

5) *fabriksmätning* en grundmätning som sker på en särskild mätstation, förädlingsplats eller terminal, där mätning utförs regelbundet och i stor omfattning med mätinstrument av permanent karaktär,

6) *officiell mätning* en överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning som på begäran av en part i mätningen utförs av en officiell mätare samt myndighetsbeslut i samband med en sådan mätning och åtgärder som är nödvändiga vid mätningen,

7) *inspektionsmätning* kontroll som förrättas av en officiell mätare på eget initiativ eller på begäran av en fabriksmätare och som hänförs till ett mätinstrument, en mätmetod eller ett förfarande som används vid fabriksmätningen,

8) *säljare* den som överlåter virke eller avverkningsrätt,

9) *köpare* den som tar emot virke eller förvärvar avverkningsrätt,

10) *arbetstagare* en arbetstagare enligt arbetsavtalslagen (55/2001),

11) *arbetsgivare* en arbetsgivare enligt arbetsavtalslagen,

12) *entreprenör* en sådan aktör som får ersättning enligt kvantiteten av det virke som entreprenaden gäller,

13) *entreprenadgivare* en sådan aktör som betalar ersättning enligt kvantiteten av det virke som entreprenaden gäller,

14) *fabriksmätare* en sammanslutning eller en näringsidkare som utför fabriksmätning,

15) *part i en mätning* en aktör enligt punkterna 8–14 som berörs av mätresultatet av en virkesmätning,

16) *mätmetod* en allmänt beskriven logisk följd av åtgärder genom vilka mätningar utförs,

17) *mätinstrument* ett instrument som används för mätning och som kan användas tillsammans med en eller flera tilläggsanordningar,

18) *mätning* en följd av åtgärder, genom vilka värdet av en eller flera storheter bestäms,

19) *tillförlitligheten hos en mätning* en egenskap som beskriver säkerheten vid för rättande av mätning och avser mätnoggrannheten, funktionssäkerheten och underhållssäkerheten,

20) *mätnoggrannhet* graden av överensstämmelse mellan ett uppmätt värde och det verkliga värdet för en storhet.

2 kap.

Organisationer och myndigheter inom virkesmätningen

5 §

Ministerium

Den högsta ledningen och styrningen vid tillsynen över efterlevnaden av denna lag handhas av jord- och skogsbruksministeriet.

6 §

Skogsforskningsinstitutet och de officiella mätarna

Skogsforskningsinstitutet sköter forsknings- och utvecklingsuppgifterna enligt denna lag. Institutet ger på begäran av jord- och skogsbruksministeriet utlåtanden i frågor som gäller virkesmätning.

Vid Skogsforskningsinstitutet finns officiella mätare vars uppgift är att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag, förrätta inspektionsmätningar och genom en officiell mätning lösa tvister som gäller mätning av virke. Till de officiella mätarnas uppgifter hör också att ge råd i frågor som rör virkesmätning.

7 §

Virkesmätningsdelegationen

Inom jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde finns en virkesmätningsdelegation som består av representanter för de viktigaste intressentgrupperna inom virkesmätningsbranschen. Delegationen har till uppgift att ge utlåtanden, föreslå åtgärder för utvecklande av virkesmätningen samt

främja och upprätthålla god praxis inom virkesmätningen. Delegationen kan för Skogsforskningsinstitutet lägga fram förslag om justering av omräkningstal enligt 14 § 3 mom.

Närmare bestämmelser om virkesmätningsdelegationens sammansättning och vad som ingår i dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Virkesmätningsnämnden

Virkesmätningsnämnden, nedan *mättningsnämnden*, är första besvärsinstans i ärenden som gäller virkesmätning och behandlar dessutom ärenden som med stöd av denna lag överförs till nämnden. Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter mättningsnämnden för en treårsperiod efter att ha hört virkesmätningsdelegationen.

9 §

Mättningsnämndens sammansättning

Till mättningsnämnden hör två permanenta medlemmar, av vilka den ena är ordförande, och högst sex alternerande expertmedlemmar. De permanenta medlemmarna har vardera en personlig ersättare. Vad som i denna lag föreskrivs om mättningsnämndens permanenta medlemmar gäller också de personliga ersättarna.

Officiella mätare och medlemmarna i virkesmätningsdelegationen får inte vara medlemmar i mättningsnämnden. Den som är anställd hos Skogsforskningsinstitutet får inte vara permanent medlem i mättningsnämnden.

10 §

Behörighetsvillkor för officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden

Officiella mätare, ordföranden i mättningsnämnden och dennes personliga ersättare samt de alternerande expertmedlemmarna i mättningsnämnden ska vara finska medborgare som är väl insatta i virkesmätning och för vilka intressebevakare inte har förordnats,

handlingsbehörigheten inte har begränsats och som inte är försatta i konkurs.

Mättningsnämndens ordförande och dennes ersättare ska ha för uppgiften lämplig högre högskoleexamen och den andra permanenta medlemmen och dennes ersättare ska ha en annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt.

11 §

Domaransvar och jäv för officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden

Officiella mätare och medlemmar i mättningsnämnden handlar under domaransvar. En officiell mätare och en medlem i mättningsnämnden ska innan han eller hon tillträder sitt uppdrag avlägga domareden eller avge domarförsäkran vid en tingsrätt, om han eller hon inte har gjort det tidigare. En medlem i mättningsnämnden kan avlägga domareden eller avge domarförsäkran även inför den medlem som är ordförande för nämnden. Bestämmelser om domareden och domarförsäkran finns till övriga delar i 1 kap. 6 a och 7 § i rättegångsbalken.

På jäv för en officiell mätare och för permanenta medlemmar i mättningsnämnden tillämpas vad som föreskrivs om domarjäv.

De alternerande expertmedlemmarna ska vara oavhängiga med hänsyn till det ärende som behandlas.

12 §

Befrielse från medlemskap i mättningsnämnden

För medlemmarna i mättningsnämnden gäller i fråga om deras rätt att kvarstå i sitt uppdrag vad som bestäms om innehavare av domartjänst.

Jord- och skogsbruksministeriet befriar, trots 1 mom., en medlem i mättningsnämnden från dennes uppdrag om medlemmen anhåller om befrielse eller utses till medlem i virkesmättningsdelegationen eller till officiell

mätare eller i fråga om permanenta medlemmar i nämnden när de anställs av Skogsforskningsinstitutet.

3 kap.

Kategorier av mätmetoder samt mätmetoder och mätinstrument

13 §

Mätnoggrannhet

Mätnoggrannheten ska vara ändamålsenlig och tillräcklig. Detta anses uppnått när mätresultatets avvikelse från ett referensvärde inte överskrider den största tillåtna avvikelse som har bestämts för mätningen. På storleken av den största tillåtna avvikelsen inverkar virkespartiets storlek, mätmetoden och den kategori av mätmetoder den tillhör samt virkessortimentet.

Mätningen får inte innehålla betydande systematiska fel, som vid upprepad mätning är till sin natur likartade. Den slumpmässiga variationen i mätresultaten måste hålla sig inom gränser som är typiska för mätmetoden, så att den största tillåtna avvikelsen inte överskrids.

Bestämmelser om hur tillförlitligheten och den största tillåtna avvikelsen hos en mätning ska anges samt om storleken av den största tillåtna avvikelsen för mätmetoder och kategorier av mätmetoder utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 §

Kategorier av mätmetoder

De mätmetoder och mätinstrument som används vid virkesmätning ska grunda sig på någon av följande kategorier av mätmetoder:

1) mätning av virkets fysiska dimensioner och egenskaper eller tyngd samt olika beräkningsmetoder som baserar sig på dessa mätningar och med hjälp av vilka man får det slutliga mätresultatet,

2) mätmetoder enligt 1 punkten, där måttenheten i mätresultatet omvandlas till en annan med hjälp av ett omräkningstal som bestämts med hjälp av stickprov,

3) metoder enligt 1 punkten, där måttenheten i mätresultatet omvandlas till en annan med hjälp av ett allmänt omräkningstal.

Närmare bestämmelser om de kategorier av mätmetoder som avses i 1 mom. och de mätningar och beräkningsmetoder som ingår i dessa utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Föreskrifter om allmänna omräkningstal meddelas av Skogsforskningsinstitutet. Innan en sådan föreskrift meddelas ska institutet begära ett utlåtande om föreskriften av virkesmättningsdelegationen.

15 §

Krav på mätmetoder och mätinstrument

Den som planerar ett mätinstrument ska bestämma användningsområdet för olika mätmetoder samt deras innehåll och de beräkningssätt som ingår, så att mätningen kan uppfylla de krav på mätnoggrannheten som anges i 13 § och så att mätningen är tillförlitlig i förhållanden som överensstämmer med det avsedda användningsområdet. Tillverkaren ska genomföra tillverkningen så, att dessa krav uppfylls. Tillförlitligheten hos en mätning ska medan mätinstrumentet används kunna säkerställas i enlighet med 17 §.

Mätmetoderna och mätinstrumenten ska ge mätresultat som grundar sig på enheter enligt det internationella enhetssystemet. Bestämmelser om måttenheter finns i lagen om måttenheter och mätnormalsystem (1156/1993). Mätresultaten ska vara spårbara.

Närmare bestämmelser om användningsområdet för olika kategorier av mätmetoder och om de mätmetoder och mätinstrument som hör till dem samt om innehållet i dessa och om utförande av de beräkningar och mätningar och säkrandet av tillförlitligheten i mätningarna som ingår i dessa samt om mät-

utrustningens egenskaper utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 §

Ansvar för att ett mätinstrument överensstämmer med kraven

Den som släpper ut ett nytt mätinstrument på marknaden för användning enligt denna lag svarar för att instrumentet uppfyller kraven i denna lag. Den som släpper ut mätinstrumentet på marknaden ska ange ett användningsområde för instrumentet enligt användningsförhållandena samt egenskaperna hos det virke som ska mätas. Med mätinstrumentet ska det följa uppgifter om tillverkaren, om den användning som instrumentet lämpar sig för och om hur det ska användas.

17 §

Säkerställande av tillförlitligheten hos en mätning

Den som utför en virkesmätning ska säkerställa mätningens tillförlitlighet genom egenkontroll och extern kontroll med tillhörande funktionskontroll av mätmetoden och de instrument som används samt kontroll av mätresultatet. Kontroll av mätresultatet genom mätning enligt referensmetoden krävs dock inte vid manuell mätning som utförs vid en väg och inte heller vid manuell mätning av flis, kross och andra virkessortiment som är tillverkade på motsvarande sätt.

De mätresultat som är föremål för egenkontroll och extern kontroll ska sparas i minst ett år efter delfäendet. Parterna i en mätning har rätt att bekanta sig med mättningsförfarandet och resultatet av de kontroller som har betydelse för mätresultatet för det virkesparti som ska mätas, samt rätt att delta i kontrollerna enligt överenskommelse.

Om den största tillåtna avvikelserna överskrider vid en grundmätning, ska den fak-

tor som orsakar felet avlägsnas utan dröjsmål.

När det gäller kontroller som utförs för att säkra tillförlitligheten ska sådana uppgifter sparas av vilka det framgår vem som har utfört kontrollen, när kontrollen utfördes, vilket resultat kontrollen gav och vilka åtgärder som har genomförts. Dokumentering och anteckningar får göras elektroniskt.

Närmare bestämmelser om hur säkerställandet av mätmetodernas och mätinstrumentens tillförlitlighet ska genomföras tekniskt och om de förfaranden som ska iakttas när den största tillåtna avvikelsen överskrids vid en grundmätning, utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

18 §

Egenkontroll

Egenkontrollen ska inbegripa uppföljning av mätinstrumentets funktion vid användning, kalibrering och inställning av instrumentet samt kontroll av mätresultaten och dokumentering kontrollerna. Mätaren svarar för egenkontrollen. Genom kalibreringen bestäms mätvärdenas avvikelse från referensvärdet. Mätinstrumentet måste ställas in enligt driftförhållandena och så att det ger rätt mätresultat.

Närmare bestämmelser om egenkontroll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

19 §

Extern kontroll

Den externa kontrollen ska inbegripa en kontroll av mätresultatet som utförs av någon annan än mätaren själv. Till den externa kontrollen hör även den inspektionsmätning som avses i 6 kap.

Närmare bestämmelser om extern kontroll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

4 kap.

Mätning av virke

20 §

Mättningsförrättare

En överlåtelsemätning förrättas enligt vad som avtalas av säljaren eller köparen antingen tillsammans eller var för sig eller av någon annan aktör.

En arbets- eller entreprenadmätning ska förrättas om lön eller annan ersättning betalas enligt den virkesmängd som hanteras. För en arbetsmätning svarar arbetsgivaren som också förrättar den, om inte något annat har överenskommit. Arbetsgivaren ska underrätta arbetstagaren om mättningsförrättningen på förhand. Vid entreprenadmätning ska entreprenören och entreprenadgivaren komma överens om vem som ska utföra mätningen.

Parterna i en mätning får komma överens om att överlåtelsemätningen ska ersätta en separat arbets- eller entreprenadmätning eller att en arbets- och entreprenadmätning ska ersätta en separat överlåtelsemätning.

21 §

Frågor som avtalas före en mätning

Innan en mätning inleds ska man avtala om

- 1) parterna i mätningen, vilka
 - a) vid överlåtelsemätning är säljaren och köparen,
 - b) vid arbetsmätning är arbetstagaren och arbetsgivaren,
 - c) vid entreprenadmätning är entreprenören och entreprenadgivaren,
- 2) uppgifter som specificerar mätobjektet,
- 3) mätmetoden och mätaren,
- 4) vem som ska betala kostnaderna för mätningen,
- 5) måttenheten för volym, vikt eller enhetskvantitet.

22 §

Mätningshandling

Över en mättingsförrättning ska det upprättas en mätningshandling som innehåller de uppgifter som anges i 21 § samt adresserna för parterna i mätningen och det datum då handlingen är upprättad. I handlingen ska dessutom mätresultatet anges i måttenheten för volym, vikt eller enhetskvantitet. Vid fabriksmätning ska dessutom mätplatsen anges.

Vid entreprenadmätning ska entreprenören och entreprenadgivaren komma överens om hur resultatet av mätningen ska registreras. Till sitt innehåll ska registreringen motsvara den mätningshandling som avses i 1 mom.

Mätningshandlingen ska innehålla alla mätresultat som hänför sig till föremålet för den överenskomna mätningen. Vid avbrott i mättingsförrättningen får mätningshandlingen upprättas i delar som tillsammans ska omfatta hela föremålet för mätningen.

Landsbygdsverket har rätt att få en kopia av mätningshandlingen.

23 §

Avslutning av en mättingsförrättning och förvaring av mätningshandlingen

En mättingsförrättning anses vara avslutad när den mätningshandling som avses i 22 § 1 mom. och avser förrättningen har upprättats och sänts eller överlämnats till parterna i enlighet med 24 §.

En part i mätningen ska på begäran ge den andra parten förutom mätresultatet även de uppgifter utifrån vilka mätresultatet kan beräknas.

Uppgifterna i den mätningshandling som avses i 22 § 1 mom. ska förvaras i fem år efter det att mättingsförrättningen avslutades. För detta svarar den part som står för mätningsskostnaderna.

24 §

Delfående av mätresultat

Parterna i mätningen anses ha fått del av mätresultatet när de har mottagit den mätningshandling som avses i 22 §. Mätningshandlingen kan överlämnas vid mättingsförrättningen om parterna är närvarande. När mätningshandlingen sänds elektroniskt eller per brev, anses mottagaren ha fått kännedom om handlingen den sjunde dagen efter det att den sändes, om inte annat visas.

Den mätningshandling som avses i 22 § ska utan dröjsmål lämnas till den andra parten i mätningen.

25 §

Justering av mätresultatet vid entreprenadmätning

Om en entreprenör handlar i strid med avtal och underlåter att avhjälpa brister, får så mycket dras av från mätresultatet att avdraget motsvarar de entreprenadkostnader entreprenadgivaren orsakas när det avtalsstridiga arbetsresultatet görs avtalsenligt.

Från mätresultatet får man dessutom dra av hela den virkeskvantitet som entreprenadgivaren inte kan tillgodogöra sig på grund av arbete som utförts i strid med avtalet eller de anvisningar som entreprenadgivaren gett.

Om den virkeskvantitet som avses i 1 mom. även ligger till grund för betalning av lön eller annan ersättning till en tredje part, får ett avdrag enligt 1 mom. inte göras från mätresultatet när lönen eller ersättningen till en tredje part bestäms.

26 §

Behandling och flyttning av virke före delfående av mätresultat

Köparen, arbets- eller entreprenadgivaren eller den som befullmäktigats av dem får behandla och flytta virket innan parterna har fått del av mätresultatet, om en överenskommelse om detta ingår i villkoren för avtalet om virket och mätaren har registrerat de

uppgifter som behövs för upprättande av en mätningshandling enligt 22 §.

Om parterna i mätningen har avtalat om en mätmetod där mätningen sker på en annan plats än avverknings- eller behandlingsplatsen för virket, får virket flyttas till mätplatsen innan uppgifterna har registrerats. Mätpartiet i fråga ska då hållas åtskilt från annat virke tills uppgifterna har registrerats.

Virket får inte behandlas eller flyttas från mätplatsen förrän parterna har fått del av mätresultatet enligt 24 § om parterna har kommit överens om detta.

5 kap.

Officiell mätning

27 §

Lösning av tvister

Tvister som gäller mätning av virke ska i första hand lösas mellan parterna i mätningen. Om parterna inte kan nå enighet i tvister som gäller mätningen, får en part ansöka om officiell mätning för att lösa tvisten.

Vid officiella mätningar iakttas förvaltningslagen (434/2003), om inte annat föreskrivs nedan.

28 §

Förutsättningar för en officiell mätning

När en part har begärt en officiell mätning, ska mätning förrättas om

1) parterna är oense om det mätresultat som avses i 22 § eller om någon faktor som inverkar på mätresultatet,

2) parterna är oense i frågor som har avtalats enligt 21 §, eller

3) en av parterna inte deltar i mättningsförrättningen på överenskommet sätt.

En officiell mätning kan förrättas under förutsättning att en part har framfört en begäran om officiell mätning senast 14 dagar efter det att parten har fått del av mätresultatet enligt 24 §.

Mätresultatet anses vara slutgiltigt om en begäran om officiell mätning inte har framförts enligt 2 mom.

29 §

Inledande av en officiell mätning

En sådan part i en mätning som ansöker om officiell mätning ska sända sin ansökan till registratörskontoret vid Skogsforskningsinstitutet per brev eller elektroniskt.

Ansökan ska innehålla följande uppgifter eller kopior av originaldokument:

1) parternas namn och kontaktuppgifter,
2) det avtal som mätningen baserar sig på eller de delar av avtalet som är väsentliga för mätningen,

3) mätningshandlingen, om en sådan redan har upprättats,

4) en utredning om den omständighet i mättningsförrättningen eller mätresultatet som orsakat tvisten,

5) en utredning om när den part som ansöker om officiell mätning har fått del av mätresultatet.

När en officiell mätning har inletts, ska den officiella mätaren underrätta parterna om detta. Den officiella mätaren ska påbörja den officiella mätningen utan dröjsmål. Om den officiella mätningen inbegriper en mättningsförrättning, ska den officiella mätaren informera parterna om tidpunkten för denna.

Såväl den part som har begärt en officiell mätning som den andra parten ska bistå den officiella mätaren och lämna de uppgifter om ärendet som denne behöver.

30 §

Förrättande av en officiell mätning

En officiell mätning ska gälla den omständighet som anges i begäran. Gäller oenigheten en bestämd fas i mättningsförrättningen eller en bestämd faktor i mätresultatet, ska den officiella mätningen avgränsas till denna fas eller faktor, annars ska den officiella mätningen gälla hela mättningsförrättningen.

Om det mätparti som tvisten gäller kan mätas på nytt, ska den officiella mätningen för rättas enligt den mätmetod som parterna har kommit överens om för mätpartiet, den mätmetod som närmast motsvarar denna eller en noggrannare mätmetod. Kan mätpartiet inte mätas på nytt, ska den officiella mätningen genomföras som dokumentgranskning.

Den mätmetod som används vid mätningen, mätinstrumenten och användningen av dem ska uppfylla kraven i denna lag. Virkeskvaliteten ska bestämmas eller virket sorteras i enlighet med avtalsvillkoren för mätpartiet i fråga.

I fråga om samma mätparti kan en officiell mätning förrättas endast en gång i dess helhet eller separat för varje faktor som den officiella mätningen gäller.

Bestämmelser om hur en officiell mätning ska genomföras i praktiken får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättingsdelegationen innan förordningen utfärdas.

31 §

Mätprotokoll och beslut vid officiell mätning

Den officiella mätaren ska utan dröjsmål upprätta ett mätprotokoll, där mätaren antecknar sitt beslut och en motivering till sin lösning på tvisten.

Om en officiell mätning gäller ett mätparti som inte längre kan specificeras, ska den officiella mätarens beslut innehålla ett utlåtande om mätmetoden och mätutrustningen och hur de använts. I beslutet kan den officiella mätaren ta in en bedömning av mätresultatet.

Den officiella mätaren får avgöra ett ärende som lämnats över till honom eller henne för behandling till nackdel för vilkendera parten i mätningen som helst.

32 §

Delgivning och arkivering av den officiella mätarens mätprotokoll

Mätprotokollet ska delges parterna i enlighet med 59 § i förvaltningslagen.

Den officiella mätaren ska också skicka en kopia av mätprotokollet till mättningsnämndens ordförande och till jord- och skogsbruksministeriet.

Originalprotokollet arkiveras vid Skogsforskningsinstitutet.

33 §

Överföring av ett ärende som varit föremål för officiell mätning till mättningsnämnden

En officiell mätare ska omedelbart fatta beslut om att överföra ett ärende som varit föremål för en officiell mätning till mättningsnämnden, om ett fel i mätningen inte rättas trots ett föreläggande enligt 40 § 1 mom. av den officiella mätaren och beslutet inte har förenats med hot om avbrytande eller vite på det sätt som avses i 41 § 1 mom.

6 kap.

Inspektionsmätning av en fabriksmätning

34 §

Anmälan om fabriksmätning

Innan fabriksmätning inleds ska fabriksmätaren lämna registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet en mätplatsspecifik anmälan på en blankett som är fastställd av Skogsforskningsinstitutet. Av denna anmälan ska följande uppgifter framgå

- 1) fabriksmätarens namn och kontaktuppgifter samt mätplatsen,
- 2) mätmetoden och mätinstrumenten som används på mätplatsen,
- 3) tidpunkten då mätningen inleds, och
- 4) mätresultatets ändamål: överlåtelse-, arbets- eller entreprenadmätning.

Om det sker en ändring i någon av de uppgifter som avses i 1 mom., ska fabriksmätaren utan dröjsmål skicka en anmälan om detta till registratorskontoret vid Skogsforskningsinstitutet.

35 §

Inspektionsmätning

De officiella mätarna ska förrätta inspektionsmätningar på mätplatserna i den omfattning det är nödvändigt för tillsynen över fabriksmätningen. Syftet med en inspektionsmätning är att utreda om kraven i denna lag iakttas.

Inspektionsmätningen ska förrättas så, att fabriksmätningen inte störs i onödan. Om fabriksmätaren vid en inspektionsmätning inte kan framlägga alla dokument som den officiella mätaren begär, ska dokumenten sändas utan dröjsmål efter inspektionsmätningen. En inspektionsmätning kan vid behov förrättas utan att fabriksmätaren informeras på förhand.

Närmare bestämmelser om förrättning av inspektionsmätningar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan förordningen utfärdas.

36 §

Fel i en fabriksmätning

Det finns ett fel i en fabriksmätning om det vid en inspektionsmätning konstateras att

1) mätnoggrannheten inte motsvarar de krav på olika mätmetoder och kategorier av mätmetoder som föreskrivs i 13 och 14 § eller med stöd av dem,

2) det finns en sådan brist i mätmetoderna, mättningsverksamheten, mätinstrumenten eller användningen av mätinstrumenten som inverkar väsentligt på mätnoggrannheten,

3) ett mätinstrument inte stämmer överens med kraven i 15 §, eller

4) tillförlitligheten i mätningen inte har säkerställts på det sätt som avses i 17 §.

Det finns ett fel i mätningen också om ett avtal enligt 3 § har ingåtts och det vid en inspektionsmätning konstateras att mätningen inte har förrättats i enlighet med avtalet.

37 §

Protokoll över en inspektionsmätning

Över en inspektionsmätning ska det upprättas ett protokoll, i vilket följande uppgifter antecknas:

1) tid och plats för inspektionsmätningen,
2) namnet på den fabriksmätare vars verksamhet inspektionsmätningen gäller,

3) observationer om fabriksmätningens noggrannhet och om säkerställande av dess tillförlitlighet,

4) den officiella mätarens beslut om mätningen.

Om den officiella mätaren vid inspektionsmätningen har konstaterat ett fel enligt 36 §, ska han eller hon i sitt beslut enligt 1 mom. ta in ett utlåtande om tiden innan felet upptäcktes. I utlåtandet kan det ingå en rekommendation till parterna i mätningen om att rätta mättningsresultatet.

Bestämmelser om protokoll över inspektionsmätningar och de uppgifter som ska införas i protokollet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet ska höra virkesmättningsdelegationen innan förordningen utfärdas.

38 §

Delgivning och arkivering av protokoll över inspektionsmätningar

En officiell mätare ska skicka en kopia av protokollet över en inspektionsmätning till fabriksmätaren inom sju dagar efter inspektionsmätningen eller efter det att den officiella mätaren har mottagit de dokument som avses i 35 § 2 mom.

Protokollet ska delges fabriksmätaren i enlighet med 59 § i förvaltningslagen.

Originalprotokollet arkiveras hos Skogsforskningsinstitutet.

39 §

Överföring av ett ärende som varit föremål för inspektionsmätning till mättningsnämnden

Den officiella mätaren ska omedelbart fatta beslut om att överföra ett ärende som varit

föremål för inspektionsmätning till mättningsnämnden, om

1) ett fel som har konstaterats i fabriksmätningen inte rättas och fabriksmätningen fortsätter trots ett föreläggande av den officiella mätaren enligt 40 § 2 mom., eller

2) den officiella mätaren och fabriksmätaren är oense om felet i fabriksmätningen eller den rättelse av mätresultatet som den officiella mätaren har rekommenderat eller någon annan omständighet som har betydande inverkan på fabriksmätningen.

Om det i 1 mom. 1 punkten är fråga om att det mätresultat som avses i 22 § 1 mom. inte kan verifieras, ska det i den officiella mätarens beslut ingå ett förslag till mättningsnämnden om att mättningsverksamheten ska avbrytas.

7 kap.

Administrativa tvångsmedel, förbud och påföljder

40 §

Föreläggande om att avhjälpa fel och rätta mätresultat

En officiell mätare som vid en officiell mätning upptäcker ett fel ska i sitt beslut förelägga mätaren att avhjälpa felet som specificerats i föreläggandet och vid behov rätta mätresultatet inom utsatt tid och på det sätt som anges i beslutet. Föreläggandet om rättelse av mätresultat kan innehålla ett åläggande att rätta mätresultatet för mätpartiet bakåt i tiden ända tills det kan fastställas att inga mätfel har gjorts.

En officiell mätare som vid en inspektionsmätning upptäcker ett fel enligt 36 § ska i sitt beslut förelägga fabriksmätaren att avhjälpa felet som specificerats i föreläggandet och vid behov rätta mätresultatet inom utsatt tid och på det sätt som anges i beslutet, i fråga om de virkespartier som har mätts efter det att felet upptäcktes men innan felet avhjälpes.

Mättningsnämnden kan utfärda ett föreläggande om att ett fel ska avhjälpas och att mätresultatet ska rättas på angivet sätt och inom utsatt tid. Mättningsnämnden kan även utfärda ett föreläggande om att ett fel i en fabriksmätning ska avhjälpas och mätresultatet rättas på angivet sätt och inom utsatt tid i fråga om de virkespartier som har mätts efter det att felet upptäcktes men innan felet avhjälpes.

41 §

Hot om avbrytande och vite

En officiell mätare kan förena ett föreläggande enligt 40 § 1 mom. om att avhjälpa fel med hot om avbrytande eller med vite, om det mätresultat som avses i 22 § 1 mom. inte kan verifieras eller mätaren inte har korrigerat sin verksamhet i enlighet med resultaten av egenkontrollen. Vite eller hot om att avbryta verksamheten får inte förenas med beslut som gäller fabriksmätning.

Mättningsnämnden får förena ett föreläggande enligt 40 § 3 mom. om att avhjälpa fel med ett hot om avbrytande eller med vite, om det mätresultat som avses i 22 § 1 mom. inte kan verifieras, mätaren inte har korrigerat sin verksamhet i enlighet med resultaten från egenkontrollen eller om de fel som specificerats i den officiella mätarens eller mättningsnämndens föreläggande inte har avhjälpes inom utsatt tid.

Ett hot om att avbryta mättningsverksamheten som föreläggs av en officiell mätare eller av mättningsnämnden kan verkställas eller vite dömas ut trots att det beslut som gäller hot eller vite har överklagats, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat. Bestämmelser om hot om avbrytande eller vite finns till övriga delar i viteslagen (1113/1990).

Om ett föreläggande enligt 40 § har överklagats, ska beslutet om vite eller hot om att avbryta mättningsverksamheten sändas till besvärsmyndigheten för kännedom.

De ärenden som avses i denna paragraf ska handläggas skyndsamt.

42 §

Föreläggande om att flytta träd eller avlägsna hinder

Om träd har placerats så att den officiella mätaren inte anser sig kunna förrätta en officiell mätning, kan den officiella mätaren bestämma att träd ska omplaceras eller att hindret som stör mätningen ska avlägsnas. Den officiella mätaren får vid behov ålägga parterna att utföra dessa åtgärder.

43 §

Mättningsnämndens föreläggande om avbrytande av en mätning

Mättningsnämnden får bestämma att en felaktig mätning ska avbrytas. Innan mätningen avbryts ska mätaren ges tillfälle att omedelbart korrigera felet. Mätningen får inte fortsätta innan det, på det sätt som mättningsnämnden kräver, har konstaterats att felet har korrigerats.

44 §

Förbud som utfärdas av mättningsnämnden

Mättningsnämnden kan, på ett motiverat förslag av en officiell mätare, förbjuda utsläppandet av ett mätinstrument på marknaden eller användningen av instrumentet om det inte uppfyller kraven i denna lag eller om de uppgifter som har samband med överensstämmelsen och som fordras enligt 16 § är i väsentlig grad bristfälliga eller vilseledande. Den som släpper ut instrumentet på marknaden och den som använder det ska ges möjlighet att avhjälpa bristerna inom utsatt tid på ett sätt som anges av mättningsnämnden.

Förbudet ska upphävas utan dröjsmål om den brist eller det missförhållande som ligger till grund för beslutet har avhjälpits eller om förbudet av någon annan orsak inte längre är nödvändigt.

45 §

Straffbestämmelser

Den part i en mätning som uppsåtligen

1) försummar den egenkontroll som föreskrivs i 17 och 18 §, eller

2) underlåter att lämna en anmälan om fabriksmätning enligt 34 §

ska för *brott mot lagen om mätning av virke* dömas till böter.

För brott mot lagen om mätning av virke döms även den som släpper ut ett mätinstrument på marknaden eller använder det och uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud som har utfärdats enligt 44 § 1 mom.

8 kap.

Ändringssökande och vissa förfaranden

46 §

Överklagande av den officiella mätarens beslut

En part i en mätning som är missnöjd med den officiella mätarens beslut kan överklaga beslutet genom besvär hos mättningsnämnden. På överklagandet tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte annat föreskrivs nedan.

Beslutet får överklagas inom 14 dagar från det att parten har fått del av beslutet.

Det föreläggande om en officiell mätning som ingår i beslutet ska iaktas trots att beslutet har överklagats, om inte mättningsnämnden beslutar något annat.

47 §

Åtgärder innan handläggningen inleds

En officiell mätare ska lämna mättningsnämnden de dokument som gäller ändringssökande eller ett ärende som har överförs till nämnden och som han eller hon innehar.

När ett överklagande eller överföring av ett ärende har anhängiggjorts, ska mättnings-

nämndens ordförande utan dröjsmål sammankalla nämnden för att handlägga ärendet och underrätta parterna om att överklagande eller överföring har anhängiggjorts. Ordföranden ska i så god tid att parterna har möjlighet att delta i behandlingen informera dem om när behandlingen i sammanträde inleds. Besvärsskriften eller det beslut som gäller en överföring av ärendet med tillhörande handlingar ska sändas till parterna i god tid innan behandlingen inleds. Trots att någon av parterna är frånvarande får mättningsnämnden behandla ärendet.

Mättningsnämnden ska handlägga överklaganden och ärenden som överförts till nämnden skyndsamt.

48 §

Handläggning av ett ärende

Mättningsnämnden är beslutförför i en sammansättning med de två permanenta medlemmarna och två av de alternerande expertmedlemmarna. Nämndens ordförande kallar två av de alternerande expertmedlemmarna med beaktande av den sakkunskap och oavhängighet som ärendet förutsätter. Om nämnden är oenig om hur ärendet ska avgöras, fattas beslut i saken genom omröstning enligt samma förfarande som i tvistemål vid en kollegial domstol.

För att utreda ärendet kan mättningsnämnden hålla en muntlig förhandling, där den kan höra parterna, vittnen och sakkunniga och ta emot annan utredning. Mättningsnämnden kan även förrätta syn. Parterna i mätningen och den officiella mätaren har rätt att närvara vid en muntlig förhandling och en syneför rättning som ordnas av mättningsnämnden.

En muntlig förhandling enligt 2 mom. ska hållas om en part begär detta. En muntlig förhandling som en part begärt behöver dock inte hållas, om yrkandet lämnas utan prövning eller omedelbart avslås eller om en muntlig förhandling på grund av ärendets natur eller av annan orsak är uppenbart onödig. Om en part i en mätning begär en muntlig

förhandling, ska parten meddela varför en sådan behövs och vilken utredning parten ämnar lägga fram vid förhandlingen.

Vad som i denna lag föreskrivs om behandlingen av besvär tillämpas också på behandlingen av överförda ärenden.

49 §

Offentlighet vid handläggningen

På offentligheten vid handläggningen i mättningsnämnden tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007).

50 §

Mättningsnämndens protokoll och beslut

När mättningsnämnden handlägger ett ärende ska den utan dröjsmål upprätta ett protokoll som innehåller nämndens beslut och motiveringar.

Mättningsnämnden får avgöra ärendet även till nackdel för den part som har överklagat.

Protokollet ska utan dröjsmål delges parterna i enlighet med 59 § i förvaltningslagen.

Originalprotokollet arkiveras hos Skogsforskningsinstitutet.

51 §

Överklagande av mättningsnämndens beslut

Mättningsnämndens beslut får överklagas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets mätningen har utförts. Förvaltningsdomstolens beslut med stöd av

denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om denna beviljar besvärsmätt. På överklagandet tillämpas i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Mättningsnämnden kan bestämma att dess beslut ska iakttas trots att det har överklagats hos förvaltningsdomstolen, om besvärsmyn-digheten inte bestämmer något annat.

9 kap.

Avgifter

52 §

Avgifter för förrättning och handläggning

För förrättning av officiella mätningar och inspektionsmätningar samt handläggning i mättningsnämnden tas en avgift ut med iakttagande av 6 § 2 och 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), om inte något annat föreskrivs nedan.

De officiella mätarna och mättningsnämnden ska i sina beslut ange avgiftens storlek och informera om skyldigheten att betala avgiften.

Bestämmelser om storleken på de avgifter som avses i 1 mom. och betalningen av avgifterna samt de förfaranden som sammanhänger med avgifterna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

53 §

Skyldigheten att betala en avgift för en inspektionsmätning

För en inspektionsmätning tas en avgift ut av fabriksmätaren, när

1) inspektionsmätningen förrättas på mätplatsen på begäran av fabriksmätaren,

2) inspektionsmätningen förrättas på mätplatsen på initiativ av en officiell mätare innan fabriksmätning inleds på en ny mätplats efter att en anmälan enligt i 34 § har lämnats,

3) en officiell mätare förrättar en ny inspektionsmätning av skäl som beror på fabriksmätaren.

54 §

Fördelning av avgiften för en officiell mätning

Den officiella mätaren ska genom beslut fastställa hur avgiften för en officiell mätning ska delas mellan parterna i en mätning.

En av parterna ska ensam betala avgiften för en officiell mätning, om

1) parten har begärt en officiell mätning och avvikelsen mellan resultatet från grundmätningen och resultatet från den officiella mätningen är mindre än den största tillåtna avvikelsen för den mätmetod som användes vid grundmätningen,

2) avvikelsen mellan resultatet från den grundmätning som parten har utfört och resultatet från den officiella mätningen är större än den största tillåtna avvikelsen för den mätmetod som används vid grundmätningen,

3) den officiella mätningen har förrättats på grund av att parten i fråga inte deltar i mättningsförrättningen på överenskommet sätt, eller

4) parten har begärt en officiell mätning som visat sig vara obefogad.

Om parterna har kommit överens om hur avgiften för den officiella mätningen ska fördelas, ska betalningsskyldigheten fastställas i enlighet med denna överenskommelse.

55 §

Betalning av avgifter

Parterna ska betala avgiften till staten inom 30 dagar från den dag då beslutet om avgiften blev slutgiltigt.

Om statens fordran inte betalas inom angiven tid, tas det på den förfallna fordringen ut en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats

som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982) från förfallodagen till den dag då betalningen sker.

Avgiften jämte ränta är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivningen finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

10 kap.

Särskilda bestämmelser

56 §

Förbud mot att verka som företrädare

En officiell mätare eller en permanent medlem eller ersättare i mättningsnämnden får inte förrätta mätning av virke som företrädare för eller enligt överenskommelse med en någon part.

57 §

Betalning av mättningsnämndens kostnader

Skogsforskningsinstitutet betalar arvoden, dagtraktamenten och ersättningar för rese- och logikostnader för mättningsnämndens medlemmar.

58 §

Tredje parts ostridiga rätt vid tvist

Även om meningsskiljaktigheter har uppstått om ett mätresultat, får en part i en mätning inte fördröja betalningen av en köpeskilling, lön, entreprenadsumma eller annan ersättning till en tredje part som har ostridig rätt till betalningen.

59 §

Handräckning

En officiell mätare som förrättar en inspektionsmätning har rätt att vid behov få handräckning av polisen.

60 §

Beräkning av tidsfrister

På beräkning av tidsfrister enligt denna lag tillämpas lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

11 kap.

Ikraftträdande

61 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

62 §

Bestämmelse om upphävande

Genom denna lag upphävs virkesmätningsslagen (364/1991).

63 §

Författningar som fortsätter att gälla

Bestämmelsen i 2 § 4 mom. i jord- och skogsbruksministeriets förordning om mätning av volymen hos virke som upparbetas med avverkningsmaskin med hjälp av maskinens mätton (284/2006) fortsätter att gälla till och med den 31 december 2016 i fråga om mätton på de avverkningsmaskiner som avses där, och jord- och skogsbruksministeriets föreskrift om mätning av virkeskvaliteten genom kvalitetskollektivmetoden (nr 159/99) till och med den 31 december 2020.

64 §

Övergångsbestämmelser

Ärenden som inletts när denna lag träder i kraft och som har väckts med stöd av virkesmätningsslagen ska handläggas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På leveransavtal för energivirke som gäller när denna lag träder i kraft och på mätning av

virke enligt sådana avtal tillämpas denna lag från och med den 1 juli 2014.

På utsläppandet på marknaden av mätinstrument, program och programuppdateringar som har tagits i bruk innan denna lag trädde i kraft ska 44 § i denna lag tillämpas från den 1 januari 2021.

En inspektionsmättningsavgift enligt 53 § 2 punkten tas inte ut om fabriksmätaren har inlett sin verksamhet innan denna lag trädde i kraft och det för verksamheten då inte krävdes en anmälan om fabriksmätning enligt virkesmättningslagen.

Helsingfors den 20 december 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Jord- och skogsbruksminister *Jari Koskinen*